

Bruxelles, 2 iulie 2025
(OR. en)

11146/25

JAI 992
FREMP 183
POLGEN 69
JUSTCIV 125
CONSOM 125
DROIPEN 75
EJUSTICE 39

NOTĂ DE ÎNSOȚIRE

Sursă:	Secretara Generală a Comisiei Europene, sub semnătura dnei Martine DEPREZ, Directoare
Data primirii:	1 iulie 2025
Destinatar:	Dna Thérèse BLANCHET, Secretară Generală a Consiliului Uniunii Europene
Nr. doc. Csie:	COM(2025) 375 final
Subiect:	COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, BANCA CENTRALĂ EUROPEANĂ, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR Tabloul de bord din 2025 privind justiția în UE

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor documentul COM(2025) 375 final.

Anexă: COM(2025) 375 final

Bruxelles, 1.7.2025
COM(2025) 375 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
BANCA CENTRALĂ EUROPEANĂ, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL
EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR**

Tabloul de bord din 2025 privind justiția în UE

1. INTRODUCERE

Existența unor sisteme de justiție eficace joacă un rol esențial în punerea în aplicare și asigurarea respectării dreptului Uniunii, precum și în susținerea statului de drept și a altor valori care stau la baza Uniunii Europene și care sunt comune statelor membre. Atunci când aplică dreptul Uniunii, instanțele naționale acționează ca instanțe ale UE. Instanțele naționale, înainte de oricare altele, sunt cele care asigură faptul că drepturile și obligațiile prevăzute de legislația UE sunt puse în aplicare în mod efectiv [articolul 19 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE)].

În plus, existența unor sisteme de justiție eficace este esențială și pentru menținerea încrederii reciproce și pentru îmbunătățirea climatului investițional și a durabilității creșterii pe termen lung. Acesta este motivul pentru care îmbunătățirea eficienței, a calității și a independenței sistemelor de justiție naționale continuă să fie una dintre prioritățile semestrului european – ciclul anual al UE de coordonare a politicilor economice. Busola pentru competitivitatea UE pentru 2025 ⁽¹⁾ și Raportul anual pentru 2025 privind piața unică și competitivitatea care o însoțește ⁽²⁾ reamintesc faptul că respectarea statului de drept este esențială pentru funcționarea pieței unice, deoarece asigură un mediu de funcționare stabil, care oferă UE și statelor sale membre un avantaj competitiv la nivel mondial. Statul de drept asigură un mediu de afaceri în care legislația se aplică în mod eficace și uniform, în care întreprinderile își pot desfășura activitatea într-un alt stat membru în condiții de egalitate cu întreprinderile locale, iar bugetele sunt cheltuite în mod transparent și obiectiv. Existența unor sisteme de justiție funcționale și pe deplin independente poate avea un impact pozitiv asupra investițiilor și este esențială pentru protecția acestora. Acestea sunt asociate cu creșterea productivității și a competitivității. De asemenea, ele sunt importante pentru asigurarea executării transfrontaliere eficiente a contractelor, a deciziilor administrative, precum și pentru soluționarea litigiilor, aspecte esențiale pentru funcționarea pieței unice ⁽³⁾.

În acest context, tabloul de bord privind justiția în UE prezintă o imagine de ansamblu anuală a indicatorilor care măsoară cei trei parametri esențiali ai unor sisteme de justiție eficace:

- eficiența;
- calitatea și
- independența.

Cifrele noi și actualizate includ date privind accesul la justiție pentru victimele infracțiunilor, victimele violenței împotriva femeilor/violenței domestice și persoanele expuse riscului de discriminare și persoanele în vârstă, precum și privind digitalizarea justiției ⁽⁴⁾. Tabloul de bord din 2025 dezvoltă și alți indicatori, având în vedere includerea unei dimensiuni privind piața unică în Raportul privind statul de drept, astfel cum s-a anunțat în Orientările politice pentru perioada 2024-2029 ale președintei von der Leyen. Această ediție a tabloului de bord prezintă, sub un nou titlu, „Alți indicatori relevanți pentru piața unică”, indicatorii relevanți pentru funcționarea pieței unice, pentru care sistemele de justiție eficace și respectarea statului de

---

¹ Busola UE pentru 2025 pentru redobândirea competitivității și asigurarea prosperității durabile, COM(2025) 30 final.

² COM(2025) 26 final.

³ A se vedea Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor intitulată „Identificarea și înlăturarea barierelor din cadrul pieței unice”, COM(2020) 93 final și documentul de lucru însoțitor SWD(2020) 54 final.

⁴ A se vedea Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor intitulată „Digitalizarea justiției în Uniunea Europeană: O panoplie de posibilități”, COM(2020) 710 și documentul de lucru însoțitor SWD(2020) 540.

drept sunt esențiale. Aceasta consolidează dimensiunea legată de întreprinderi și privind piața unică prin prezentarea unor noi indicatori privind organismele de control jurisdicțional în materie de achiziții publice în primă instanță, instituțiile supreme de audit și autoritățile naționale în domeniul concurenței.

– *Ciclul anual privind statul de drept* –

În 2020, Comisia a instituit ciclul anual cuprinzător privind statul de drept în vederea aprofundării monitorizării situației statului de drept în statele membre. Ciclul privind statul de drept acționează ca instrument cu rol preventiv, promovând dialogul și conștientizarea comună a aspectelor legate de statul de drept. În centrul acestui ciclu se află raportul anual privind statul de drept, care furnizează o sinteză a evoluțiilor semnificative – atât pozitive, cât și negative – la nivelul tuturor statelor membre și al Uniunii Europene în ansamblul său. Raportul, a cărui cea mai recentă ediție a fost publicată la 24 iulie 2024, se bazează pe diverse surse, inclusiv pe tabloul de bord privind justiția în UE ⁽⁵⁾. Tabloul de bord din 2025 privind justiția în Uniunea Europeană a fost dezvoltat în continuare pentru a reflecta, de asemenea, nevoia de informare comparativă suplimentară identificată în contextul elaborării raportului din 2024 privind statul de drept, cu scopul de a susține viitoarele rapoarte privind statul de drept.

Ce este tabloul de bord privind justiția în UE?

Tabloul de bord privind justiția în UE este un instrument anual de informare comparativă. Scopul său este să ajute statele membre să îmbunătățească eficacitatea propriilor sisteme naționale de justiție, furnizându-le date obiective, fiabile și comparabile cu privire la o serie de indicatori relevanți pentru evaluarea (i) eficienței, a (ii) calității și a (iii) independenței sistemelor de justiție din toate statele membre. Tabloul de bord nu prezintă un clasament general unic, ci oferă o imagine de ansamblu asupra modului de funcționare a tuturor sistemelor de justiție din statele membre, pe baza unor indicatori de interes comun și a relevanței pentru toate statele membre.

Acesta nu promovează un anumit tip de sistem de justiție și tratează toate statele membre pe picior de egalitate.

Eficiența, calitatea și independența sunt parametri esențiali ai unui sistem de justiție eficace, oricare ar fi modelul sistemului național de justiție sau tradiția juridică pe care se întemeiază. Datele referitoare la acești trei parametri ar trebui să fie coroborate, deoarece cei trei sunt adesea interconectați (inițiativele menite să îmbunătățească un parametru pot avea o influență asupra altuia).

Tabloul de bord prezintă indicatori privind în principal cauzele civile, comerciale și de contencios administrativ și, sub rezerva disponibilității datelor, anumite cauze penale (și anume cauzele privind spălarea banilor și darea sau luarea de mită în instanțele de prim grad de jurisdicție). Scopul său este de a sprijini statele membre în eforturile lor de a crea un mediu eficient și favorabil investițiilor, care să funcționeze atât în interesul întreprinderilor, cât și al publicului. Tabloul de bord este un instrument comparativ care evoluează în cursul dialogului cu statele membre și cu Parlamentul European ⁽⁶⁾. Obiectivul său este de a evalua parametrii esențiali ai unui sistem de justiție eficace și de a furniza date anuale relevante.

Care este metodologia utilizată pentru tabloul de bord privind justiția în UE?

Tabloul de bord utilizează diverse surse de informații. Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ) din cadrul Consiliului Europei, cu care Comisia a încheiat un contract pentru realizarea unui studiu anual specific, furnizează o mare parte a datelor cantitative. Datele corespund perioadei

⁵ https://commission.europa.eu/publications/2024-rule-law-report-communication-and-country-chapters_ro.

⁶ De exemplu, Rezoluția Parlamentului European din 29 mai 2018 referitoare la tabloul de bord al UE pe 2017 privind justiția [P8_TA(2018)0216].

2014-2023 și au fost furnizate de statele membre în conformitate cu metodologia CEPEJ. Studiul prezintă totodată observații detaliate și fișe informative pe țări, care oferă mai multe informații contextuale. Acestea trebuie să fie interpretate împreună cu figurile ⁽⁷⁾.

Datele colectate de CEPEJ cu privire la durata procedurilor indică durata lichidării stocului de cauze pendinte, care este durata estimată a procedurilor judiciare (calculată ca raport între cauzele pendinte și cele soluționate pe parcursul unui an). Datele privind eficiența instanțelor și a autorităților administrative în aplicarea dreptului Uniunii în anumite domenii indică durata medie a procedurilor rezultată din durata efectivă a cauzelor aflate pe rolul instanțelor. Trebuie remarcat faptul că durata procedurilor judiciare poate să varieze semnificativ de la o regiune la alta pe teritoriul unui stat membru; cauzele pot necesita mai mult timp în special în centrele urbane unde concentrarea activităților comerciale ar putea avea ca rezultat creșterea volumului de cauze.

Alte surse de date care se referă la perioada 2014-2024 sunt:

- grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale ⁽⁸⁾;
- Rețeaua Europeană a Consiliilor Judiciare (RECJ) ⁽⁹⁾;
- Rețeaua președinților Curților Supreme de Justiție ale UE (NPSJC) ⁽¹⁰⁾;
- Asociația Consiliilor de Stat și a Jurisdicțiilor Administrative Supreme din Uniunea Europeană (ACA-Europe) ⁽¹¹⁾;
- Consiliul Barourilor Europene (CCBE) ⁽¹²⁾;
- Rețeaua europeană în domeniul concurenței (REC) ⁽¹³⁾;
- Rețeaua organismelor de control jurisdicțional în materie de achiziții publice în primă instanță ⁽¹⁴⁾;

⁷ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_ro.

⁸ Pentru a ajuta la pregătirea tabloului de bord privind justiția în UE și pentru a promova schimbul de bune practici în ceea ce privește eficacitatea sistemelor de justiție, Comisia a solicitat statelor membre să desemneze două persoane de contact, una din cadrul sistemului judiciar și cealaltă din cadrul Ministerului Justiției. Acest grup informal se reunește cu regularitate.

⁹ RECJ reunește instituțiile naționale din statele membre care sunt independente de organul executiv și de cel legislativ și care sunt responsabile cu sprijinirea sistemului judiciar în îndeplinirea independentă a actului de justiție: <https://www.encj.eu/>.

¹⁰ NPSJC oferă un forum prin intermediul căruia instituțiile europene au oportunitatea de a solicita avizul curților supreme și de a le aduce mai aproape prin încurajarea discuțiilor și a schimbului de idei: <http://network-presidents.eu/>.

¹¹ ACA-Europe este formată din Curtea de Justiție a Uniunii Europene și din Consiliile de Stat sau Jurisdicțiile Administrative Supreme din toate statele membre ale Uniunii Europene: <https://www.aca-europe.eu/index.php/en/>.

¹² CCBE reprezintă barourile și societățile de drept europene în interesul lor comun în fața instituțiilor europene și a altor instituții internaționale. Acesta asigură în mod regulat legătura dintre membrii săi și instituțiile europene, organizațiile internaționale și alte organizații juridice din întreaga lume: <https://www.ccbe.eu/>.

¹³ REC a fost înființată ca forum de discuții și cooperare între autoritățile europene din domeniul concurenței în cazurile în care se aplică articolele 101 și 102 din Tratatul privind funcționarea UE (TFUE). REC constituie cadrul pentru cooperarea strânsă menționată în Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului. Comisia și autoritățile naționale în domeniul concurenței din toate statele membre ale UE cooperează prin intermediul REC: http://ec.europa.eu/competition/ecn/index_en.html.

¹⁴ Rețeaua organismelor de control jurisdicțional în materie de achiziții publice în primă instanță a fost înființată pentru a consolida cooperarea dintre organismele naționale de control jurisdicțional în materie de achiziții publice în primă instanță din UE. Sarcina grupului este de a consilia Comisia Europeană cu privire la aspecte legate de punerea în aplicare a directivelor privind căile de atac și de funcționarea sistemelor naționale de căi de atac. Ca urmare a evaluării eficacității directivelor privind căile de atac [COM(2017) 28 din 24 ianuarie 2017], Comisia Europeană încurajează organismele de control jurisdicțional în primă instanță să coopereze pentru a îmbunătăți schimbul de informații și de bune practici.

- Comitetul pentru comunicații (COCOM) ⁽¹⁵⁾;
- Observatorul European al Încălcărilor Drepturilor de Proprietate Intelectuală ⁽¹⁶⁾;
- Rețeaua de cooperare pentru protecția consumatorilor (CPC) ⁽¹⁷⁾;
- Grupul de experți privind spălarea banilor și finanțarea terorismului (EGMLTF) ⁽¹⁸⁾;
- Eurostat ⁽¹⁹⁾;
- punctele de contact naționale pentru lupta împotriva corupției ⁽²⁰⁾;
- Rețeaua procurorilor sau funcțiilor echivalente la Curțile Supreme de Justiție din statele membre ale Uniunii Europene (Rețeaua NADAL) ⁽²¹⁾ și
- Comitetul de contact privind instituțiile supreme de audit ⁽²²⁾.

De-a lungul anilor, metodologia utilizată pentru tabloul de bord a fost dezvoltată în continuare și perfecționată în strânsă cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale, în special prin utilizarea unui chestionar (actualizat anual) și colectarea de date cu privire la anumite aspecte ale funcționării sistemelor de justiție.

Disponibilitatea datelor, în special în ceea ce privește indicatorii referitori la eficiența sistemelor de justiție, continuă să se îmbunătățească. Aceasta este o consecință a faptului că multe state membre au investit în capacitatea lor de a produce statistici judiciare mai bune. Situațiile în care există în continuare dificultăți în ceea ce privește colectarea sau furnizarea de date se explică fie prin capacități statistice insuficiente, fie prin lipsa unei corespondențe exacte între categoriile naționale pentru care se colectează date și cele utilizate în cadrul tabloului de bord. Doar în foarte puține cazuri, lacunele în materie de date sunt cauzate de absența contribuțiilor autorităților naționale. Comisia continuă să încurajeze statele membre să reducă și mai mult aceste lacune în materie de date.

Cum contribuie tabloul de bord privind justiția în Uniunea Europeană la semestrul european și care este legătura cu Mecanismul de redresare și reziliență?

Tabloul de bord furnizează date pentru evaluarea eficienței, a calității și a independenței sistemelor naționale de justiție. Astfel, urmărește să ajute statele membre să sporească eficacitatea sistemelor naționale de justiție. Prin compararea informațiilor privind sistemele de justiție ale statelor membre, tabloul de bord facilitează identificarea celor mai bune practici și a deficiențelor, precum și monitorizarea provocărilor și a progreselor înregistrate. În contextul semestrului european se efectuează

¹⁵ COCOM este alcătuit din reprezentanți ai statelor membre ale UE. Rolul său principal este de a emite un aviz cu privire la proiectele de măsuri pe care Comisia intenționează să le adopte în domeniul pieței digitale: <https://ec.europa.eu/transparency/comitology-register/screen/committees/C15401/consult?lang=ro>.

¹⁶ Observatorul European al Încălăcărilor Drepturilor de Proprietate Intelectuală reprezintă o rețea de experți și părți interesate de specialitate. Acesta este alcătuit din reprezentanți ai sectoarelor public și privat, care colaborează în cadrul unor grupuri de lucru active: <https://euiipo.europa.eu/ohimportal/en/web/observatory/home>.

¹⁷ CPC este o rețea de autorități naționale responsabile cu asigurarea respectării legislației UE în domeniul protecției consumatorilor în statele membre ale UE și în țările SEE: https://commission.europa.eu/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/consumer-protection-cooperation-network_en?prefLang=ro.

¹⁸ EGMLTF se reunește în mod regulat pentru a face schimb de opinii și pentru a ajuta Comisia să definească politici și să elaboreze legislație nouă privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului: <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=ro&do=groupDetail.groupDetail&groupID=2914>.

¹⁹ Eurostat este Oficiul de Statistică al Uniunii Europene: <https://ec.europa.eu/eurostat/>.

²⁰ Comisia susține un grup neoficial de persoane de contact responsabile de combaterea corupției. A se vedea, de asemenea, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/democracy-eu-citizenship-anti-corruption/anti-corruption/eu-network-against-corruption_en.

²¹ <https://attorneygeneral.mt/activities/nadal-network-conference/>.

²² Comitetul de contact reunește șefii instituțiilor supreme de audit din statele membre și ai Curții de Conturi Europene și oferă un forum pentru discutarea și consolidarea cooperării în domeniul auditului și al activităților conexe. <https://www.eca.europa.eu/sites/CC/en/pages/about.aspx>.

evaluări specifice fiecărei țări prin dialog bilateral cu autoritățile naționale și părțile interesate în cauză. În cazul în care deficiențele identificate au o importanță macroeconomică, analiza din cadrul semestrului european poate determina Comisia să propună Consiliului să adopte recomandări specifice fiecărei țări în vederea îmbunătățirii sistemelor naționale de justiție din statele membre individuale ⁽²³⁾.

Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) a pus la dispoziție peste 650 de miliarde EUR sub formă de împrumuturi și sprijin financiar nerambursabil, din care fiecare stat membru ar trebui să aloce cel puțin 20 % tranziției digitale și minimum 37 % măsurilor care contribuie la obiectivele climatice. Până în prezent, reformele și investițiile propuse de statele membre au depășit aceste obiective, cheltuielile digitale fiind estimate la 26 %, iar cheltuielile legate de climă la aproximativ 42 %. MRR oferă ocazia de a aborda recomandările specifice fiecărei țări referitoare la sistemele naționale de justiție și de a accelera eforturile naționale de finalizare a transformării digitale a sistemelor de justiție. Plățile către statele membre în cadrul MRR bazat pe performanță sunt condiționate de îndeplinirea jaloanelor și a țintelor. Au fost propuse în jur de 7 100 de jaloane și ținte, dintre care aproximativ două treimi sunt legate de investiții, iar o treime de reforme. În temeiul Regulamentului privind MRR, înaintea adoptării lor, Comisia a trebuit să evalueze dacă planurile de redresare și reziliență (PNNR) ale statelor membre ar putea contribui la abordarea în mod eficace a tuturor provocărilor sau a unui număr semnificativ de provocări identificate în recomandările relevante specifice fiecărei țări, sau a provocărilor identificate în alte documente adoptate de Comisie în contextul semestrului european ⁽²⁴⁾. În urma cererilor de plăți de prefinanțare și a cererilor de plată din partea statelor membre, precum și a evaluărilor pozitive ale Comisiei cu privire la îndeplinirea satisfăcătoare a jaloanelor și a țintelor respective ⁽²⁵⁾, până în mai 2025 au fost plătite statelor membre granturi și împrumuturi în cadrul MRR în valoare totală de 308,04 miliarde EUR. În același interval de timp, îndeplinirea a 71 % din jaloane și ținte urmează să fie evaluată de Comisie.

De ce este importantă eficacitatea sistemelor de justiție pentru un mediu de afaceri favorabil investițiilor?

Sistemele de justiție eficace care respectă statul de drept au un impact economic pozitiv. Respectarea statului de drept asigură un mediu de afaceri în care legislația se aplică în mod eficace și uniform, în care întreprinderile își pot desfășura activitatea într-un alt stat membru în condiții de egalitate cu întreprinderile locale. Statul de drept este esențial pentru funcționarea pieței unice și pentru menținerea unui mediu de funcționare stabil care oferă UE și statelor sale membre un avantaj competitiv la nivel mondial ⁽²⁶⁾. Sistemele de justiție eficace au un caracter deosebit de relevant în contextul semestrului european și al Mecanismului de redresare și reziliență. Acolo unde sistemele judiciare garantează exercitarea drepturilor, creditorii sunt mai predispuși să acorde împrumuturi, costurile tranzacțiilor sunt reduse, întreprinderile sunt mai dispuse să investească, au mai multă încredere, iar comportamentul oportunist al acestora este descurajat. În fapt, un sistem de justiție eficace este esențial pentru o creștere economică susținută. Acesta poate face posibilă îmbunătățirea climatului de afaceri, stimularea inovării, atragerea investițiilor străine directe, asigurarea veniturilor fiscale, precum și sprijinirea creșterii economice. Beneficiile bunei funcționări a sistemelor de justiție naționale asupra economiei sunt

²³ În contextul semestrului european, pe baza propunerii Comisiei, Consiliul a adresat recomandări specifice fiecărei țări privind sistemul de justiție unui număr de șapte state membre în 2019 (HR, IT, CY, HU, MT, PT și SK) și opt state membre în 2020 (HR, IT, CY, HU, MT, PL, PT și SK). În 2021 nu au existat recomandări specifice fiecărei țări din cauza proceselor MRR aflate în desfășurare. În 2022, două state membre (PL și HU) au primit recomandări specifice fiecărei țări referitoare la independența sistemului judiciar. În 2024, un stat membru a primit o recomandare specifică fiecărei țări referitoare la eficacitatea, independența și integritatea sistemului judiciar și anticorupție (SK).

²⁴ Articolul 19 alineatul (3) litera (b) și articolul 24 alineatele (3) și (5) din Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență, JO L 57, 18.2.2021, p. 17.

²⁵ Tabloul de bord privind justiția în UE este una dintre sursele de informații care contribuie la semestrul european. Aceste informații nu aduc atingere evaluărilor Comisiei privind îndeplinirea într-un mod satisfăcător a jaloanelor și a țintelor în cadrul MRR.

²⁶ O Busolă pentru competitivitatea UE, COM(2025) 30 final, p. 19, Raportul anual pentru 2025 privind piața unică și competitivitatea, COM(2025) 26 final, p. 3.

confirmate de o paletă largă de studii ⁽²⁷⁾, elaborate inclusiv de Fondul Monetar Internațional (FMI) ⁽²⁸⁾, Banca Centrală Europeană (BCE) ⁽²⁹⁾, Rețeaua Europeană a Consiliilor Judiciare ⁽³⁰⁾, Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) ⁽³¹⁾, Forumul Economic Mondial ⁽³²⁾ și Banca Mondială ⁽³³⁾.

Un studiu a constatat o corelație puternică între reducerea duratei procedurilor judiciare [măsurată ca durată a lichidării stocului de cauze pendinte ⁽³⁴⁾] și rata de creștere a întreprinderilor ⁽³⁵⁾. În plus, potrivit studiului, un procent mai mare de întreprinderi care percep sistemul de justiție ca fiind independent este corelat cu creșteri mai mari ale cifrei de afaceri și ale productivității întreprinderilor ⁽³⁶⁾.

Alte sondaje au evidențiat importanța unui sistem judiciar național eficace pentru deciziile de investiții ale întreprinderilor și capacitatea de a soluționa conflictele privind drepturile de proprietate intelectuală.

- ²⁷ „Justice and finance: Does judicial efficiency contribute to financial system efficiency?” („Justiție și finanțe: contribuie eficiența sistemului judiciar la eficiența sistemului financiar?”) (2024) Muhammad Atif Khan, Muhammad Asif Khan, Mohammed Arshad Khan, Shahid Hussain, Veronika Fenyves: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214845023001709> ; Chemin, M., 2020. „Judicial efficiency and firm productivity: Evidence from a world database of judicial reforms”, („Eficiența sistemului judiciar și productivitatea fermă: elemente de probă dintr-o bază de date mondială a reformelor judiciare”, The Review of Economics and Statistics 102(1): p. 49–64, <https://direct.mit.edu/rest/article/102/1/49/58536/Judicial-Efficiency-and-Firm-Productivity-Evidence>; Kapopoulos, P. și Rizos, A., 2024. „Judicial efficiency and economic growth: Evidence based on European Union data” („Eficiența sistemului judiciar și creșterea economică: elemente de probă bazate pe datele Uniunii Europene”), Scottish Journal of Political Economy 71(1): p. 101-131, <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/sjpe.12357?msocid=1a8244b340af65701f02511641c36474>.
- ²⁸ FMI, Regional Economic Outlook, noiembrie 2017, *Europe Hitting its Stride*, („Europa: Europa își intră în ritm”), p. xviii, p. 40, p. 70: <https://www.imf.org/~media/Files/Publications/REO/EUR/2017/November/eur-booked-print.ashx?la=en>.
- ²⁹ BCE, „Structural policies in the euro area” („Politici structurale în zona euro”), iunie 2018, seria Caietelor de studii ocazionale nr. 210 ale BCE: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op210.en.pdf?3db9355b1d1599799aa0e475e5624651>.
- ³⁰ Rețeaua Europeană a Consiliilor Judiciare și Centrul Montaigne pentru statul de drept și administrarea justiției din cadrul Universității din Utrecht, „Economic value of the judiciary – A pilot study for five countries on volume, value and duration of large commercial cases” („Valoarea economică a sistemului judiciar – Un studiu-pilot pentru cinci țări privind volumul, valoarea și durata cauzelor comerciale la scară largă”), iunie 2021: <https://pgwrk-websitemedia.s3.eu-west-1.amazonaws.com/production/pwk-web-encj2017-p/Reports/Economic%20value%20of%20the%20judiciary%20-%20pilot%20study.pdf>.
- ³¹ A se vedea, de exemplu, „What makes civil justice effective?” („Cum se definește o justiție civilă eficace?”) – Note privind politicile Departamentului Economic al OCDE, ediția din 18 iunie 2013 și „The Economics of Civil Justice: New Cross-Country Data and Empirics” („Aspectele economice ale justiției civile: noi date și dovezi empirice transnaționale”) – Documente de lucru ale Departamentului Economic al OCDE, nr. 1060, august 2013.
- ³² Forumul Economic Mondial, „The Global Competitiveness Report 2019” („Raportul privind competitivitatea globală pentru 2019”), octombrie 2019: <https://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2019>.
- ³³ Banca Mondială, „World Development Report 2017: Governance and the Law, Chapter 3: The role of law” („Raportul pe 2017 privind dezvoltarea mondială: guvernarea și dreptul, capitolul 3: Rolul dreptului”), p. 83, 140: <http://www.worldbank.org/en/publication/wdr2017>.
- ³⁴ Indicatorul „durata lichidării stocului de cauze pendinte” reprezintă numărul de cauze nesoluționate împărțit la numărul de cauze soluționate la sfârșitul anului înmulțit cu 365 (de zile). Este un indicator standard elaborat de Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ) din cadrul Consiliului Europei: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp.
- ³⁵ Vincenzo Bove și Leandro Elia, „The judicial system and economic development across EU Member States” („Sistemul judiciar și dezvoltarea economică în statele membre ale UE”), raport tehnic al JRC, EUR 28440 EN, Oficiul pentru Publicații al UE, Luxemburg, 2017: http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC104594/jrc104594_2017_the_judicial_system_and_economic_development_across_eu_member_states.pdf.
- ³⁶ *Ibidem*.

De exemplu, într-un sondaj, 93 % din întreprinderile mari au răspuns că examinează în permanență și în mod sistematic situația statului de drept (inclusiv independența sistemului judiciar) din țările în care investesc ⁽³⁷⁾. Într-un alt sondaj, peste jumătate dintre întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri) au răspuns că procedurile judiciare îndelungate și costurile ridicate au fost principalele motive pentru care respectivele întreprinderi nu au inițiat proceduri judiciare pentru încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală ⁽³⁸⁾. Importanța unor sisteme de justiție eficiente pentru funcționarea pieței unice, în special pentru întreprinderi, este, de asemenea, subliniată în comunicările Comisiei intitulate *Identificarea și înlăturarea barierelor din cadrul pieței unice* ⁽³⁹⁾ și *Plan de acțiune pentru asigurarea respectării normelor privind piața unică* ⁽⁴⁰⁾.

Cum susține Comisia punerea în aplicare a reformelor corespunzătoare în domeniul justiției prin intermediul sprijinului tehnic?

Statele membre pot apela la sprijinul tehnic al Comisiei, disponibil prin intermediul Grupului operativ pentru reforme și investiții (SG REFORM) în cadrul Instrumentului de sprijin tehnic (IST) ⁽⁴¹⁾. Scopul IST este de a oferi statelor membre solicitante sprijin tehnic pentru a-și consolida capacitatea instituțională și administrativă de elaborare și punere în aplicare a reformelor. În perioada 2021-2025, IST a finanțat 36 de proiecte, care au inclus 43 de reforme, pentru a sprijini 20 de state membre să pună în aplicare reformele lor în domeniul justiției. IST a sprijinit proiecte care vizează îmbunătățirea calității și a eficacității justiției, cum ar fi mobilizarea tehnologiei pentru o mai bună gestionare a fluxurilor de lucru ale cauzelor și adoptarea unei abordări bazate pe date pentru alocarea volumului de cauze și a resurselor, facilitarea accesului la justiție pentru grupurile vulnerabile și consolidarea capacităților autorităților de urmărire penală pentru soluționarea eficientă a litigiilor în cazuri de corupție transfrontalieră extrem de mediatizate. Cererea de propuneri IST din 2025 a oferit statelor membre platforma pentru a solicita sprijin în ceea ce privește reformele digitalizării, cum ar fi utilizarea tehnologiei pentru a aborda provocările în materie de litigii în masă și automatizarea sarcinilor de rutină pentru a reduce efortul manual și erorile, astfel încât judecătorii și personalul administrativ să se poată concentra asupra sarcinilor solicitante. În plus, IST vine în completarea altor instrumente, și anume MRR, întrucât poate sprijini statele membre în ceea ce privește punerea în aplicare a planurilor lor de redresare și reziliență (PRR). Planurile de redresare și reziliență includ acțiuni de îmbunătățire a eficacității justiției, și anume prin digitalizare, reducerea stocului de cauze restante, îmbunătățirea gestionării instanțelor și a cauzelor și reforma hărții judiciare.

Cum sprijină programul „Justiție” eficacitatea sistemelor de justiție?

Cu un buget total de aproximativ 305 milioane EUR pentru perioada 2021-2027, programul „Justiție” sprijină dezvoltarea în continuare a spațiului european de justiție bazat pe statul de drept, inclusiv

³⁷ The Economist Intelligence Unit, „Risk and Return – Foreign Direct Investment and the Rule of Law” („Riscuri și câștiguri: investițiile străine directe și statul de drept”), 2015 http://www.biicl.org/documents/625_d4_fdi_main_report.pdf, p. 22.

³⁸ Oficiul Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO), „Intellectual Property (IP) SME Scoreboard 2016” („Proprietatea intelectuală, Tabloul de bord pentru 2016 privind IMM-urile”): https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/sme_scoreboard_study_2016/Executive_summary_en.pdf.

³⁹ COM(2020) 93 final și SWD(2020) 54.

⁴⁰ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor intitulată „Plan de acțiune pe termen lung pentru o mai bună implementare și asigurare a respectării normelor privind piața unică”, COM(2020) 94; a se vedea în special acțiunile 4, 6 și 18.

⁴¹ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/tsi>.

Regulamentul privind IST a fost adoptat în martie 2021. În conformitate cu articolul 5, scopul este de a sprijini „reforma instituțională și funcționarea eficientă și orientată spre servicii a administrației publice și a guvernării electronice, simplificarea normelor și a procedurilor, auditarea, creșterea capacității de absorbție a fondurilor din partea Uniunii, promovarea cooperării administrative, **respectarea statului de drept, reforma sistemului de justiție**, consolidarea capacităților autorităților de concurență și antitrust, consolidarea controlului financiar și consolidarea luptei împotriva fraudei, a corupției și a spălării banilor” (subliniere adăugată).

independența, calitatea și eficiența sistemului de justiție, precum și pe recunoașterea și încrederea reciprocă și cooperarea judiciară. În 2024, aproximativ 41,2 milioane EUR au fost alocate pentru finanțarea proiectelor și a altor activități în cadrul celor trei obiective specifice ale programului:

- 11,1 milioane EUR au fost alocate pentru a promova cooperarea judiciară în materie civilă și penală; pentru a contribui la aplicarea și asigurarea respectării eficace și coerente a instrumentelor UE și pentru a sprijini conectarea statelor membre la Sistemul european de informații cu privire la cazierile judiciare ale resortisanților țărilor terțe (ECRIS-TCN);
- 15,9 milioane EUR au fost alocate pentru formarea profesioniștilor din domeniul justiției cu privire la dreptul european în materie civilă, penală și de drepturi fundamentale, la sistemele juridice ale statelor membre și la statul de drept;
- 14,2 milioane EUR au fost alocate pentru a promova accesul la justiție (inclusiv e-justiție); pentru a proteja drepturile victimelor și drepturile persoanelor suspectate sau acuzate de infracțiuni și pentru a sprijini dezvoltarea și utilizarea instrumentelor digitale și întreținerea și extinderea portalului e-justiție (în comun cu programul „Europa digitală”).

De ce monitorizează Comisia digitalizarea sistemelor naționale de justiție?

Digitalizarea justiției este esențială pentru creșterea eficacității sistemelor de justiție și reprezintă un instrument extrem de eficient pentru facilitarea accesului la justiție și creșterea calității justiției. Instrumentele digitale consolidează, de asemenea, cooperarea judiciară. În urma pandemiei de COVID-19, statele membre au accelerat reformele de modernizare în acest domeniu. De asemenea, IA este utilizată din ce în ce mai mult în domeniul justiției⁴².

Începând din 2013, tabloul de bord privind justiția în UE a inclus informații comparative cu privire la digitalizarea justiției în statele membre, de exemplu în domenii precum accesul online la hotărârile judecătorești sau depunerea și urmărirea online a acțiunilor.

Regulamentul (UE) 2023/2844 privind digitalizarea cooperării judiciare transfrontaliere în materie civilă, comercială și penală (⁴³) permite persoanelor fizice și juridice să comunice electronic cu autoritățile judiciare competente în contextul procedurilor transfrontaliere, precum și să plătească taxele judiciare pe cale electronică. Regulamentul creează, de asemenea, un temei juridic pentru desfășurarea de videoconferințe în materie civilă, comercială și penală transfrontalieră. De asemenea, este în curs de instituire un canal de comunicare digitală care urmează a fi utilizat pentru schimbul de date între autoritățile judiciare competente. În acest context, tabloul de bord privind justiția monitorizează progresele înregistrate de statele membre privind punerea în aplicare a regulamentului și utilizarea videoconferințelor.

Datele din tabloul de bord din 2025 privind justiția în UE vor contribui, de asemenea, la viitoarea strategie privind utilizarea tehnologiilor digitale, pentru ca sistemele de justiție civilă și penală ale UE să devină mai eficiente, mai reziliente și mai sigure⁴⁴.

⁴² IA poate contribui la un sistem de justiție mai eficient, ajutând judecătorii și profesioniștii din domeniul justiției să se concentreze asupra activității lor de fond. De exemplu, IA a fost utilizată în următoarele cazuri, în depunerea documentelor sau în gestionarea sarcinilor repetitive, precum și în cercetarea legislației și a jurisprudenței.

⁴³ Regulamentul (UE) 2023/2844 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 decembrie 2023 privind digitalizarea cooperării judiciare și a accesului la justiție în cadrul procedurilor transfrontaliere în materie civilă, comercială și penală și de modificare a anumitor acte din domeniul cooperării judiciare, PE/50/2023/REV/1, JO L, 2023/2844, 27.12.2023.

⁴⁴ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14517-Strategia-privind-justitia-digitala-pentru-perioada-2025-2030_ro.

2. PRINCIPALELE CONSTATĂRI ALE TABLOULUI DE BORD DIN 2025 PRIVIND JUSTIȚIA ÎN UE

Eficiența, calitatea și independența sunt principalii parametri ai unui sistem de justiție eficace. Tabloul de bord prezintă indicatori pentru fiecare dintre acești parametri.

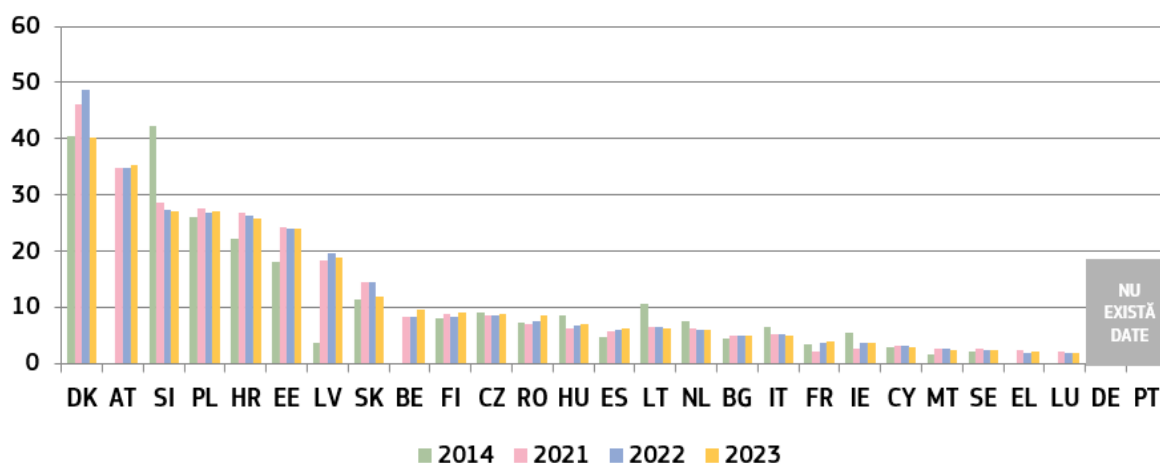
2.1. Eficiența sistemelor de justiție

Tabloul de bord prezintă indicatori pentru eficiența procedurilor în domeniile largi de drept civil, comercial și administrativ și în domenii specifice în care autoritățile administrative și instanțele judecătorești aplică dreptul Uniunii (⁴⁵).

2.1.1. Evoluții în ceea ce privește volumul de cauze

Volumul de cauze din sistemele de justiție naționale a scăzut în cinci state membre, în două dintre acestea într-un quantum ridicat comparativ cu anul precedent. Acesta a crescut sau a rămas stabil în 20 de state membre. În general, volumul variază în continuare semnificativ de la un stat membru la altul (figura 1).

Figura .: Numărul de noi cauze civile, comerciale, de contencios administrativ și de altă natură în 2014, 2021-2023 (*) (în prima instanță/la 100 de locuitori) [sursa: studiul CEPEJ (⁴⁶)]

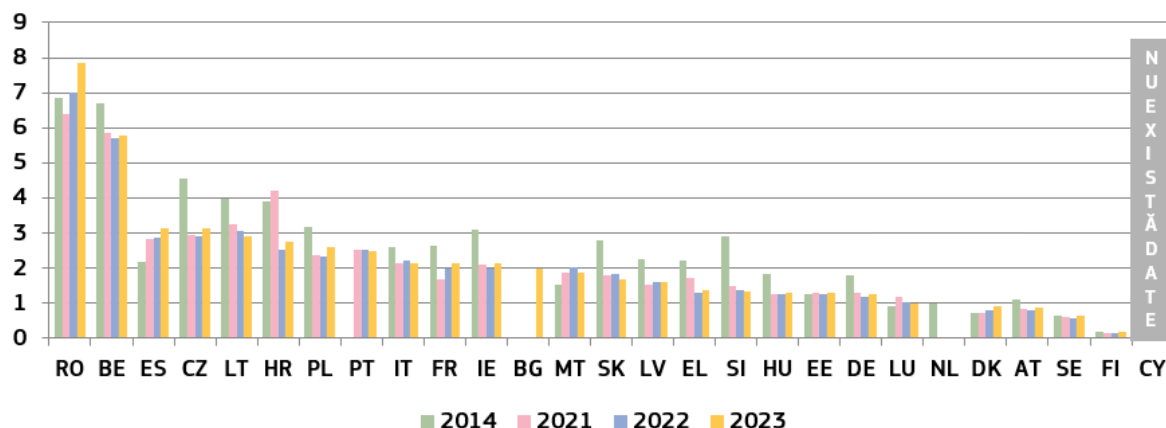

(*) Conform metodologiei CEPEJ, această categorie include toate cauzele litigioase și nelitigioase civile și comerciale, cauzele nelitigioase privind cartea funciară și registrul comerțului, cauzele privind alte registre, alte cauze nelitigioase, cauzele de contencios administrativ și alte cauze non-penale.

⁴⁵ Executarea hotărârilor judecătorești este, de asemenea, importantă pentru eficiența unui sistem de justiție. Cu toate acestea, datele comparabile nu sunt ușor accesibile. Mai multe detalii privind situația fiecărui stat membru în parte sunt prezentate în studiul din 2024 privind funcționarea sistemelor judiciare din statele membre ale UE – profiluri de țară, realizat pentru Comisie de Secretariatul CEPEJ: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_ro.

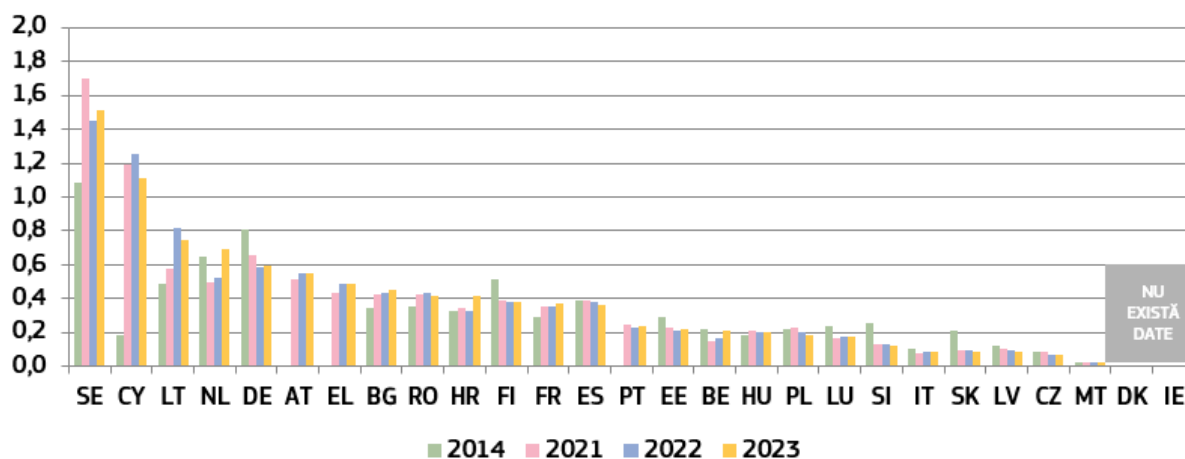
⁴⁶ Studiul din 2024 privind funcționarea sistemelor judiciare din statele membre ale UE, realizat pentru Comisie de Secretariatul CEPEJ: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_ro#documents.

Figura .: Numărul de noi cauze litigioase civile și comerciale în 2014, 2021-2023 (*) (în prima instanță/la 100 de locuitori) (sursa: studiul CEPEJ)

(*) Conform metodologiei CEPEJ, cauzele litigioase civile/comerciale se referă la litigii între părți, de exemplu litigiile legate de contracte. Cauzele civile/comerciale nelitigioase se referă la procedurile necontestate, de exemplu, ordine de plată necontestate.

Figura .: Numărul de noi cauze de contencios administrativ în 2014, 2021-2023 (*) (în prima instanță/la 100 de locuitori) (sursa: studiul CEPEJ)

(*) Conform metodologiei CEPEJ, cauzele de contencios administrativ se referă la litigii între persoane fizice și autoritățile locale, regionale sau naționale. **DK** și **IE** nu înregistrează cauzele de contencios administrativ separat. Au fost raportate modificări ale metodologiei în **EL**, **SK** și **SE**.

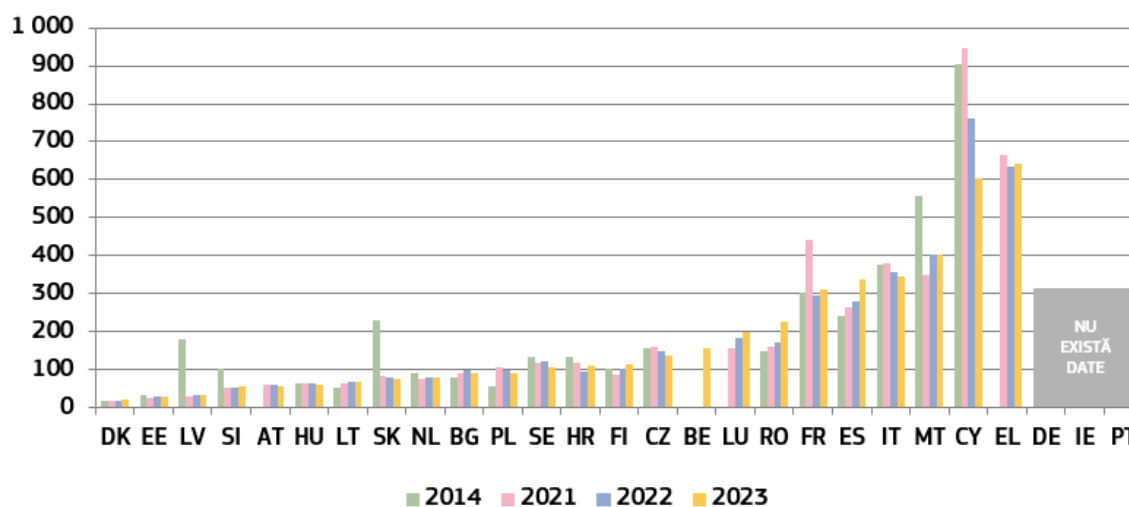
2.1.2. Date generale privind eficiența

Indicatorii referitori la eficiența procedurilor în domeniile ample ale cauzelor de drept civil, comercial și administrativ sunt: (i) durata estimată a procedurilor (durata lichidării stocului de cauze pendinte), (ii) rata de soluționare a cauzelor și (iii) numărul de cauze pendinte.

– Durata estimată a procedurilor –

Durata estimată a procedurilor reprezintă timpul (în zile) necesar, conform estimărilor, pentru soluționarea unei cauze în instanță, ceea ce înseamnă timpul necesar pentru ca organul jurisdicțional să pronunțe o hotărâre în primă instanță. „Durata lichidării stocului de cauze pendinte” estimează timpul minim necesar unei instanțe pentru a soluționa o cauză, în condițiile sale curente de lucru. Acest indicator este calculat ca numărul de cauze nesoluționate împărțit la numărul de cauze soluționate la sfârșitul anului înmulțit cu 365 (de zile) ⁽⁴⁷⁾. Cu cât este mai mare valoarea sa, cu atât este mai mare probabilitatea ca instanța să aibă nevoie de o durată mai mare de timp pentru a pronunța o hotărâre. Datele se referă, în cea mai mare parte, la proceduri în primă instanță și compară, în cazul în care sunt disponibile, datele din 2014, 2021, 2022 și 2023 ⁽⁴⁸⁾. Figura 6 prezintă durata lichidării stocului de cauze pendinte în 2023 pentru cauzele litigioase civile și comerciale de la toate instanțele judecătorești, iar figura 8 pentru cauzele de contencios administrativ de la toate instanțele judecătorești.

Figura .: Timpul estimat necesar pentru soluționarea cauzelor civile, comerciale, de contencios administrativ și de altă natură în 2014, 2021-2023 (*) (în prima instanță/în zile)
(sursa: studiul CEPEJ)

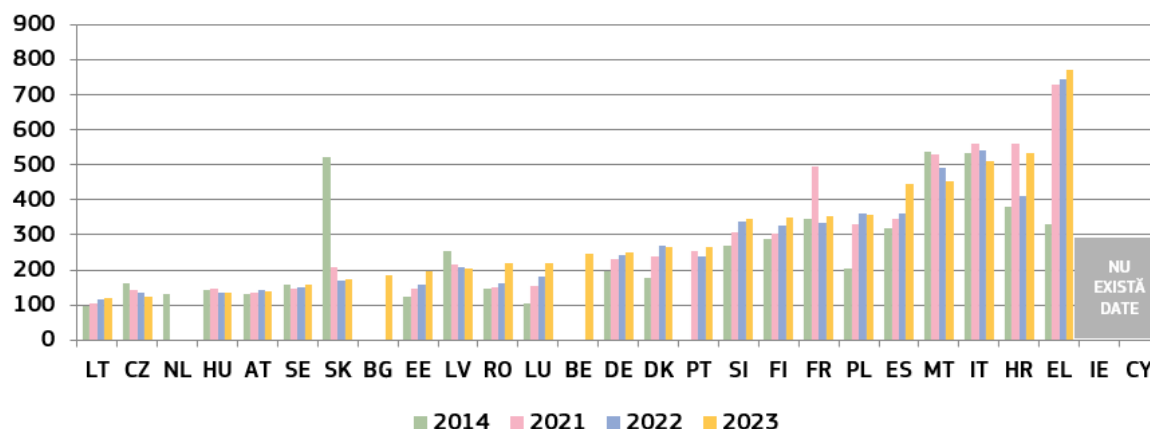
(*) Conform metodologiei CEPEJ, această categorie include toate cauzele litigioase și nelitigioase civile și comerciale, cauzele nelitigioase privind cartea funciară și registrul comerțului, cauzele privind alte registre, alte cauze nelitigioase, cauzele de contencios administrativ și alte cauze non-penale. Au fost raportate modificări ale metodologiei în SK. Cauzele pendinte includ toate instanțele din CZ și, până în 2016, în SK. În cazul LV, scăderea semnificativă se datorează reformei sistemului judiciar, verificărilor efectuate în vederea identificării erorilor și operațiunilor de curățare a datelor din sistemul informațional. În PT, noul Cod de procedură civilă, care creează un nou regim de executare, a intrat în vigoare la 1 septembrie 2013. Acesta se bazează pe o nouă paradigmă, care prevede că procedurile desfășurate în instanță trebuie să se distingă în mod clar de cele care se desfășoară

⁴⁷ Durata procedurilor, rata de soluționare a cauzelor și numărul de cauze pendinte sunt indicatori standard definiți de CEPEJ: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp.

⁴⁸ Anii s-au ales astfel încât să se păstreze perspectiva de nouă ani, anul 2014 fiind anul de referință, evitându-se totodată supraaglomerarea figurilor. Datele pentru 2010, 2012, 2013, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 și 2020 sunt disponibile în raportul CEPEJ.

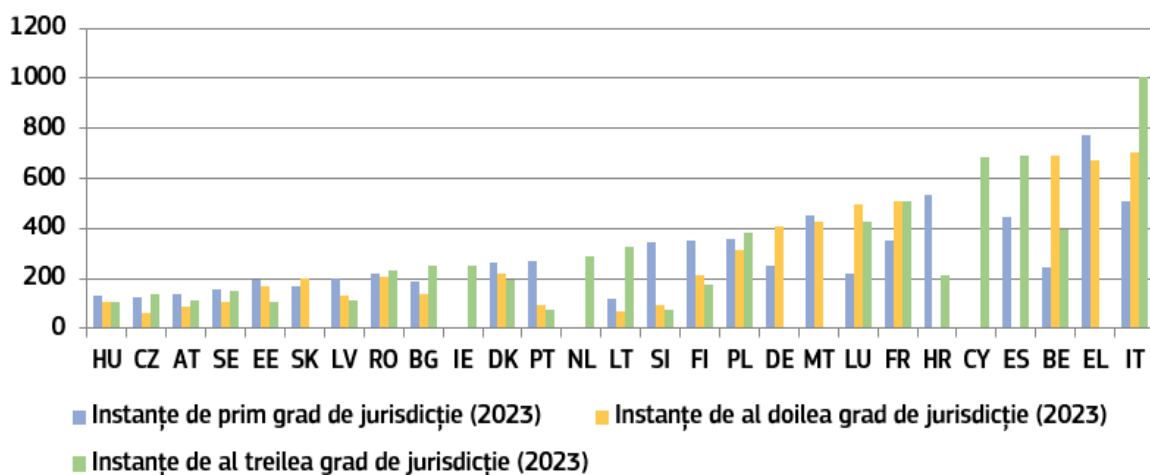
în afara acesteia. Cu toate acestea, până în prezent nu a fost posibilă adaptarea colectării de date în consecință și furnizarea datelor necesare pentru această figură.

Figura .: Timpul estimat necesar pentru soluționarea cauzelor litigioase civile și comerciale în primă instanță în 2014, 2021-2023 (*) (în prima instanță/în zile) (sursa: studiul CEPEJ)

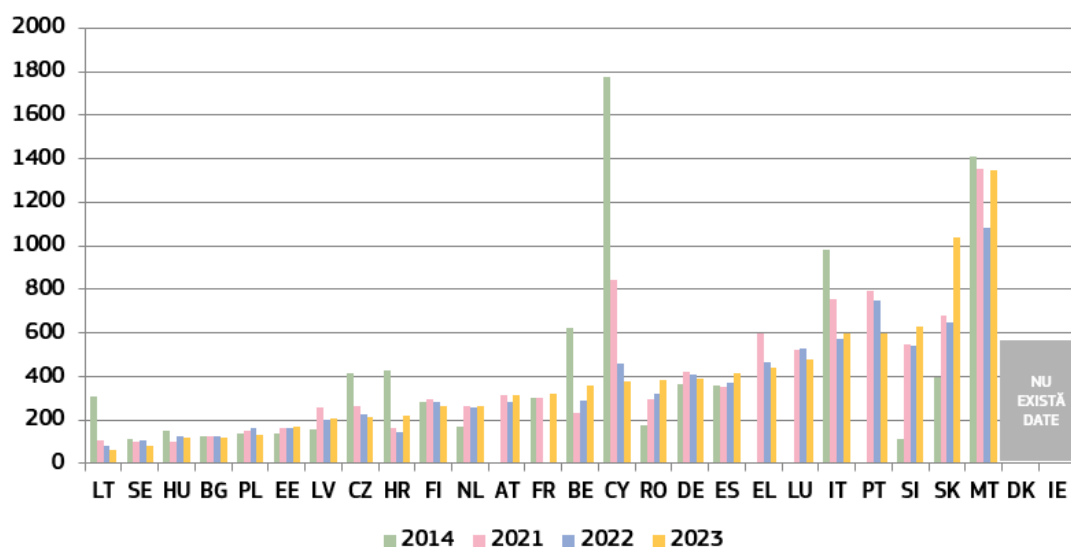
(*) Conform metodologiei CEPEJ, cauzele litigioase civile/comerciale se referă la litigii între părți, de exemplu litigiile legate de contracte. Cauzele civile/comerciale nelitigioase se referă la procedurile necontestate, de exemplu, ordine de plată necontestate. Au fost raportate modificări ale metodologiei în **EL** și **SK**. Cauzele pendinte includ cauzele aflate pe rolul tuturor instanțelor în **CZ** și, până în 2016, în **SK**. În **IT**, încetinirea temporară a activității judiciare din cauza măsurilor restrictive stricte de combatere a pandemiei de COVID-19 a afectat durata lichidării stocului de cauze pendinte. Datele pentru **NL** includ cauzele nelitigioase.

Figura .: Timpul estimat necesar pentru soluționarea cauzelor litigioase civile și comerciale în toate instanțele de judecată în 2023 (*) (în prima, a doua și a treia instanță/în zile) (sursa: studiul CEPEJ)

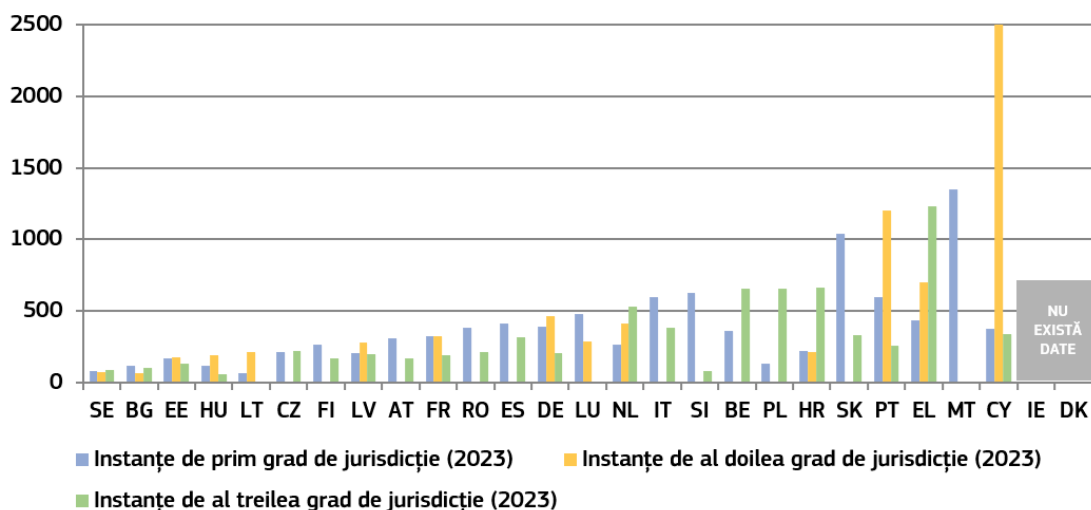
(*) Ordinea statelor membre în figură este stabilită de instanța de judecată cu cea mai lungă durată a procedurilor din fiecare stat membru. Nu există date disponibile pentru instanțele de prim și de al doilea grad de jurisdicție din **CY**, **NL** și **IE**, pentru instanțele de al doilea grad de jurisdicție din **HR** și **ES** și pentru instanțele de al treilea grad de jurisdicție din **EL** și **SK**. Nu există o a treia instanță în **DE** și **MT**. Accesul la o instanță de al treilea grad de jurisdicție poate fi limitat în unele state membre.

Figura.: Timpul estimat necesar pentru soluționarea cauzelor de contencios administrativ în primă instanță în 2014, 2021-2023 (*) (în prima instanță/în zile) (sursa: studiul CEPEJ)

(*) Conform metodologiei CEPEJ, cauzele de contencios administrativ se referă la litigii între persoane fizice și autoritățile locale, regionale sau naționale. Au fost raportate modificări ale metodologiei în **EL** și **SK**. Cauzele pendinte includ cauzele aflate pe rolul tuturor instanțelor în **CZ** și, până în 2016, în **SK**. **DK** și **IE** nu înregistrează cauzele de contencios administrativ separat.

Figura.: Timpul estimat necesar pentru soluționarea cauzelor de contencios administrativ în toate instanțele de judecată în 2023 (*) (în prima și, după caz, a doua și a treia instanță/în zile) (sursa: studiul CEPEJ)

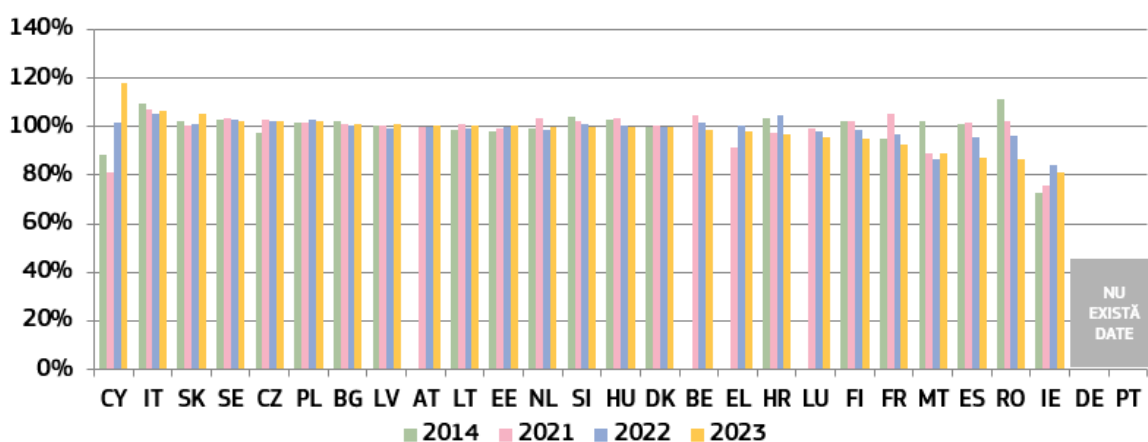

(*) Valorile anterioare pentru unele state membre au fost reduse în scopuri de prezentare (**CY** în a doua instanță = 5 429). Ordinea statelor membre în figură este stabilită de instanța de judecată cu cea mai lungă durată a procedurilor din fiecare stat membru. Nu există date disponibile pentru instanțele de al doilea grad de jurisdicție din **BE**, **CZ**, **HU**, **MT**, **AT**, **PL**, **RO**, **SI**, **SK** și **FI**, pentru instanțele de al treilea grad de jurisdicție din **LT**, **LU** și **MT**. Curtea supremă sau o altă instanță de cel mai înalt grad de jurisdicție reprezintă singura instanță de apel din **CZ**, **IT**, **AT**, **SI** și **FI**. Nu există instanțe de al treilea grad de jurisdicție pentru aceste tipuri de cauze în **LT**, **LU** și **MT**. Cea mai înaltă instanță administrativă este prima și singura instanță pentru anumite cauze în **BE**. Accesul la instanțele de al treilea grad de jurisdicție poate fi limitat în unele state membre. **DK** și **IE** nu înregistrează cauzele de contencios administrativ separat. În **CY**, organizarea sistemului de justiție a făcut obiectul unei reforme semnificative în iulie 2023, inclusiv instituirea unei curți de apel și a unei a treia instanțe.

– Rata de soluționare a cauzelor –

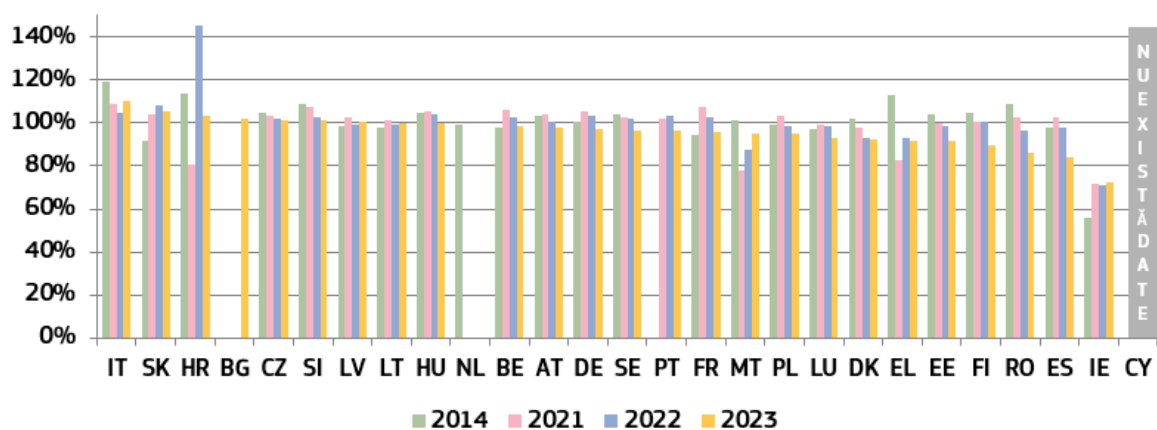
Rata de soluționare a cauzelor este raportul dintre cauzele soluționate și cauzele noi. Indicatorul măsoară capacitatea unei instanței de a face față volumului de cauze noi. Atunci când rata de soluționare a cauzelor este de aproximativ 100 % sau mai mare înseamnă că sistemul de justiție este capabil să soluționeze cel puțin la fel de multe cauze ca numărul de cauze noi. Atunci când rata de soluționare a cauzelor este mai mică de 100 %, acest lucru înseamnă că instanțele soluționează mai puține cauze decât numărul de cauze noi.

Figura .: Rata de soluționare a cauzelor civile, comerciale, de contencios administrativ și de altă natură în 2014, 2021-2023 (*) (în prima instanță/în % – valorile mai mari de 100 % indică faptul că numărul de cauze soluționate depășește numărul de cauze noi, în timp ce valorile mai mici de 100 % indică faptul că numărul de cauze soluționate este mai mic decât numărul de cauze noi) (sursa: studiul CEPEJ)

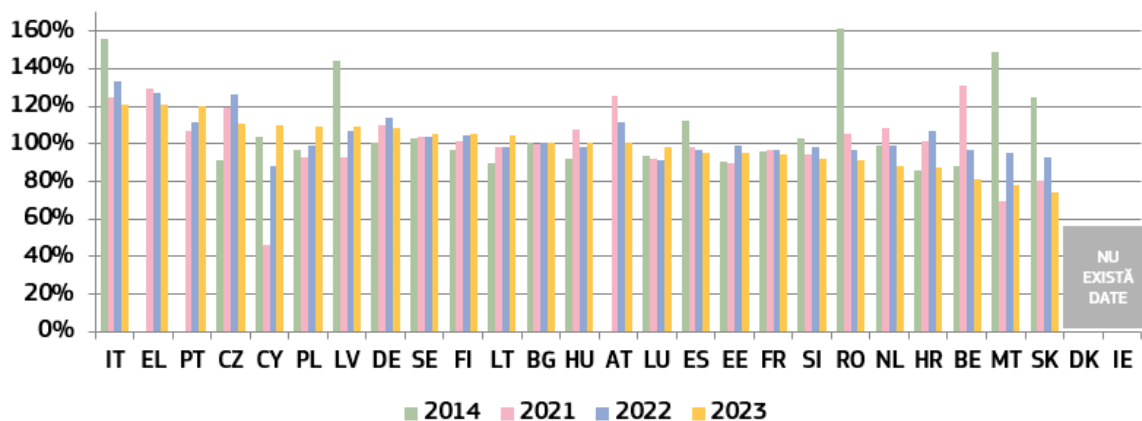
(*) Conform metodologiei CEPEJ, această categorie include toate cauzele litigioase și nelitigioase civile și comerciale, cauzele nelitigioase privind cartea funciară și registrul comerțului, cauzele privind alte registre, alte cauze nelitigioase, cauzele de contencios administrativ și alte cauze non-penale. Au fost raportate modificări ale metodologiei în SK. În IE, este de așteptat ca numărul de cauze soluționate să fie subraportat din cauza metodologiei.

Figura .: Rata de soluționare a cauzelor litigioase civile și comerciale în 2014, 2021-2023 (*) (în prima instanță/în %) (sursa: studiul CEPEJ)

(*) Au fost raportate modificări ale metodologiei în EL și SK. În IE, este de așteptat ca numărul de cauze soluționate să fie subraportat din cauza metodologiei. Datele pentru NL includ cauzele nelitigioase.

Figura .: Rata de soluționare a cauzelor de contencios administrativ în 2014, 2021-2023
 (*)(în prima instanță/în %) (sursa: studiul CEPEJ)

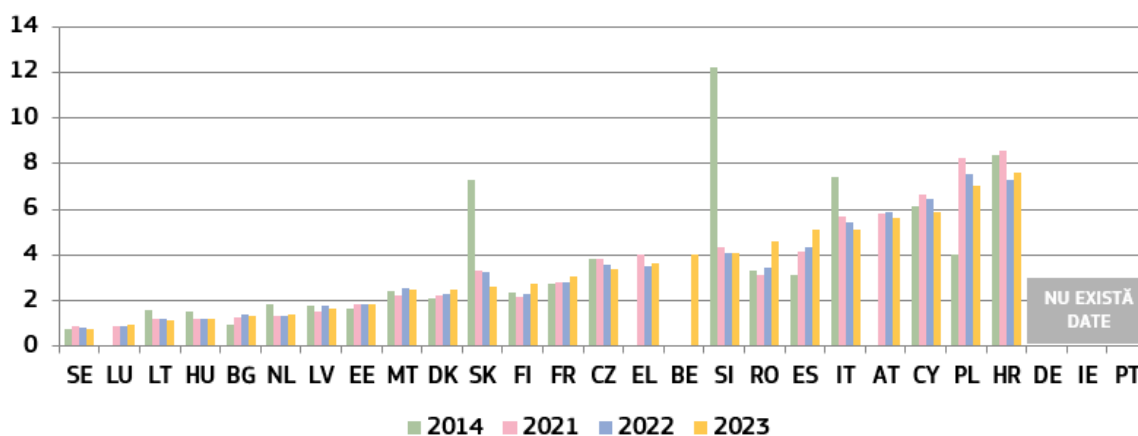

(*)Au fost raportate modificări ale metodologiei în **EL** și **SK**. **DK** și **IE** nu înregistrează cauzele de contencios administrativ separat. În **CY**, numărul cauzelor soluționate a crescut deoarece cauzele au fost judecate împreună, 2 724 de cauze consolidate au fost retrase, iar în 2015 a fost înființată o instanță de contencios administrativ.

– Cauze pendinte –

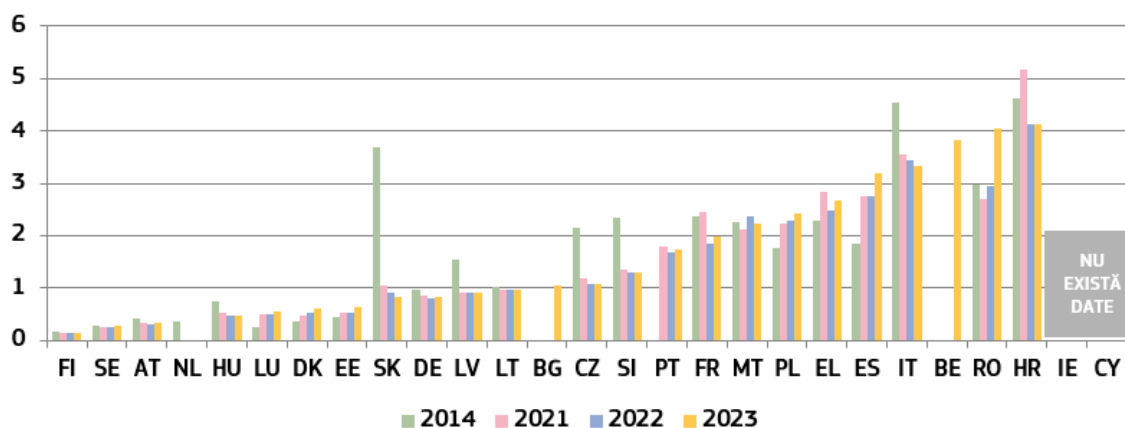
Numărul de cauze pendinte reprezintă numărul de cauze care se află încă în curs de soluționare la sfârșitul anului vizat. De asemenea, acesta afectează durata lichidării stocului de cauze pendinte.

Figura .: Numărul de cauze civile, comerciale, de contencios administrativ și de altă natură pendinte în 2014, 2021-2023 (*) (în prima instanță/la 100 de locuitori) (sursa: studiul CEPEJ)

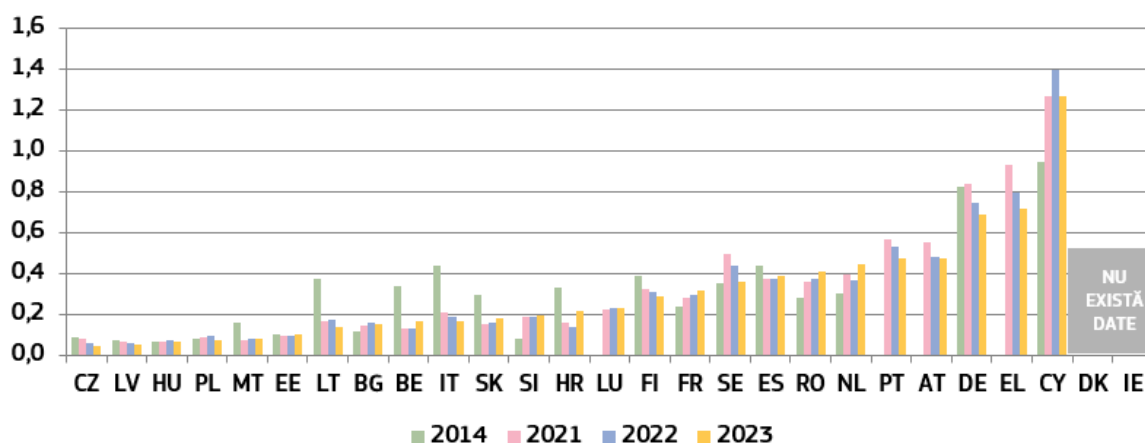
(*) Conform metodologiei CEPEJ, această categorie include toate cauzele litigioase și nelitigioase civile și comerciale, cauzele nelitigioase privind cartea funciară și registrul comerțului, cauzele privind alte registre, alte cauze nelitigioase, cauzele de contencios administrativ și alte cauze non-penale. Au fost raportate modificări ale metodologiei în SK. Cauzele pendinte includ cauzele aflate pe rolul tuturor instanțelor în CZ și, până în 2016, în SK.

Figura .: Numărul de cauze litigioase civile și comerciale pendinte în 2014, 2021-2023 (*) (în prima instanță/la 100 de locuitori) (sursa: studiul CEPEJ)

(*) Au fost raportate modificări ale metodologiei în EL și SK. Cauzele pendinte includ cauzele aflate pe rolul tuturor instanțelor în CZ și, până în 2016, în SK. Datele pentru NL includ cauzele de contencios administrativ.

Figura .: Numărul de cauze de contencios administrativ pendinte în 2014, 2021-2023 (*)
(în prima instanță/la 100 de locuitori) (sursa: studiul CEPEJ)

(*) Au fost raportate modificări ale metodologiei în **EL** și **SK**. Cauzele pendinte includ cauzele aflate pe rolul tuturor instanțelor în **CZ** și, până în 2016, în **SK**. **DK** și **IE** nu înregistrează cauzele de contencios administrativ separat.

2.1.3. Eficiența în domeniile specifice ale dreptului UE

Datele din prezenta secțiune completează datele generale privind eficiența sistemelor de justiție. Acestea prezintă durata medie a procedurilor ⁽⁴⁹⁾ în domeniile specifice ale dreptului Uniunii. Tabloul de bord din 2025 se bazează pe date anterioare privind domeniile concurenței, comunicațiilor electronice, mărcii UE, protecției consumatorilor, combaterii spălării banilor și anticorupției.

Cele șase domenii ale dreptului Uniunii sunt selectate datorită relevanței lor pentru piața unică și mediul de afaceri. Prezentarea generală a eficienței autorităților administrative este continuată în această ediție a tabloului de bord, oferind cifre actualizate privind domeniile concurenței și protecției consumatorilor. În general, întârzierile importante înregistrate în procedurile judiciare și administrative pot avea efecte negative asupra asigurării respectării drepturilor care decurg din dreptul Uniunii, de exemplu atunci când nu mai sunt disponibile căi de atac adecvate sau când se produc daune financiare importante care devin nerecuperabile. Cu precădere în cazul întreprinderilor, întârzierile administrative și incertitudinea în unele cazuri pot conduce la costuri semnificative și pot submina investițiile planificate sau existente ⁽⁵⁰⁾.

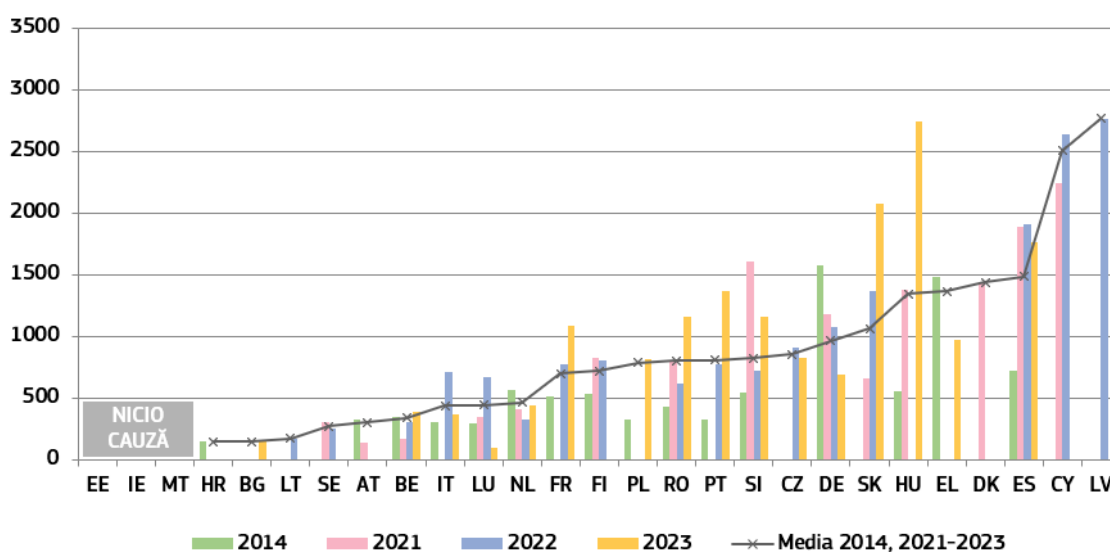
⁴⁹ Durata procedurilor în domeniile specifice se calculează în zile calendaristice, începând din ziua în care s-a introdus o acțiune sau o cale de atac în instanță (sau începând din ziua în care punerea sub acuzare a devenit definitivă) până în ziua în care instanța a adoptat o hotărâre (figurile 15-22). Valorile sunt clasificate după media ponderată a datelor pentru anii 2014 și 2021-2023, în cazul figurilor 15, 17, 18 și 19 și a datelor pentru anii 2014 și 2021-2023, în cazul figurilor 20 și 21. În cazul figurii 16, datele se referă la perioada 2021-2023. În cazul figurii 22, datele se referă la perioada 2021-2023. În cazul în care datele nu au fost disponibile pentru toți anii, media reflectă datele disponibile prezentate în grafic, calculate pe baza tuturor cauzelor, a unui eșantion de cauze sau, în foarte puține țări, a estimărilor.

⁵⁰ Figura 18 din documentul „Retention and Expansion of Foreign Direct Investment, Political Risk and Policy Responses” („Menținerea și extinderea investițiilor străine directe, riscuri politice și răspunsuri în materie de politici”), 2019, Grupul Băncii Mondiale.

– Concurență –

Aplicarea eficientă a dreptului concurenței este esențială pentru un mediu de afaceri atractiv, deoarece asigură condiții de concurență echitabile pentru întreprinderi. Aceasta încurajează inițiativa economică și creșterea eficienței, le permite consumatorilor să beneficieze de o ofertă mai largă și contribuie la reducerea prețurilor și la îmbunătățirea calității. Figura 15 prezintă durata medie a procedurilor împotriva deciziilor autorităților naționale din domeniul concurenței care pun în aplicare articolele 101 și 102 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) (⁵¹). Figura 16 prezintă durata medie a procedurilor desfășurate în fața autorităților naționale din domeniul concurenței care pun în aplicare articolele 101 și 102 din TFUE.

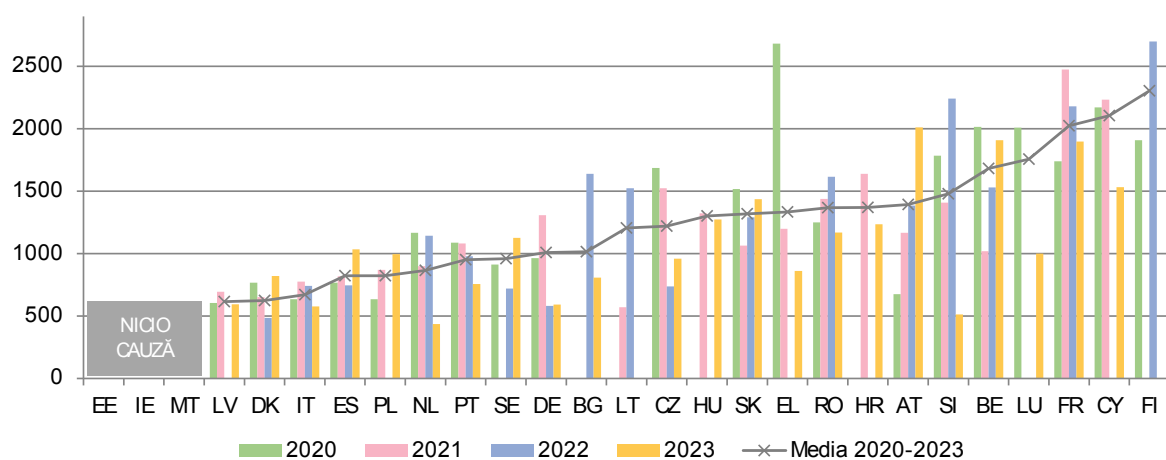
Figura .: Concurență: durata medie a procedurilor de control judiciar în 2014, 2021-2023 (*) (în prima instanță/în zile) (sursa: Comisia Europeană împreună cu Rețeaua europeană în domeniul concurenței)

(*) Media este ponderată cu numărul de cauze din anul respectiv. **AT**: datele pentru anii 2014 și 2021 includ deciziile instanței competente în materie de înțelegeri pronunțate pe fond și nu controlul judiciar al acestor decizii de către Curtea Supremă. Începând cu tabloul de bord din 2024 privind justiția în Uniunea Europeană, deciziile instanței competente în materie de înțelegeri sunt incluse în durata procedurilor desfășurate în fața autorităților naționale din domeniul concurenței (a se vedea mai jos). **IT**: o estimare a duratei a fost utilizată pentru 2014, 2021 și 2022. O coloană necompletată poate indica faptul că statul membru nu a raportat nicio cauză pentru anul respectiv. Numărul cauzelor este scăzut (sub cinci pe an) în multe state membre. Aceasta poate face ca datele anuale să se bazeze în mare măsură pe o cauză cu o durată deosebit de îndelungată sau deosebit de scurtă (de exemplu, în **LU**, unde a existat o singură cauză). **ES**: Numărul căilor de atac corespunde numărului de societăți care au introdus o cale de atac împotriva fiecărei decizii pronunțate de CNMC. **IE**: Nu se aplică pentru 2020, 2021 și 2022, întrucât, înainte de 2023, CCPC nu avea competența de a lua decizii de tipul relevant care să poată face obiectul unui control judiciar.

⁵¹ A se vedea Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din tratat (Text cu relevanță pentru SEE), JO L 1, 4.1.2003, p. 1, în special articolele 3 și 5.

Figura .: Concurență: durata medie a procedurilor desfășurate în fața autorităților naționale din domeniul concurenței în 2021-2023 (*) (în zile) (sursa: Comisia Europeană împreună cu Rețeaua europeană în domeniul concurenței)

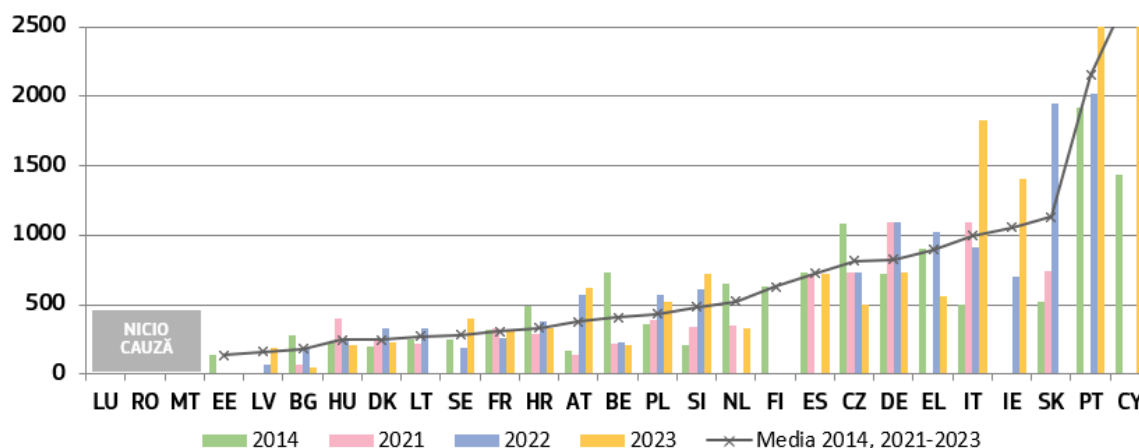
(*) Media este ponderată cu numărul de cauze din anul respectiv. Începând cu tabloul de bord din 2024 privind justiția în Uniunea Europeană, durata medie a procedurilor desfășurate în fața autorităților naționale din domeniul concurenței a fost calculată după cum urmează: numărul de zile dintre prima măsură oficială de investigare și adoptarea unei hotărâri definitive de către autoritatea națională din domeniul concurenței (de către autoritatea administrativă sau, în statele membre în care există un sistem judiciar, de către instanța care are competența de a adopta o decizie de interdicție și/sau de a impune sau de a confirma amenzi). Din acest motiv, datele de la ediția din 2024 din figura de mai sus nu pot fi comparate cu datele publicate în edițiile anterioare. Această metodă de calcul permite date comparabile la nivelul UE în scopul exclusiv al tabloului de bord privind justiția în UE și poate fi diferită de raportarea la nivel național în anumite state membre. **CZ și SK** au implementat o procedură administrativă la nivelul a două instanțe. Atunci când sunt atacate, deciziile pronunțate în primă instanță sunt revizuite de organismul de al doilea grad de jurisdicție al autorității, care poate prelungi procedurile. **DK**: În 2021, în urma transpunerii Directivei REC+, Danemarca a trecut de la un sistem exclusiv penal de asigurare a respectării legii la un sistem în care autoritatea daneză în materie de concurență poate solicita în mod direct impunerea unei amenzi în fața unei instanțe civile și poate adopta decizii de tranzație în cadrul propriilor proceduri administrative. Acest fapt a condus la o creștere a numărului de decizii începând din 2022. În **AT, DK și FI**, durata procedurilor acoperă durata combinată a procedurilor în fața autorităților naționale din domeniul concurenței administrative și judiciare. **AT**: datele includ proceduri referitoare la o înțelegere la scară largă în sectorul construcțiilor. Având în vedere amploarea acestei cauze, procedurile declanșate de aceeași primă măsură de investigare au fost (și sunt în continuare) desfășurate și încheiate succesiv, denaturând treptat durata medie a procedurilor. **ES și IT**: datele exclud deciziile privind angajamentele adoptate de autoritatea națională de concurență. **IE**: Nu se aplică pentru anii 2020, 2021 și 2022, întrucât CCPC nu avea competența de a lua propriile decizii administrative obligatorii în cauzele antitrust până în septembrie 2023 (înainte de această dată, CCPC putea lua măsuri de executare numai în astfel de cauze prin intermediul instanțelor).

– *Comunicații electronice* –

Obiectivul legislației UE în domeniul comunicațiilor electronice este acela de a încuraja concurența, de a contribui la dezvoltarea pieței unice și de a genera investiții, inovare și creștere economică. Efectele pozitive pentru consumatori pot fi obținute prin aplicarea eficientă a acestei legislații, care poate determina scăderea prețurilor pentru utilizatorii finali și o calitate mai bună a serviciilor. Figura 17 prezintă durata medie a procedurilor de control judiciar împotriva deciziilor autorităților naționale de reglementare care pun în aplicare legislația UE

în domeniul comunicațiilor electronice (⁵²). Aceasta acoperă o gamă largă de cauze, de la „analize ale pieței” mai complexe până la chestiuni mai simple, axate pe consumatori.

Figura .: Comunicații electronice: durata medie a procedurilor de control judiciar în 2014, 2021-2023 (*) (în prima instanță/în zile) (sursa: Comisia Europeană împreună cu Comitetul pentru comunicații)

(*) Valorile pentru unele state membre au fost reduse în scopuri de prezentare (**PT** în 2023 = 2 830); **CY** în 2023 = 3 285). Media este ponderată cu numărul de cauze din anul respectiv. Numărul cauzelor variază de la un stat membru la altul. O coloană necompletată indică faptul că statul membru nu a raportat nicio cauză pentru anul respectiv. Uneori, numărul limitat de cauze relevante (**CZ, DK, IE, ES, LV, AT, PT**) poate face ca datele anuale să se bazeze în mare măsură pe o singură cauză cu o durată deosebit de îndelungată sau deosebit de scurtă; aceasta poate conduce la variații mari ale datelor de la un an la altul. În **DK**, un organ evasijudiciar este responsabil de judecarea căilor de atac în primă instanță. În **ES, AT și PL** sunt responsabile instanțe diferite, în funcție de obiectul cauzei.

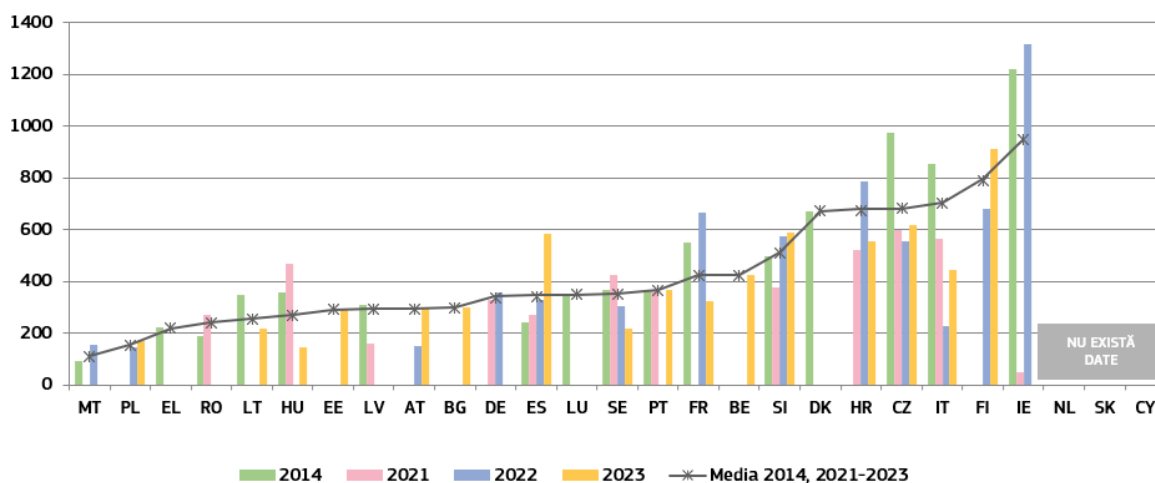
– Marca UE –

Asigurarea eficace a respectării drepturilor de proprietate intelectuală are un rol esențial în stimularea investițiilor în inovare. Legislația UE privind mărcile UE (⁵³) conferă instanțelor naționale un rol important, mandatându-le să acționeze în calitate de instanțe ale UE și să ia decizii care afectează piața unică. Figura 18 prezintă durata medie a cauzelor având drept obiect încălcarea drepturilor aferente unei mărci UE în litigii între părți persoane fizice.

⁵² Calculul a fost efectuat pe baza duratei căilor de atac introduse împotriva deciziilor autorităților naționale de reglementare care aplică legislația națională de punere în aplicare a cadrului de reglementare al UE pentru comunicațiile electronice [Directiva 2002/19/CE (Directiva privind accesul), Directiva 2002/20/CE (Directiva privind autorizarea), Directiva 2002/21/CE (Directiva-cadru), Directiva 2002/22/CE (Directiva privind serviciul universal), precum și alte acte legislative aplicabile ale UE, cum ar fi programul pentru politica în domeniul spectrului de frecvențe radio și deciziile Comisiei privind acest spectru, cu excepția Directivei 2002/58/CE asupra confidențialității și comunicațiilor electronice.

⁵³ Regulamentul (UE) 2017/1001 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 iunie 2017 privind marca Uniunii Europene (JO L 154, 16.6.2017, p. 1).

Figura .: Marca UE: durata medie a cauzelor având drept obiect încălcarea drepturilor aferente unei mărci UE în 2014, 2021-2023 (*) (în prima instanță/în zile) (sursa: Comisia Europeană împreună cu Observatorul European al Încălțărilor Drepturilor de Proprietate Intelectuală)

(*) Media este ponderată cu numărul de cauze din anul respectiv. **FR, IT, LT, LU:** un eșantion de cauze utilizat pentru datele pentru anumiți ani. **DK:** date din toate cauzele având ca obiect mărci – nu doar ale UE – de pe rolul Instanțelor maritime și comerciale superioare; pentru 2023, au fost finalizate 372 de cauze privind dreptul de proprietate intelectuală. 53 au fost cauze civile obișnuite, 275 au fost tratate ca proceduri privind cereri cu valoare redusă, iar 44 au fost proceduri vizând acțiuni de interdicere și de încetare. Informațiile privind termenele de prelucrare a cauzei nu sunt disponibile. **EL:** date bazate pe durata medie ponderată a cauzelor de la două instanțe. **ES:** Cauzele referitoare la alte titluri de PI din UE sunt incluse în calculul duratei medii. **PL:** pentru 2023, media ponderată a fost calculată pe baza numărului de cauze soluționate. **FI:** pentru 2023, Curtea de Justiție a fost sesizată cu o cerere de decizie preliminară în una dintre cele două cauze. Perioada în care cauza a fost pendinte în fața Curții de Justiție a fost inclusă în calculul numărului mediu de zile.

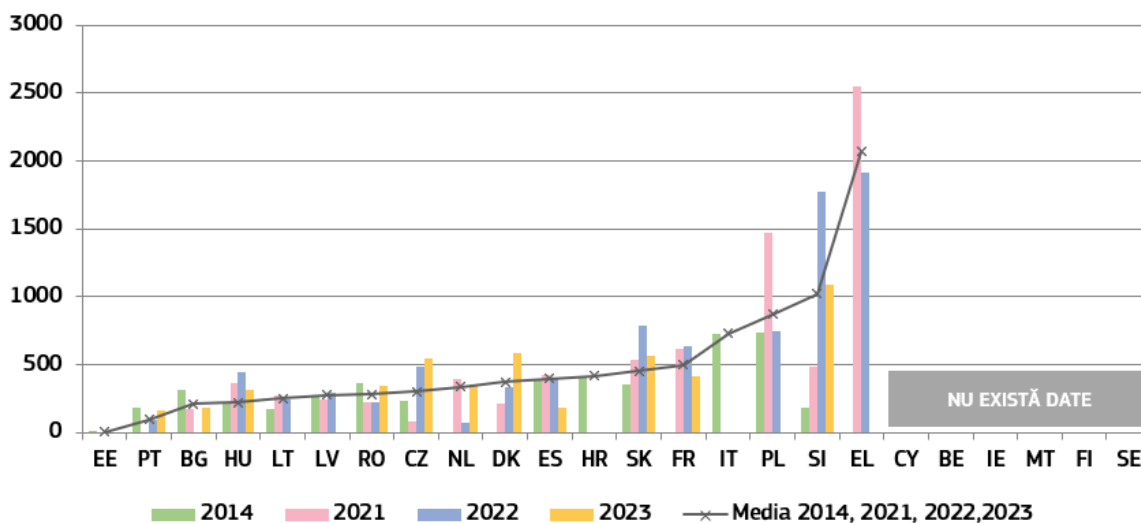
– Protecția consumatorilor –

Punerea în aplicare efectivă a legislației în domeniul protecției consumatorilor asigură faptul că drepturile consumatorilor sunt protejate și că întreprinderile care încalcă legislația în domeniul protecției consumatorilor nu obțin avantaje neloiale. Autoritățile de protecție a consumatorilor și instanțele exercită un rol esențial în asigurarea respectării dreptului UE în domeniul protecției consumatorilor⁽⁵⁴⁾ în diferitele sisteme naționale de aplicare a legii. Figura 19 ilustrează durata medie a procedurilor de control judiciar împotriva deciziilor autorităților din domeniul protecției consumatorilor care pun în aplicare dreptul Uniunii.

În cazul consumatorilor sau al întreprinderilor, punerea efectivă în aplicare poate implica un lanț de actori, nu doar instanțe judecătorești, ci și autorități administrative. Pentru a oferi lămuriri suplimentare cu privire la acest lanț de punere în aplicare a legislației, este prezentată durata procedurilor întreprinse de autoritățile de protecție a consumatorilor. Figura 20 prezintă durata medie a procedurilor privind deciziile administrative luate de autoritățile naționale de protecție a consumatorilor în 2014 și 2021-2023. Printre decizii se numără: stabilirea încălcării normelor de fond, cele prin care se dispune măsura provizorie, ordinele de încetare, introducerea unei acțiuni în justiție și cele de închidere a dosarului.

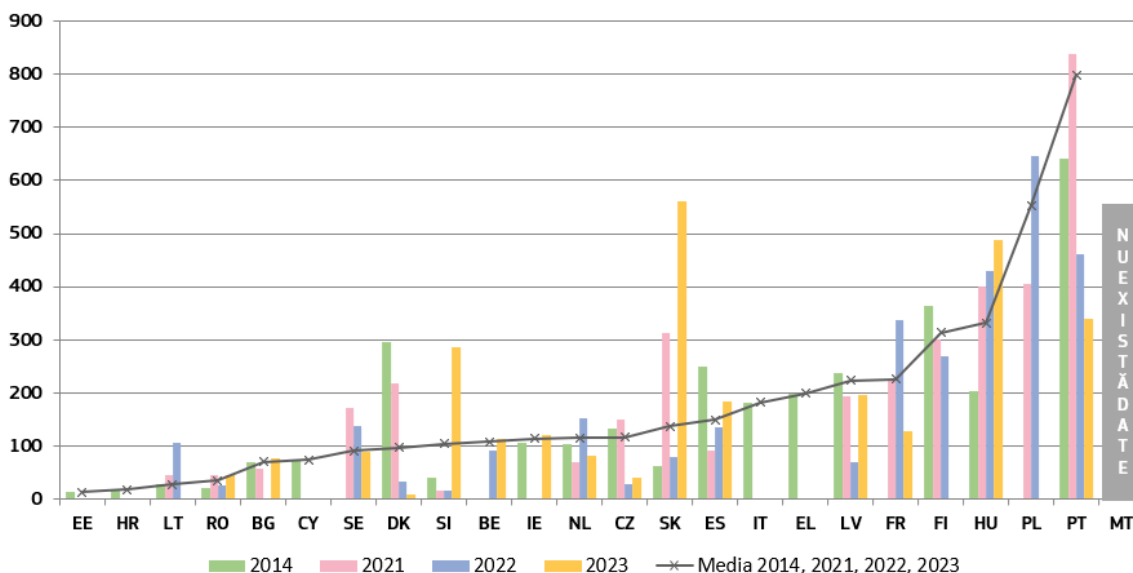
⁵⁴ Figurile 20 și 21 se referă la punerea în aplicare a Directivei privind clauzele abuzive (93/13/CEE), a Directivei privind vânzarea de bunuri de consum și garanțiile conexe (1999/44/CE), a Directivei privind practicile comerciale neloiale (2005/29/CE), a Directivei privind drepturile consumatorilor (2011/83/CE) și a dispozițiilor naționale de punere în aplicare a acestor directive.

Figura .: Protecția consumatorilor: durata medie a procedurilor de control judiciar în 2014, 2021-2023 (*) (în prima instanță/în zile) (sursa: Comisia Europeană împreună cu Rețeaua de cooperare pentru protecția consumatorilor)

(*) Media este ponderată cu numărul de cauze din anul respectiv. **DE, LU, AT:** scenariul nu se aplică deoarece autoritățile de protecție a consumatorilor nu sunt împuternicite să adopte decizii de constatare a încălcării normelor relevante privind consumatorii. O estimare a duratei medii a fost furnizată de **EL și RO** pentru anumiți ani.

Figura .: Protecția consumatorilor: durata medie a procedurilor administrative întreprinse de autoritățile de protecție a consumatorilor în 2014, 2021-2023 (*) (în prima instanță/în zile) (sursa: Comisia Europeană împreună cu Rețeaua de cooperare pentru protecția consumatorilor)

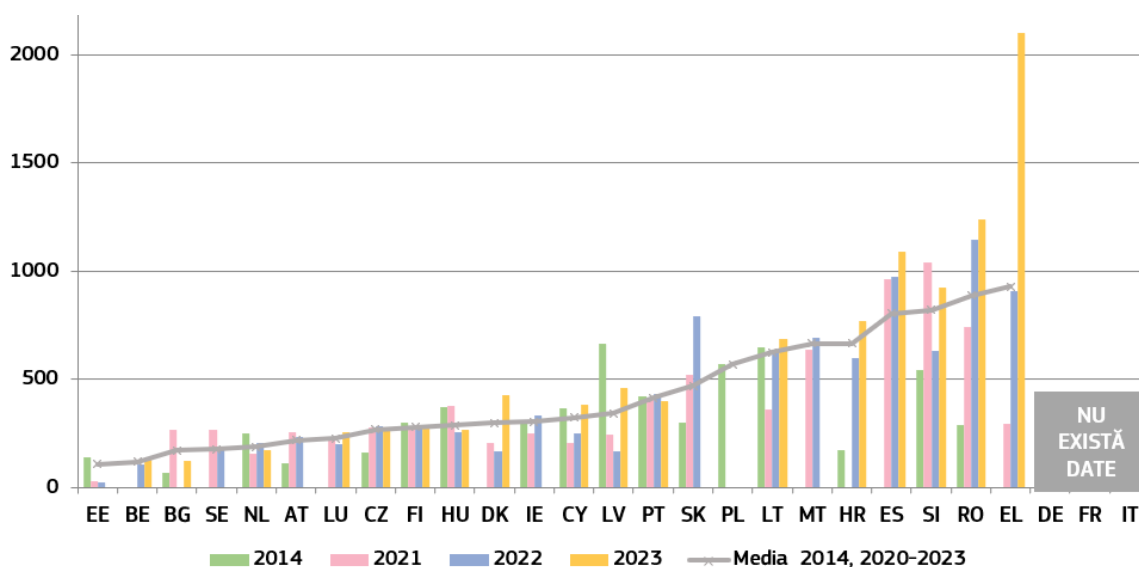

(*) Media este ponderată cu numărul de cauze din anul respectiv. **DE, LU, AT:** scenariul nu se aplică deoarece autoritățile de protecție a consumatorilor nu sunt împuternicite să adopte decizii de constatare a încălcării normelor relevante privind consumatorii. O estimare a duratei medii a fost furnizată de **DK, EL, FR, RO și FI** pentru anumiți ani.

– Spălarea banilor –

Pe lângă privarea infractorilor de resurse pentru comiterea actelor lor ilicite și dezmembrarea eficace a rețelelor de criminalitate organizată, prevenirea și combaterea spălării banilor⁽⁵⁵⁾ reprezintă un element esențial pentru asigurarea solidității, a integrității și a stabilității sectorului financiar, precum și a încrederii în sistemul financiar și a concurenței loiale în cadrul pieței unice⁽⁵⁶⁾. Infracțiunile de spălare a banilor pot să descurajeze investițiile străine, să denatureze fluxurile internaționale de capital și să aibă consecințe negative asupra performanței macroeconomice a unei țări, producând pierderi la nivelul bunăstării și epuizând, prin urmare, resursele provenite din activități economice mai productive⁽⁵⁷⁾. Directiva privind combaterea spălării banilor solicită statelor membre să țină statistici privind eficacitatea sistemelor lor de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului⁽⁵⁸⁾. În cooperare cu statele membre, s-a utilizat un chestionar actualizat în vederea colectării datelor privind aspectele judiciare ale regimurilor naționale de combatere a spălării banilor. Figura 21 prezintă durata medie a cauzelor soluționate în primă instanță al căror obiect îl constituie infracțiunile de spălare a banilor.

Figura .: Spălarea banilor: durata medie a cauzelor aflate pe rolul instanțelor în 2014, 2021-2023 (*) (în prima instanță/în zile) (sursa: Comisia Europeană împreună cu Grupul de experți privind spălarea banilor și finanțarea terorismului)

(*) Media este ponderată cu numărul de cauze din anul respectiv. În cazul **PT**: baza de date a fost filtrată, pentru fiecare județ judiciar, în funcție de criteriile relevante pentru obținerea informațiilor referitoare la dosarele de spălare a banilor; în ceea ce privește numărul mediu de zile, au fost luate în considerare datele încălcării și data hotărârii definitive sau a închiderii dosarului. **CY**: cauzele grave, aflate pe rolul curții cu jurați, sunt judecate în medie în decurs de un an. Infracțiunile mai puțin grave, aflate pe rolul tribunalelor districtuale, sunt judecate în decursul unei perioade mai lungi. **SK**: datele corespund duratei medii a întregii proceduri, inclusiv la curtea de apel.

⁵⁵ Legislația UE abordează combaterea spălării banilor prin Directiva (UE) 2018/1673 a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2018 privind combaterea prin măsuri de drept penal a spălării banilor.

⁵⁶ Considerentul 2 din Directiva (UE) 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2015 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului.

⁵⁷ Fișa informativă a FMI, 8 martie 2018:

<https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/01/16/31/Fight-Against-Money-Laundering-the-Financing-of-Terrorism>

⁵⁸ Articolul 44 alineatul (1) din Directiva (UE) 2015/849. A se vedea și articolul 44 revizuit din Directiva (UE) 2018/843, care a intrat în vigoare în iunie 2018 și trebuia pus în aplicare de către statele membre până cel târziu în ianuarie 2020.

– *Combaterea corupției* –

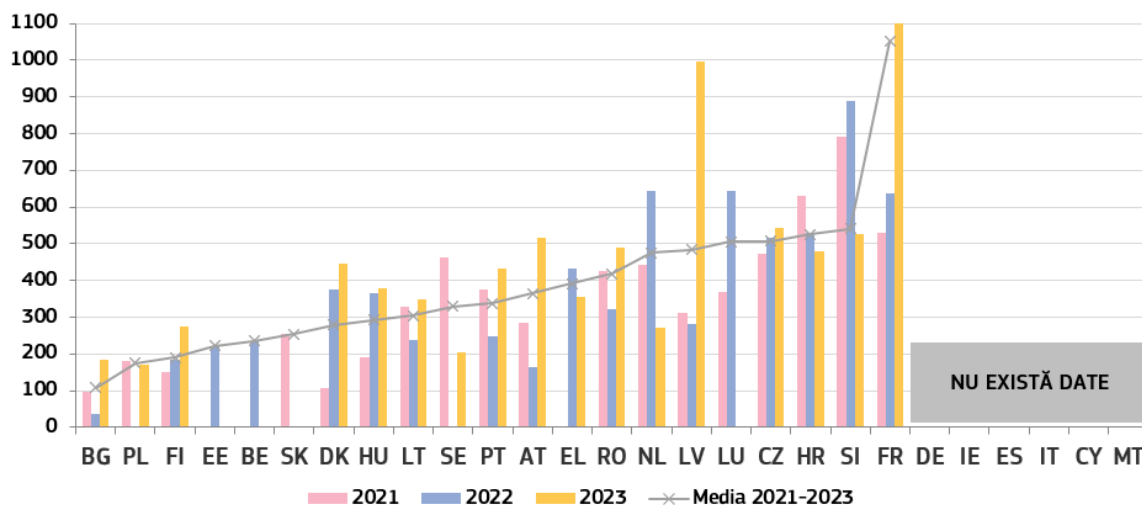
Corupția reprezintă un obstacol în calea creșterii economice durabile, deturnând resurse ce pot fi utilizate pentru obținerea unor rezultate productive, subminând eficiența cheltuielilor publice și accentuând inegalitățile sociale. Aceasta împiedică funcționarea eficientă și armonioasă a pieței unice, creează incertitudini în ceea ce privește desfășurarea activităților comerciale și frânează investițiile. Abordarea corupției este deosebit de complexă deoarece, spre deosebire de majoritatea infracțiunilor, ambele părți implicate într-un caz de corupție sunt interesate în general să păstreze secretul cu privire la acesta, ceea ce contribuie la o dificultate generală privind cuantificarea amplitudinii reale a fenomenului corupției în întreaga UE. Corupția este o infracțiune deosebit de gravă, având o dimensiune transfrontalieră, astfel cum se menționează la articolul 83 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, care poate fi combătută în mod eficace numai prin norme minime comune în întreaga Uniune Europeană. La 3 mai 2023, Comisia a prezentat o propunere de directivă privind combaterea corupției prin intermediul dreptului penal, însoțită de o comunicare comună privind lupta împotriva corupției⁽⁵⁹⁾. Propunerea de directivă actualizează și armonizează normele UE privind definițiile și sancțiunile pentru infracțiunile de corupție, pentru a asigura standarde ridicate în raport cu combaterea întregii game de infracțiuni de corupție (de exemplu, darea sau luarea de mită, dar și deturnarea de fonduri, traficul de influență, abuzul de funcții, obstrucționarea justiției și îmbogățirea ilicită legată de infracțiunile de corupție), pentru a preveni mai bine corupția și pentru a îmbunătăți asigurarea respectării legii. În cooperare cu statele membre, a fost elaborat în 2022 un nou chestionar pentru colectarea de date privind durata procedurilor judiciare aflate pe rolul instanțelor de prim grad de jurisdicție în cazurile de dare sau luare de mită, care este prezentat în figura 22 de mai jos⁽⁶⁰⁾.

---

⁵⁹ Propunerea de directivă privind combaterea corupției COM(2023) 234 și Comunicarea comună privind lupta împotriva corupției JOIN(2023) 12 final.

⁶⁰ Această colectare a datelor s-a axat pe instanțele penale de prim grad de jurisdicție, care, de obicei, contribuie cel mai mult la durata totală a procedurilor penale.

Figura .: Corupție (dare sau luare de mită): durata medie a cauzelor aflate pe rolul instanțelor în 2021-2023 (*) (în prima instanță/în zile) (sursa: Comisia Europeană împreună cu punctele de contact naționale de combatere a corupției)

(*) Media este ponderată cu numărul de cauze din anul respectiv. Nu s-a primit un răspuns la această întrebare din partea **DE, IE, ES, IT, CY, MT, NL**: În acest calcul pentru 2022, termenul începe să curgă de la data la care Ministerul Public a convocat inculpatul pentru a se înfățișa în instanță; termenul se încheie în ziua în care judecătorul de primă instanță pronunță hotărârea definitivă. Durata medie de prelucrare pentru cele 35 de cauze menționate anterior este de 645 de zile. Cu toate acestea, trebuie să se țină seama de faptul că adesea o cauză nu este pregătită pentru judecată în momentul în care începe să curgă termenul. Prin urmare, este nevoie de un timp înainte de prezentarea cauzei pentru judecată. Durata medie de la prima audiere până la pronunțarea verdictului final este de 194 de zile.

2.1.4. Rezumat privind eficiența sistemelor de justiție

Un sistem de justiție eficient gestionează volumul de cauze și stocul de cauze restante și pronunță hotărârile fără întârzieri nejustificate. Principalii indicatori utilizați de tabloul de bord privind justiția în UE pentru a monitoriza eficiența sistemelor de justiție sunt, așadar, **durata procedurilor** (durata lichidării stocului de cauze pendinte sau durata medie – exprimată în zile – necesară pentru soluționarea unei cauze), **rata de soluționare a cauzelor** (raportul dintre cauzele soluționate și cauzele noi) și numărul de **cauze pendinte** (care se află încă în curs de soluționare la sfârșitul anului).

Date generale privind eficiența

Tabloul de bord din 2025 privind justiția în Uniunea Europeană conține date privind eficiența care acoperă o perioadă de nouă ani (2014-2023). Acest interval de timp a fost actualizat din 2012 până în 2014 pentru a permite o mai bună disponibilitate a datelor, menținând în același timp o durată similară pentru a permite evidențierea tendințelor. Acest interval de timp permite totodată luarea în considerare a faptului că reformele în domeniul justiției necesită adesea timp pentru a-și face simțite efectele.

Datele pentru perioada 2014-2023 în legătură cu cauzele civile, comerciale și de contencios administrativ relevă tendințe, în majoritatea cazurilor, pozitive. După scăderea eficienței observată în 2020, posibil din cauza pandemiei de COVID-19, în 2021 și (chiar mai mult în) 2022 s-a observat o revenire la nivelurile de eficiență din 2019. În 2023, unele dintre statele membre care raportează date au continuat să își îmbunătățească eficiența, în timp ce în alte state membre nivelurile de eficiență au rămas stabile. Acest lucru arată efectul măsurilor luate de statele membre pentru a spori reziliența sistemelor lor la perturbările viitoare.

Se pot observa anumite evoluții pozitive în statele membre în cazul cărora s-a considerat în anii precedenți că se confruntă cu provocări specifice, în contextul semestrului european ⁽⁶¹⁾.

- Începând cu anul 2014, pe baza datelor existente pentru aceste state membre, **durata procedurilor judiciare în primă instanță** pentru categoria generală a „tuturor cauzelor” (figura 4) a scăzut sau a rămas stabilă în 16 state membre. Pentru categoria „cauze litigioase civile și comerciale” (figura 5), durata procedurilor judiciare în primă instanță a continuat să scadă sau a rămas stabilă în 13 state membre. În comparație cu anul anterior, figurile 4 și 5 indică o scădere a duratei procedurilor pentru opt state membre, din fiecare categorie, în unele cazuri sub nivelurile din 2020. În ceea ce privește cauzele de contencios administrativ (figura 7), începând cu anul 2012, durata procedurilor a scăzut sau a rămas stabilă în aproximativ 15 state

⁶¹ În contextul semestrului european, pe baza propunerii Comisiei, Consiliul a adresat recomandări specifice fiecărei țări privind sistemul de justiție unui număr de șapte state membre în 2019 (HR, IT, CY, HU, MT, PT și SK) și opt state membre în 2020 (HR, IT, CY, HU, MT, PL, PT și SK). În 2021, nu au existat recomandări specifice fiecărei țări din cauza proceselor MRR aflate în desfășurare. În 2022, două state membre (PL și HU) au primit recomandări specifice fiecărei țări referitoare la independența sistemului judiciar. În plus, în 2023, sistemul de justiție a fost menționat în legătură cu două state membre (HU, PL). În 2023, doar PL a primit o recomandare specifică fiecărei țări privind sistemul său de justiție, care s-a bazat pe recomandarea din 2022. În 2024, SK a primit o recomandare specifică fiecărei țări referitoare la sistemul de justiție și la cadrul anticorupție, HU a primit o recomandare specifică fiecărei țări referitoare la statul de drept în general, în timp ce BG a primit o recomandare specifică fiecărei țări referitoare la autoritățile de reglementare și independența acestora. În conformitate cu proiectul Comisiei din iunie 2025, recomandările specifice fiecărei țări reiterează aceleași aspecte pentru SK, HU și BG. În plus, acestea abordează eficacitatea măsurilor anticorupție pentru BG și procesul legislativ pentru SK, în timp ce o recomandare specifică fiecărei țări privind eficiența judiciară este emisă pentru ES. Mai multe planuri de redresare și reziliență includ măsuri de sporire a eficienței, a calității sau a independenței justiției.

membre. În comparație cu anul anterior, 12 state membre au înregistrat o scădere a duratei procedurilor în cauzele de contencios administrativ în 2023.

- Tabloul de bord prezintă date privind **durata procedurilor în toate instanțele judecătorești** pentru cauzele litigioase civile și comerciale (figura 6) și pentru cauzele de contencios administrativ (figura 8). Datele arată că în cinci dintre statele membre identificate drept confruntându-se cu provocări legate de durata procedurilor la instanțele de prim grad de jurisdicție, instanțele superioare au funcționat mai eficient. Cu toate acestea, în alte cinci state membre care se confruntă cu provocări, durata medie a procedurilor la instanțele superioare este chiar mai mare decât la instanțele de prim grad de jurisdicție.
- În categoria generală a „tuturor cauzelor” și în categoria „cauzelor litigioase civile și comerciale” (figurile 9 și 10), numărul total de state membre a căror **rată de soluționare** a cauzelor este mai mare de 100 % a rămas identic celui din 2022. În 2023, 18 state membre, inclusiv cele care se confruntă cu provocări, au raportat o rată ridicată de soluționare a cauzelor (peste 97 %). Aceasta înseamnă că instanțele judecătorești sunt, în general, capabile să facă față cauzelor noi din aceste categorii. În cauzele de contencios administrativ (figura 11), în 2023, în 14 state membre rata de soluționare a cauzelor a rămas, în linii mari, aceeași ca în 2022. Deși rata de soluționare a cauzelor de contencios administrativ rămâne în general mai scăzută decât cea aferentă altor categorii de cauze, 15 state membre înregistrează în continuare progrese notabile. În special, șapte dintre statele membre care se confruntă cu provocări raportează o creștere a ratei de soluționare a cauzelor de contencios administrativ începând cu 2014.
- Începând cu anul 2014, situația rămâne stabilă sau continuă să se îmbunătățească în patru dintre statele membre care se confruntă cu cele mai semnificative provocări în ceea ce privește **stocul de cauze restante**, indiferent de categoria cauzelor (figura 12). În 2023, în pofida creșterii numărului de cauze pendente, în 10 state membre numărul acestora s-a menținut la un nivel stabil, atât pentru cauzele litigioase civile și comerciale (figura 13), cât și pentru cauzele de contencios administrativ (figura 14). Totuși, există în continuare diferențe semnificative între statele membre care au relativ puține cauze pendente și cele cu un număr mare de astfel de cauze.

Eficiența în domeniile specifice ale dreptului UE

Datele privind durata medie a procedurilor în domeniile specifice ale dreptului Uniunii (figurile 15-22) oferă o perspectivă asupra modului de funcționare a sistemelor de justiție în tipuri concrete de litigii de natură comercială.

Datele privind eficiența în domeniile specifice ale dreptului Uniunii sunt colectate pe baza unor scenarii strict definite, drept pentru care numărul cazurilor relevante poate fi scăzut. Cu toate acestea, în comparație cu durata calculată a procedurilor prezentată în datele generale privind eficiența, aceste cifre indică o durată medie efectivă a tuturor cauzelor relevante din domeniile specifice dintr-un an. Trebuie remarcat faptul că statele membre în care datele generale privind eficiența nu par să prezinte provocări raportează totuși durate medii semnificativ mai mari ale cauzelor în domeniile specifice ale dreptului UE. În același timp, durata procedurilor în diferite domenii specifice poate, de asemenea, să varieze considerabil în același stat membru.

O altă figură introdusă anul trecut se concentrează asupra duratei procedurilor penale, în special a celor care implică darea sau luarea de mită, ceea ce demonstrează nivelul de eficiență în acest domeniu al dreptului Uniunii.

În cele din urmă, tabloul de bord din 2025 continuă să ofere informații cu privire la eficiența întregului lanț de asigurare a respectării legislației, care este important pentru un mediu de afaceri și de investiții pozitiv. De exemplu, în cauzele în materie de concurență, există un grafic care se axează pe durata procedurilor în fața autorității naționale de concurență și pe controlul judiciar al deciziilor acestei autorități.

- În ceea ce privește **controlul judiciar al cauzelor din domeniul concurenței** (figura 15), în timp ce volumul total de cauze cu care se confruntă instanțele din întreaga UE a crescut, durata controlului judiciar a scăzut sau a rămas stabilă în cinci state membre, crescând însă în șapte state membre. În ciuda tendinței ușor pozitive, șapte state membre au raportat o durată medie mai mare de 1 000 de zile în 2023. În ceea ce privește **procedurile desfășurate în fața autorităților naționale din domeniul concurenței** (figura 16), 11 state membre au raportat că procedurile au durat mai puțin de 1 000 de zile. Dintre statele membre în raport cu care se menționează că se confruntă cu probleme în materie de eficiență a controlului judiciar al cauzelor în domeniul concurenței, trei sunt printre cele mai eficiente în ceea ce privește procedurile în fața autorităților naționale din domeniul concurenței.
- În domeniul **comunicațiilor electronice** (figura 17), volumul de cauze cu care se confruntă instanțele a scăzut în comparație cu anii precedenți, continuând tendința pozitivă observată în 2022 în ceea ce privește scăderea duratei procedurilor. În 2023, nouă state membre au înregistrat o scădere a duratei medii a procedurilor în comparație cu 2022 sau cifra a rămas constantă, iar șapte dintre acestea au înregistrat o creștere.
- În ceea ce privește **cauzele având ca obiect încălcarea drepturilor aferente unei mărci UE** (figura 18), în 2023, volumul total de cauze a scăzut în comparație cu 2022. Cu toate acestea, în vreme ce patru state membre și-au gestionat mai bine volumul de cauze, înregistrând o durată a procedurilor redusă sau stabilă, șase state membre au înregistrat o creștere clară a duratei medii a procedurilor.
- În domeniul **dreptului UE privind protecția consumatorilor** se poate observa eventualul efect combinat al lanțului de punere în aplicare, constând în proceduri de control atât administrativ, cât și judiciar (figurile 19 și 20). În 2023, șase state membre au raportat că autoritățile lor de protecție a consumatorilor au avut nevoie, în medie, de mai puțin de trei luni pentru a lua o decizie într-o cauză reglementată de dreptul UE în domeniul protecției consumatorilor. În nouă alte state membre, acestea au avut nevoie de până la un an. În cazul în care deciziile autorităților de protecție a consumatorilor au fost contestate în instanță, în 2023, tendințele privind durata procedurilor de control judiciar al unei decizii administrative au fost divergente, fiind înregistrate creșteri în cinci state membre și scăderi în alte cinci state membre comparativ cu 2022. În două state membre, durata medie a unei proceduri de control judiciar este în continuare mai mare de 1 000 de zile.
- Măsurile eficiente de **combatere a spălării banilor** sunt esențiale pentru protejarea sistemului financiar, asigurând concurența loială și prevenind consecințele economice negative. Procedurile judiciare excesiv de lungi pot afecta capacitatea UE de a combate spălarea banilor sau pot reduce eficacitatea eforturilor în acest domeniu. Figura 21 prezintă date actualizate privind durata procedurilor judiciare referitoare la infracțiunile de spălare a banilor. Aceasta arată că, în timp ce în șapte state membre procedurile în primă instanță durează în medie până la un an, acestea durează în

medie până la doi ani în cinci state membre, iar în cinci state membre durează în medie până la 3,5 ani ⁽⁶²⁾.

- **Corupția** constituie o infracțiune deosebit de gravă, având o dimensiune transfrontalieră. Aceasta are consecințe economice negative și poate fi combătută în mod eficace numai prin norme minime comune în întreaga UE. Tabloul de bord prezintă date privind durata procedurilor judiciare referitoare la cazurile de dare sau luare de mită. Figura 22 prezintă niveluri diferite de disponibilitate a datelor între statele membre și diferențe în ceea ce privește durata medie a procedurilor în fața instanțelor penale de prim grad de jurisdicție. În conformitate cu datele din 2023, în opt state membre, procedurile se încheie în termen de aproximativ un an, în timp ce în celelalte șapte state membre în care sunt disponibile date, procedurile pot dura până la aproximativ doi ani. În general, complexitatea urmăririi penale și a judecării infracțiunilor de dare sau luare de mită reflectă natura gravă a infracțiunii, care se reflectă, de asemenea, în durata procedurilor.

2.2. Calitatea sistemelor de justiție

Nu există o modalitate unică de măsurare a calității sistemelor de justiție. Tabloul de bord din 2025 privind justiția în Uniunea Europeană continuă să examineze factorii care sunt acceptați în general ca fiind relevanți pentru îmbunătățirea calității justiției. Aceștia sunt grupați în patru categorii:

- 1) accesul la justiție pentru cetățeni și pentru întreprinderi;
- 2) resurse materiale și umane adecvate;
- 3) introducerea unor instrumente de evaluare;
- 4) digitalizarea.

2.2.1. Accesul la justiție

Accesibilitatea este necesară de-a lungul întregului lanț al justiției pentru a le permite tuturor cetățenilor, inclusiv persoanelor expuse riscului de discriminare, persoanelor în vârstă și victimelor infracțiunilor, să obțină informații relevante – cu privire la sistemul de justiție, la modalitatea de a intenta o acțiune și la aspectele financiare aferente acesteia, precum și cu privire la stadiul procedurilor până la finalizarea acestora – și să acceseze hotărârea online.

– *Asistență judiciară, taxe judiciare și onorarii avocațiale* –

Cheltuielile de judecată reprezintă un factor-cheie care determină accesul la justiție. Un nivel ridicat al cheltuielilor de judecată, respectiv al taxelor judiciare ⁽⁶³⁾ și al onorariilor avocațiale ⁽⁶⁴⁾, poate constitui un obstacol în calea accesului la justiție. Cheltuielile de judecată

⁶² Directiva (UE) 2018/1673 a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2018 privind combaterea prin măsuri de drept penal a spălării banilor va elimina anumite obstacolele juridice susceptibile de a întârzia urmărirea penală, de exemplu, norma potrivit căreia urmărirea penală a unei infracțiuni de spălare a banilor poate începe numai după ce s-a încheiat procedura aferentă infracțiunii premisă subiacente. Statele membre au avut obligația de a transpune directiva până la 8 decembrie 2020.

⁶³ Taxele judiciare reprezintă o sumă care trebuie plătită pentru a iniția o acțiune civilă în fața unei instanțe sau a unui tribunal.

⁶⁴ Onorariile avocațiale reprezintă valoarea facturată pentru serviciile furnizate de avocați clienților acestora.

în materie civilă și comercială nu sunt armonizate la nivelul UE. Acestea sunt reglementate de legislațiile naționale și, prin urmare, pot diferi de la un stat membru la altul.

Accesul la asistență judiciară este un drept fundamental consacrat prin Carta drepturilor fundamentale a UE ⁽⁶⁵⁾. Aceasta permite accesul la justiție persoanelor care nu ar fi altfel în măsură să suporte sau să avanseze cheltuielile de judecată. Majoritatea statelor membre acordă asistență judiciară pe baza veniturilor solicitantului ⁽⁶⁶⁾.

Figura 23 prezintă disponibilitatea asistenței judiciare complete sau parțiale într-o cauză specifică privind dreptul consumatorilor, cu o valoare de 6 000 EUR. În figură sunt comparate pragurile de venit pentru acordarea asistenței judiciare, exprimate ca procent din pragul de sărăcie stabilit de Eurostat pentru fiecare stat membru ⁽⁶⁷⁾. De exemplu, dacă pragul pentru asistență judiciară se situează la nivelul de 20 %, aceasta înseamnă că un solicitant cu un venit care depășește cu 20 % pragul de sărăcie stabilit de Eurostat pentru statul său membru poate beneficia de asistență judiciară. Cu toate acestea, dacă pragul pentru asistență judiciară se situează sub 0, aceasta înseamnă că o persoană cu un venit sub pragul de sărăcie ar putea să nu beneficieze de asistență judiciară.

Nouă state membre dispun de un sistem de asistență judiciară care oferă o acoperire de 100 % a costurilor aferente litigiilor (asistență judiciară totală), completat printr-un sistem care acoperă doar costurile parțiale (asistență judiciară parțială), care aplică diferite criterii de eligibilitate. Zece state membre aplică fie un sistem de asistență judiciară totală, fie un sistem de asistență judiciară parțială, dar nu ambele. În patru state membre, instanțele dispun de putere discreționară în ceea ce privește acordarea asistenței judiciare.

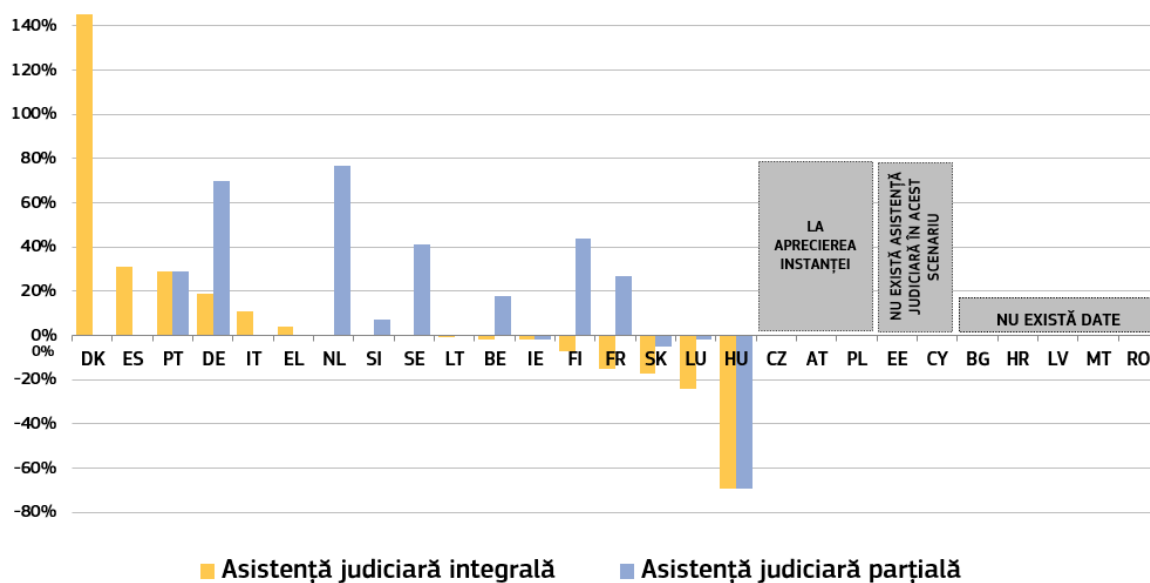
---

⁶⁵ Articolul 47 alineatul (3) din Carta drepturilor fundamentale a UE.

⁶⁶ Statele membre utilizează metode diferite pentru stabilirea pragului de eligibilitate, de exemplu, perioade de referință diferite (venit lunar/anual). În 14 state membre există și un prag legat de capitalul privat al solicitantului, care nu este luat în considerare pentru această figură. În BE, BG, IE, ES, FR, HR, HU, LT, LU, NL și PT, anumite grupuri de persoane (de exemplu, persoanele care beneficiază de anumite indemnizații) dispun în mod automat de dreptul de a primi asistență judiciară în litigiile civile/comerciale. Criterii suplimentare pe care statele membre le pot aplica, precum fondul cauzei, nu sunt reflectate în această figură. Deși aspectul menționat nu este direct legat de această figură, în mai multe state membre (AT, CZ, DE, DK, IT, NL, PL, SI), asistența judiciară nu se rezumă la persoanele fizice. În EE, decizia de a se acorda asistență judiciară nu se bazează pe nivelul resurselor financiare ale solicitantului. În IE, asistența judiciară parțială trebuie să țină seama și de activele disponibile ale solicitantului. În LV, datele nu sunt comparabile cu cele din anul precedent din cauza adaptării metodei de calcul.

⁶⁷ Pentru a colecta date comparabile, pragul de sărăcie stabilit de Eurostat pentru fiecare stat membru a fost transformat în venit lunar. Pragul riscului de sărăcie este stabilit la 60 % din venitul disponibil național median echivalat al gospodăriei. Sondajul european privind veniturile și condițiile de viață, tabelul ilc_li01 întocmit de Eurostat, disponibil la adresa https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_li01/default/table?lang=en.

Figura .: Pragul de venit pentru obținerea asistenței judiciare într-o cauză specifică privind dreptul consumatorilor, 2024 (*) (diferențe în % la nivelul pragului de sărăcie stabilit de Eurostat) [sursa: Comisia Europeană împreună cu Consiliul Barourilor Europene (CCBE) (68)]

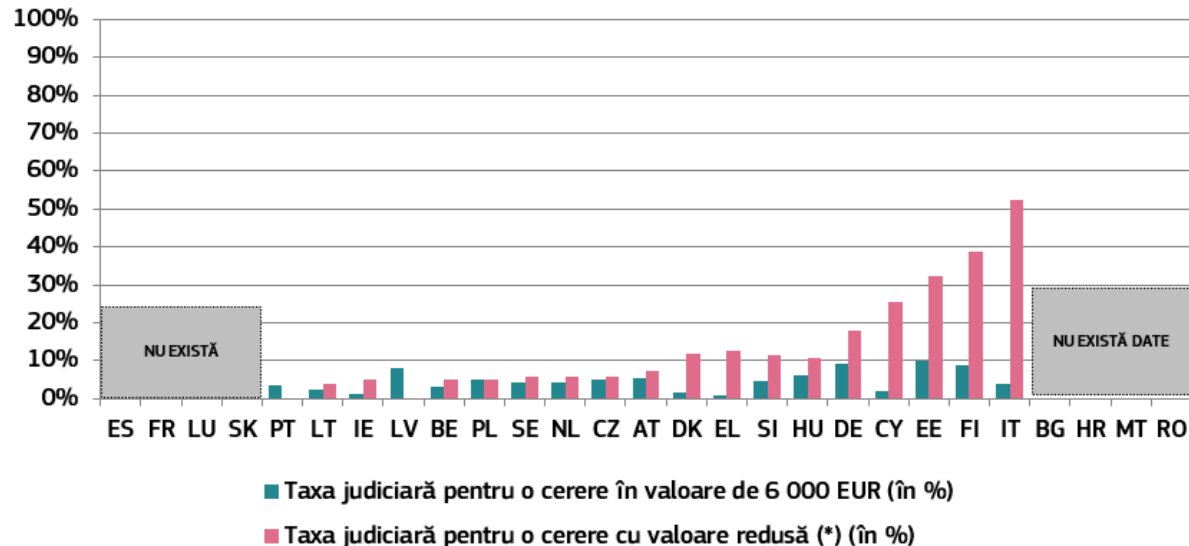

(*) Calculele se bazează pe valorile pragului riscului de sărăcie (AROP) din 2023. **BE, DE, ES, FR, IE, IT, LT, LU, NL, SI, SK, FI:** Asistența judiciară trebuie să țină seama și de activele disponibile ale solicitantului. **EL:** Beneficiarul asistenței judiciare este o persoană al cărei venit anual din capital nu depășește 2/3 din cele mai mici salarii anuale prevăzute de legislația existentă. **LU:** A fost introdus un regim de asistență judiciară parțială. Nu există un prag specific, acordarea asistenței judiciare depinzând de situația financiară și familială generală a solicitantului. **BG, HR, LV, MT și RO:** Nu s-au furnizat date.

Persoanele care beneficiază de asistență judiciară sunt deseori scutite de la plata taxelor judiciare. Numai în șase state membre (Bulgaria, Cehia, Grecia, Austria, Malta și Polonia), persoanele care beneficiază de asistență judiciară nu sunt scutite în mod automat de la plata taxelor judiciare. În Cehia, instanța decide, de la caz la caz, cu privire la scutirea sau nu a unei persoane care beneficiază de asistență judiciară de la plata taxelor judiciare. În Luxemburg, justițiabilii care beneficiază de asistență judiciară nu trebuie să plătească onorarii executorilor judecătorești. Figura 24 compară, pentru cele două scenarii, valorile taxelor judiciare prezentate ca procent din valoarea cererii. De exemplu, în cazul în care taxele judiciare din figura de mai jos sunt stabilite la 10 % dintr-o cerere de 6 000 EUR, consumatorul va trebui să plătească o taxă judiciară de 600 EUR pentru a introduce o acțiune în instanță. Cererea cu valoare redusă se bazează pe pragul riscului de sărăcie stabilit de Eurostat pentru fiecare stat membru.

⁶⁸ Datele aferente anului 2024 sunt colectate prin intermediul răspunsurilor membrilor Consiliului Barourilor Europene (CCBE) la un chestionar bazat pe următorul scenariu specific: un litigiu inițiat de un consumator împotriva unei întreprinderi (au fost indicate două valori diferite ale cererii: 6 000 EUR și pragul riscului de sărăcie stabilit de Eurostat pentru fiecare stat membru). Întrucât condițiile care trebuie îndeplinite pentru a beneficia de asistență judiciară depind de situația solicitantului, a fost utilizat următorul scenariu: un solicitant celibatar în vârstă de 35 de ani, angajat în muncă, fără nicio persoană în întreținere sau fără asigurare pentru protecție juridică, având un venit regulat și locuind într-un apartament închiriat.

Figura .: Taxe judiciare pentru introducerea unei acțiuni în instanță într-o cauză specifică privind dreptul consumatorilor, 2024 (*) (valoarea taxei judiciare stabilită ca procent din valoarea cererii) [sursa: Comisia Europeană împreună cu Consiliul Barourilor Europene (CCBE) (69)]

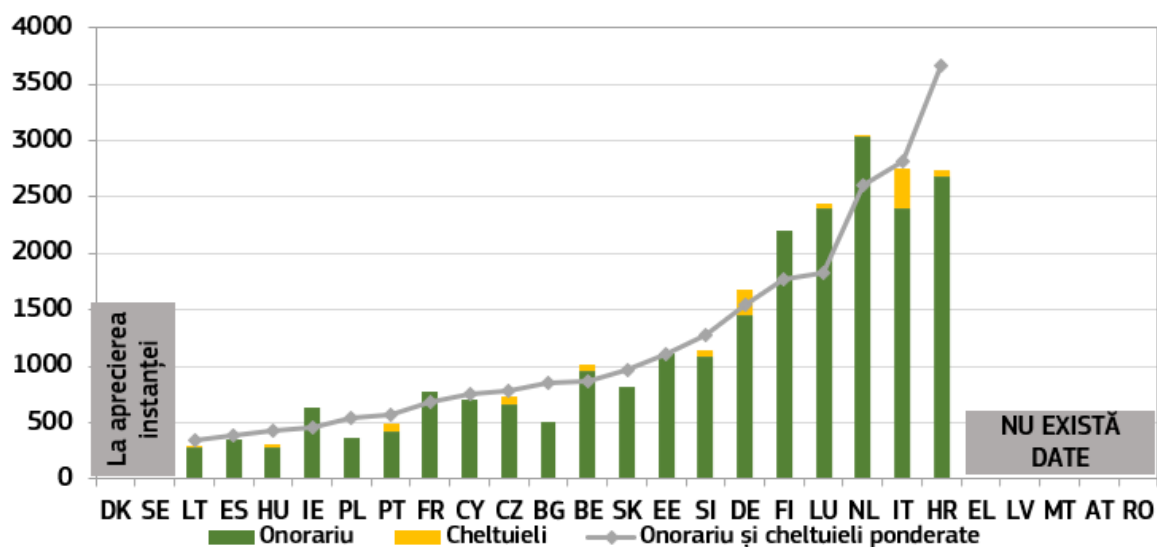
(*) Calculele se bazează pe valorile pragului riscului de sărăcie (AROP) din 2023. „O cerere cu valoare redusă” reprezintă o cerere care corespunde pragului de sărăcie stabilit de Eurostat pentru o persoană celibatară pentru fiecare stat membru, convertit în salariu lunar (de exemplu, în 2022, această valoare s-a situat între 326 EUR în **BG** și 2 381 EUR în **LU**). **BE**: 24 EUR contribuție la fond pentru asistența judiciară secundară; Taxe judiciare de înregistrare: 50 EUR sau 165 EUR. La finalul procedurii, în caz de respingere/condamnare: eventual 1 350 EUR pentru indemnizația procedurală. **NL**: Valorile taxelor judiciare corespund unui justițiabil cu un venit anual mai mic de 30 000 EUR. **SE**: Taxa judiciară se aplică în cazul în care valoarea cererii depășește 2 329 EUR.

Figura 25 prezintă cuantumul asistenței judiciare plătite avocaților apărării penale într-o cauză penală specifică bazată pe un studiu de caz (70). Respondenții au indicat sumele cu care vor fi plătiți avocații din bugetul public în scenariul fictiv descris.

⁶⁹ Datele, care se referă la pragurile de venit valabile în 2023, au fost colectate prin intermediul răspunsurilor membrilor Consiliului Barourilor Europene (CCBE) la un chestionar bazat pe următorul scenariu: un litigiu în materie de consum între o persoană fizică și o întreprindere (au fost indicate două valori diferite ale cererii: 6 000 EUR și pragul riscului de sărăcie stabilit de Eurostat pentru fiecare stat membru).

⁷⁰ A se vedea nota de subsol 70, Tabloul de bord din 2024 privind justiția în UE pentru descrierea studiului de caz.

Figura .: Quantumul asistentei judiciare plătite avocaților apărării penale într-o cauză penală specifică, 2024 (*) [sursa: Comisia Europeană împreună cu Consiliul Barourilor Europene (CCBE) (71)]

(*) Datele sunt colectate pe baza unui studiu de caz specific. Toate sumele sunt exprimate în EUR și, după caz, au fost convertite din monedele naționale⁷². Pentru a ține seama de diferențele economice dintre statele membre, valoarea totală a onorariilor și a cheltuielilor a fost împărțită la indicii comparativi ai nivelului prețurilor exprimați în procente, în cazul cărora media UE este de 100 %, DK de 149 %, iar BG de 59 %⁷³. Prin urmare, suma onorariilor și a cheltuielilor pe care avocații le primesc este ajustată. AT: Sistemul austriac de asistență judiciară este finanțat de stat și se bazează pe solidaritatea tuturor avocaților austrieci care participă cu toții la un sistem bazat pe rotație în cadrul sistemului de asistență judiciară. În general, un avocat individual nu primește nicio remunerație directă pentru serviciile de asistență judiciară. În schimb, statul austriac plătește o sumă forfetară anuală baroului austriac pentru totalul serviciilor de asistență judiciară prestate de toți avocații. Baroul austriac distribuie această sumă barourilor regionale pe baza numărului de avocați înregistrați care au furnizat servicii de asistență judiciară și pe baza numărului de cazuri de asistență judiciară care au fost soluționate de barourile regionale. Bani sunt utilizați pentru sistemul de asigurări sociale și de pensii al avocaților, care nu este finanțat de stat. IE: Profesia juridică este împărțită în avocați pledanți și avocați consultanți. Asistența judiciară acordată de fiecare dintre profesii are dreptul să difere. Figura de mai sus prezintă valoarea maximă care ar putea fi percepută ca taxă în cadrul sistemului de asistență judiciară în scenariul respectiv.

– Accesul la metode de soluționare alternativă a litigiilor –

Figura 26 prezintă eforturile statelor membre de promovare a utilizării voluntare a metodelor de soluționare alternativă a litigiilor (SAL) prin stimulente specifice. Acestea pot varia în funcție de domeniul de drept (74).

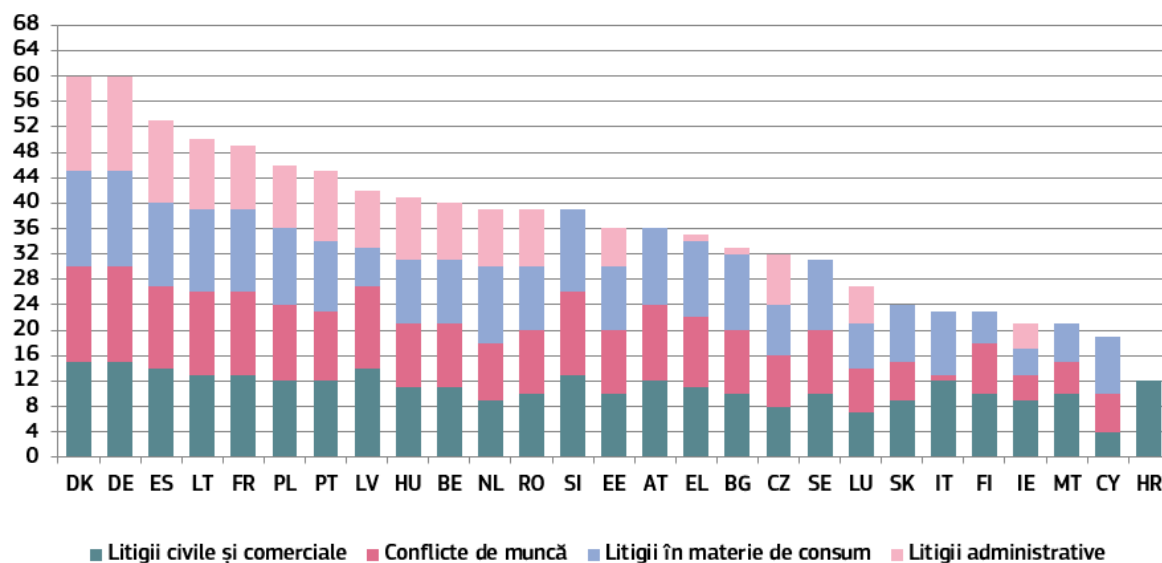
⁷¹ Datele, care se referă la pragurile de venit valabile în 2022, au fost colectate prin intermediul răspunsurilor membrilor Consiliului Barourilor Europene (CCBE) la un chestionar bazat pe următorul scenariu: un litigiu în materie de consum între o persoană fizică și o întreprindere (au fost indicate două valori diferite ale cererii: 6 000 EUR și pragul riscului de sărăcie stabilit de Eurostat pentru fiecare stat membru).

⁷² Conversie efectuată pe baza ratelor de referință valutare ale Băncii Centrale Europene aplicabile la 30 septembrie 2024 - 1,9558 BGN, 25,184 CZK, 7,4560 DKK, 396,88 HUF, 4,2788 PLN, 4,9753 RON, 11,3000 SEK.

⁷³ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00120/default/table?lang=en&category=t_prc.t_prc_ppp.

⁷⁴ Metodele de promovare și stimulare a utilizării SAL nu cuprind cerințe obligatorii privind recurgerea la acestea înainte de a introduce o acțiune în instanță. Astfel de cerințe pot ridica semne de întrebare cu privire la compatibilitatea acestora cu dreptul la o cale de atac eficientă în fața unei instanțe judecătorești, care este consacrat în Carta drepturilor fundamentale a UE.

Figura .: Promovarea metodelor de soluționare alternativă a litigiilor și stimulente pentru utilizarea acestora, 2024 (*) [sursa: Comisia Europeană (75)]

(*) Maximum posibil: 68 de puncte. Indicatori agregați bazați pe indicatorii următori: 1) un site web care oferă informații cu privire la SAL; 2) campanii de publicitate în mass-media; 3) broșuri destinate publicului larg; 4) organizarea de către instanță, la cerere, de sesiuni de informare specifice privind SAL; 5) un coordonator pentru SAL/mediere în cadrul instanțelor; 6) publicarea de evaluări privind utilizarea SAL; 7) publicarea de statistici privind utilizarea SAL; 8) acoperirea parțială sau în întregime de către asistența judiciară a cheltuielilor ocazionate de SAL; 9) rambursarea totală sau parțială a taxelor judiciare, inclusiv a taxelor de timbru, dacă SAL dă rezultate; 10) lipsa obligației de a apela la un avocat pentru procedura SAL; 11) posibilitatea ca judecătorul să poată acționa ca mediator; 12) acordul încheiat de părți devine executoriu pe cale judecătorească; 13) posibilitatea de a iniția proceduri/de a depune o cerere și de a prezenta documente justificative online; 14) părțile pot fi informate cu privire la inițierea și diversele etape ale procedurii pe cale electronică; 15) posibilitatea plății online a taxelor aplicabile; 16) utilizarea tehnologiilor (aplicații de inteligență artificială, roboți de chat) pentru a facilita depunerea și soluționarea litigiilor și 17) alte mijloace. Pentru fiecare dintre acești 17 indicatori, a fost acordat un punct pentru fiecare domeniu de drept. **IE:** Cauzele de contencios administrativ sunt incluse în categoria cauzelor civile și comerciale. **EL:** SAL există în domeniul procedurilor de achiziții publice în fața instanțelor administrative de recurs. **ES:** Procedurile SAL sunt obligatorii în cauzele legate de legislația muncii. **PT:** În cazul litigiilor civile/comerciale, taxele judiciare sunt rambursate doar în situația unei hotărâri pronunțate de judecătorul de pace. **SK:** Ordinea juridică slovacă nu prevede utilizarea SAL în scopuri administrative. **FI:** Litigiile în materie de consum și de muncă sunt considerate, de asemenea, cauze civile. **SE:** Judecătorii dispun de putere discreționară în ceea ce privește procedurile SAL. Astfel, căutarea unei soluționări amiabile constituie o sarcină obligatorie pentru judecător, cu excepția cazului în care acest lucru este inadecvat, având în vedere natura cauzei.

⁷⁵ Date pentru anul 2024, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale.

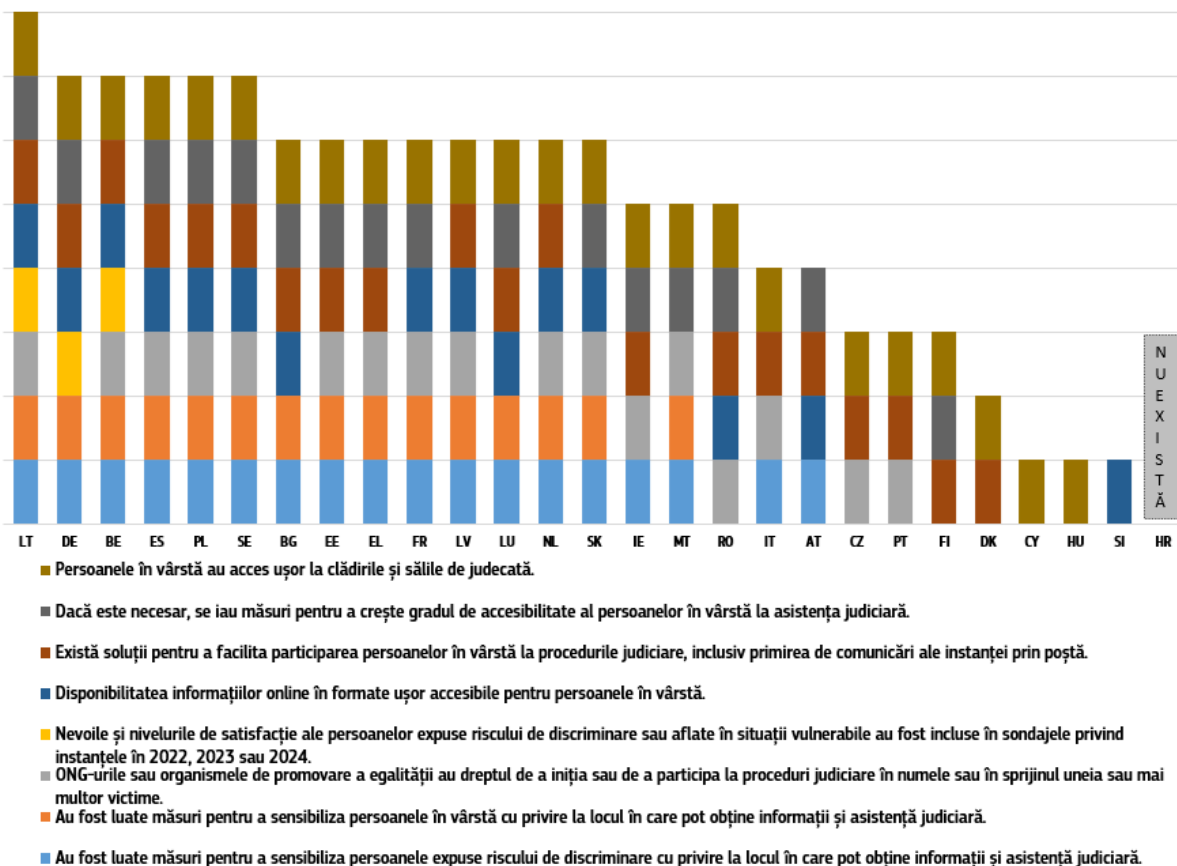
– Măsuri specifice privind accesul la justiție –

Tabloul de bord din 2022 privind justiția în UE a prezentat figuri privind măsurile specifice de facilitare a accesului egal la justiție al persoanelor cu handicap. Tabloul de bord din 2023 privind justiția în UE a continuat analiza mai aprofundată a anumitor măsuri specifice care facilitează accesul egal la justiție al persoanelor expuse riscului de discriminare, precum și a două grupuri specifice: persoanele în vârstă și victimele violenței împotriva femeilor și ale violenței domestice. Tabloul de bord din 2025 privind justiția în UE face din nou bilanțul acestor măsuri specifice selectate la doi ani de la ultima dată la care au fost prezentate aceste date.

Graficul de mai jos prezintă măsurile luate de fiecare stat membru pentru a aborda barierele din calea justiției pentru persoanele expuse riscului de discriminare, inclusiv pentru persoanele în vârstă. Acesta include, de asemenea, accesibilitatea fizică a clădirilor instanțelor, accesul la informații juridice, asistență sau asistență juridică, precum și formatul informațiilor online.

Graficul prezintă o serie de tendințe pozitive, inclusiv în ceea ce privește accesibilitatea fizică a clădirilor instanțelor și a sălilor de judecată, accesibilitatea asistenței judiciare sau soluțiile existente pentru a ajuta persoanele în vârstă să participe la procedurile judiciare. Acesta arată, de asemenea, că informațiile sunt mai disponibile online în formate ușor accesibile pentru persoanele în vârstă și că ONG-urile sau organismele de promovare a egalității au dreptul de a iniția sau de a participa la proceduri judiciare într-un număr mai mare de state membre. Cu toate acestea, unele state membre continuă să se confrunte cu provocări. Există încă state membre în care progresele sunt lente și în care situația stagnează sau chiar se înrăutățește.

Figura .: Dispoziții specifice privind accesul la justiție al persoanelor expuse riscului de discriminare⁷⁶ și al persoanelor în vârstă⁷⁷ [sursa: Comisia Europeană (⁷⁸)]

(*) **BE:** Unia este o instituție publică independentă care promovează egalitatea și combate discriminarea. Există, de asemenea, site-uri web dedicate, inclusiv site-ul Just-on-web și depozitul electronic. **DK:** Persoanele pot fi scutite de utilizarea soluțiilor publice digitale, de exemplu dacă nu au acces la un calculator, un telefon inteligent sau o tabletă la locul lor de reședință. În cazuri speciale, instanța poate decide că o persoană poate fi exceptată de la utilizarea minretssag.dk dacă persoana nu are competențe digitale sau are anumite dizabilități. **IE:** Comisia irlandeză pentru drepturile omului și egalitate are competența de a solicita High Court (Înalta Curte de Apel), Court of Appeal (Curtea de Apel) sau Supreme Court (Curtea Supremă) libertatea de a se prezenta în fața instanței în calitate de amicus curiae în procedurile care implică drepturile omului și/sau egalitatea; depunerea digitală nu înlocuiește formele tradiționale de depunere și de notificare. **ES:** Articolul 7 bis din Legea spaniolă privind procedura civilă introduce mai multe dispoziții noi pentru a se asigura că persoanele în vârstă au acces facil la justiție. **HR:** ultimul sondaj de acest tip a fost realizat în 2017. Un nou sondaj în 2025 va împărți întrebările în funcție de grupele de vârstă ale participanților. **IT:** nu toate spațiile instanței sunt accesibile persoanelor în vârstă. **FI:** responsabilii cu asistența juridică pot organiza vizite la o persoană în vârstă în vederea soluționării problemei acesteia. **LT:** În conformitate cu Legea privind asistența judiciară garantată de stat, victimele infracțiunilor săvârșite cu intenția de a exprima ură față de acestea, inclusiv pe motive de vârstă, sunt eligibile pentru asistență judiciară indiferent de veniturile și activele lor. **MT:** În 2023, Legal Aid Malta a semnat un memorandum de înțelegere cu Departamentul pentru îmbătrânire activă și îngrijire comunitară pentru a oferi asistență juridică gratuită clienților în vârstă (clienți de peste 60 de ani) atât în cauzele civile, cât și în cele penale, inclusiv în cauzele

⁷⁶ Persoanele expuse riscului de discriminare, în special din motivele enumerate la articolul 19 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene: „sex, rasă sau origine etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală” și articolul 21 din Carta drepturilor fundamentale: „sexul, rasa, culoarea, originea etnică sau socială, caracteristicile genetice, limba, religia sau convingerile, opiniile politice sau de orice altă natură, apartenența la o minoritate națională, averea, nașterea, un handicap, vârsta sau orientarea sexuală.”

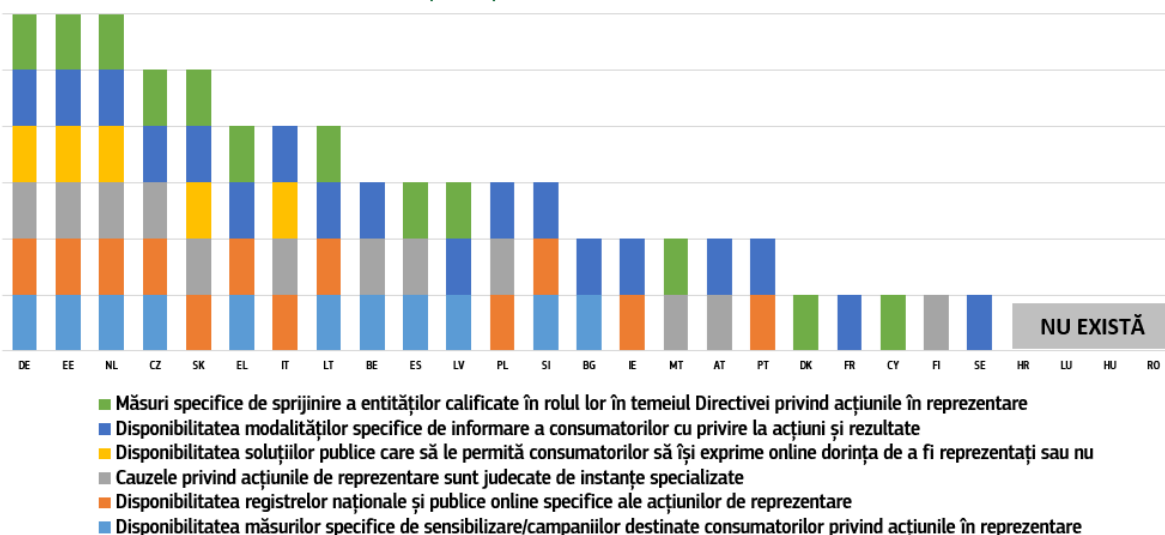
⁷⁷ În sensul prezentului grafic, persoanele în vârstă de peste 65 de ani.

⁷⁸ Date pentru anul 2023, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale.

în care persoanele în vârstă sunt victime ale criminalității sau au fost victime ale violenței de gen. **NL**: Sistemul judiciar informează publicul cu privire la organismele la care pot solicita consiliere juridică (Juridisch Loket, avocați etc.). Aceste informații ar trebui să fie ușor de utilizat și ușor de înțeles pentru oricine, inclusiv pentru persoanele în vârstă. Pentru a verifica acest lucru au fost efectuate cercetări în rândul utilizatorilor. **AT**: Clădirile instanțelor (cu câteva excepții) nu prezintă obstacole și, prin urmare, sunt ușor accesibile din punct de vedere fizic persoanelor în vârstă. **PL**: ONG-urile a căror sarcină statutară nu este de a desfășura o activitate comercială pot iniția proceduri, pentru protecția drepturilor cetățenilor, în cazurile prevăzute de lege și pot participa la cauzele pendinte. **PT**: În cazul în care o persoană vulnerabilă este victima unei infracțiuni publice (în cazul infracțiunilor publice, procedurile sunt inițiate ex officio de către procuror), ONG-urile sau organismele de promovare a egalității pot iniția procedurile. **SI**: site-urile web dedicate oferă informații cu privire la proceduri la nivel informativ și într-un mod ușor de utilizat. **SK**: Accesul la dreptul garantat prin Constituție al cetățenilor la asistență judiciară este pus în aplicare în principal prin intermediul centrelor de asistență judiciară și al apărătorilor publici ai drepturilor.

Figura 28 completează figurile 19 și 20 în ceea ce privește eficiența procedurilor în domeniul legislației privind protecția consumatorilor, prezentând măsurile specifice selectate luate de statele membre ale UE pentru a spori gradul de conștientizare cu privire la noul model european de acțiune colectivă în despăgubire ⁽⁷⁹⁾ care vizează îmbunătățirea accesului consumatorilor la justiție în situații de prejudiciu colectiv.

Figura .: Măsuri specifice pentru acțiunile în reprezentare care protejează interesele colective ale consumatorilor, 2024 (*) [sursa: Comisia Europeană ⁽⁸⁰⁾]

(*) Acțiuni în reprezentare, astfel cum sunt prevăzute în Directiva (UE) 2020/1828. Acestea sunt acțiuni introduse de entități calificate în fața instanțelor naționale sau a autorităților administrative în numele grupurilor de consumatori pentru a solicita măsuri de încetare (și anume pentru a pune capăt practicilor ilegale ale unui comerciant, în mod similar cu ceea ce se prevede în Directiva 2009/22/CE privind acțiunile în încetare), măsuri reparatorii (cum ar fi rambursarea, înlocuirea, repararea) sau atât măsuri de încetare, cât și măsuri reparatorii. Această întrebare vizează colectarea de informații cu privire la practici specifice, care nu sunt neapărat direct legate de punerea în aplicare a directivei. Nu sunt raportate date pentru **HR, LU, HU, RO**. **NL**: Toate instanțele (secțiunile de drept civil) din Țările de Jos sunt competente în cauzele privind acțiunile în reprezentare. În practică, aceste cauze sunt tratate de un corp național de judecători specializați/cu experiență în acest tip de procedură. Este vorba despre un sistem de neparticipare (de tip opt-out), ceea ce înseamnă că, în ceea ce privește consumatorii, aceștia trebuie să acționeze numai dacă nu doresc să fie reprezentați în cadrul acțiunii. Acest aspect trebuie exprimat în scris instanței. **BE**: nu există un registru, dar anumite decizii trebuie publicate pe site-ul

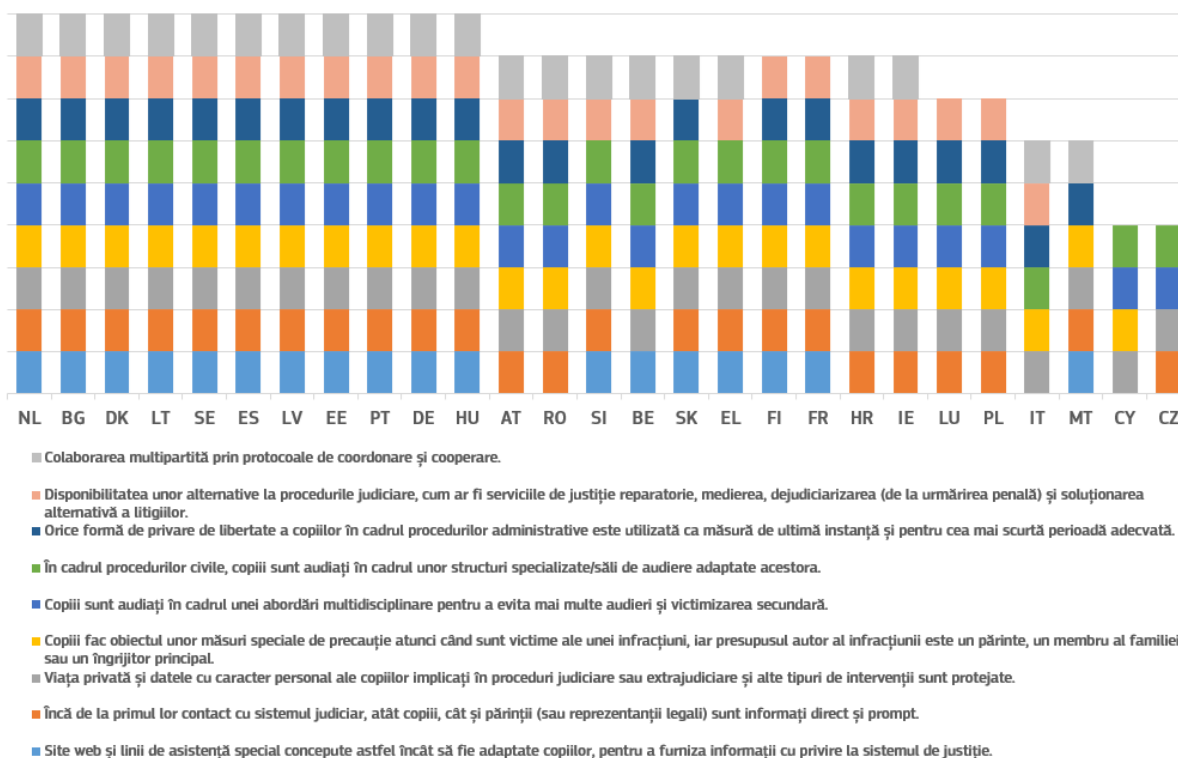
⁷⁹ Astfel cum a fost introdus prin Directiva (UE) 2020/1828 privind acțiunile în reprezentare, https://commission.europa.eu/law/law-topic/consumer-protection-law/representative-actions-directive_ro, pentru protecția intereselor colective ale consumatorilor.

⁸⁰ Date pentru anul 2024, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale și Rețeaua Europeană de Formare Judiciară.

Ministerului Economiei și în Monitorul Oficial. **DK:** În prezent, entitățile calificate sunt Ombudsmanul danez pentru consumatori (Forbrugerombudsmanden) și Agenția daneză pentru medicamente (Lægemiddelstyrelsen), ambele fiind susținute prin finanțare publică. **EE:** litigiile în materie de consum sunt soluționate în cadrul Comitetului pentru soluționarea litigiilor în materie de consum, care este o entitate independentă și imparțială de soluționare a litigiilor în materie de consum. **IE:** site-ul de informare a cetățenilor a publicat un articol privind acțiunile în reprezentare, pe pagina lor de informații pentru cetățeni referitoare la „Modalități de depunere a plângerilor”. **EL:** Legea nr. 5019/2023 instituie un nou sistem de acțiuni în reprezentare. **LV:** În Letonia este desemnată o entitate transfrontalieră calificată. Nu au fost încă înregistrate cazuri de acțiuni în reprezentare. **LT:** Măsurile de sensibilizare a publicului cu privire la acțiunile în reprezentare a consumatorilor sunt puse în aplicare în principal prin furnizarea de informații relevante pe site-urile web ale Autorității de Stat pentru Protecția Drepturilor Consumatorilor (SCRPA) și ale asociațiilor de consumatori (de exemplu, nota publicată pe site-ul internet al SCRPA, <https://vytat.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2024/2/o2moBOazC4c.pdf>). **PT:** Lista acțiunilor în reprezentare introduse în fața instanțelor din PT este disponibilă pe site-ul internet al Direcției Generale Consumatori, precum și datele de contact ale entității și orice document relevant pentru consumatori: https://www.consumidor.gov.pt/consumidor_4/aco-es-coletivas/informacoes-sobre-aco-es-coletivas. **SK:** consumatorii se pot alătura acțiunii colective prin intermediul oricărui notar. Formularul de cerere este disponibil la următorul link https://static.slov-lex.sk/pdf/prilohy/SK/ZZ/2023/289/20230725_5563264-2.pdf.

Tabloul de bord din 2025 privind justiția în Uniunea Europeană conține o analiză mai cuprinzătoare în legătură cu justiția în interesul copilului. Figura 29 analizează o gamă mai largă de măsuri specifice pentru o justiție adaptată copilului (atât proceduri de justiție civilă, cât și de justiție penală și justiție pentru minori). Figura 30 analizează o gamă mai largă de măsuri specifice disponibile atunci când un copil este implicat ca victimă sau ca persoană suspectată/acuzată în cadrul procedurilor judiciare.

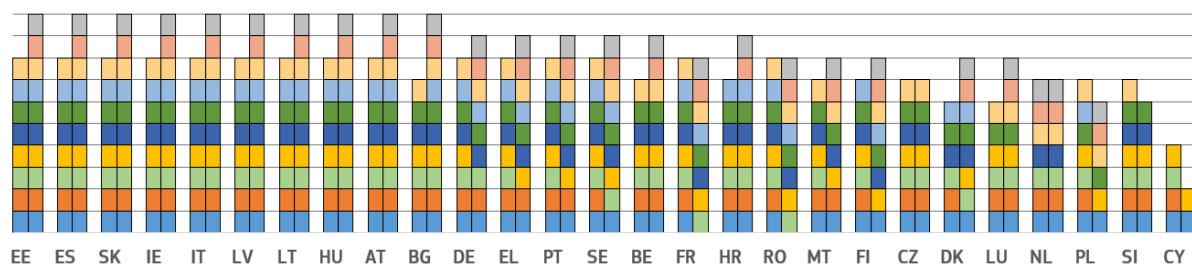
Figura .: Măsuri specifice pentru o justiție/proceduri adaptate copilului (atât proceduri de justiție civilă, cât și de justiție penală și justiție pentru minori), 2024 (*) (sursa: Comisia Europeană ⁽⁸¹⁾).

(*)Copii: persoanele cu vârsta sub 18 ani.

⁸¹ Date pentru anul 2024, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale.

Figura .: Măsurile specifice pentru copiii implicați în proceduri penale ca victime sau ca persoane suspectate și acuzate (copii: persoanele cu vârsta sub 18 ani), 2024 (*) (sursa: Comisia Europeană ⁽⁸²⁾)

Pentru fiecare stat membru, cele două coloane reprezintă implicarea copiilor în calitate de (de la stânga la dreapta):

1. victime

2. persoane suspectate sau acuzate

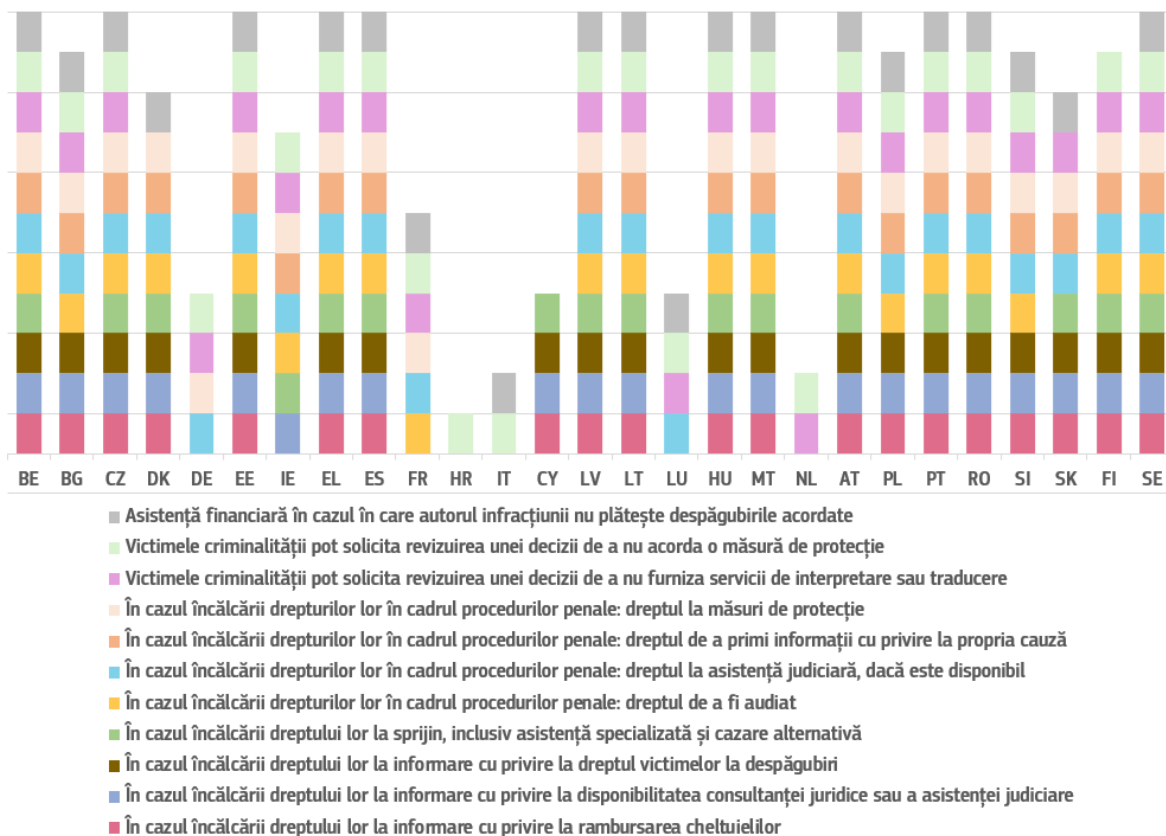
- În cazul în care copiii sunt privați de libertate, aceștia sunt, de regulă, deținuți separat de adulți și în condiții care asigură respectarea nevoilor și a drepturilor lor.
- Orice formă de privare de libertate a copiilor este utilizată ca măsură de ultimă instanță și pentru cea mai scurtă perioadă adecvată.
- Judecătorii, procurorii și alți profesioniști din domeniul juridic care intră în contact cu copiii beneficiază de formare specifică.
- Copiii sunt însoțiți de reprezentantul lor legal sau de o altă persoană adecvată desemnată de aceștia pe parcursul procedurilor.
- Nevoile specifice ale copiilor sunt luate în considerare pe tot parcursul procedurilor, pe baza unei evaluări individuale a situației copilului.
- Copiii sunt întotdeauna asistați de un avocat (și anume, indiferent dacă copilul solicită sau nu în mod activ acest tip de asistență).
- Sunt instituite măsuri specifice pentru a se asigura înregistrarea audiovizuală a audierii copiilor, a videoconferințelor sau a altor audieri la distanță a copiilor.
- Copiii sunt audiați/interogați în cadrul unor structuri specializate/săli de audiere adaptate acestora și pot participa efectiv la orice audiere.
- Copiii primesc informații adaptate acestora cu privire la drepturile lor și la aspectele generale privind procedurile.

(*) Copii: persoanele cu vârsta sub 18 ani.

⁸² Date pentru anul 2024, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale.

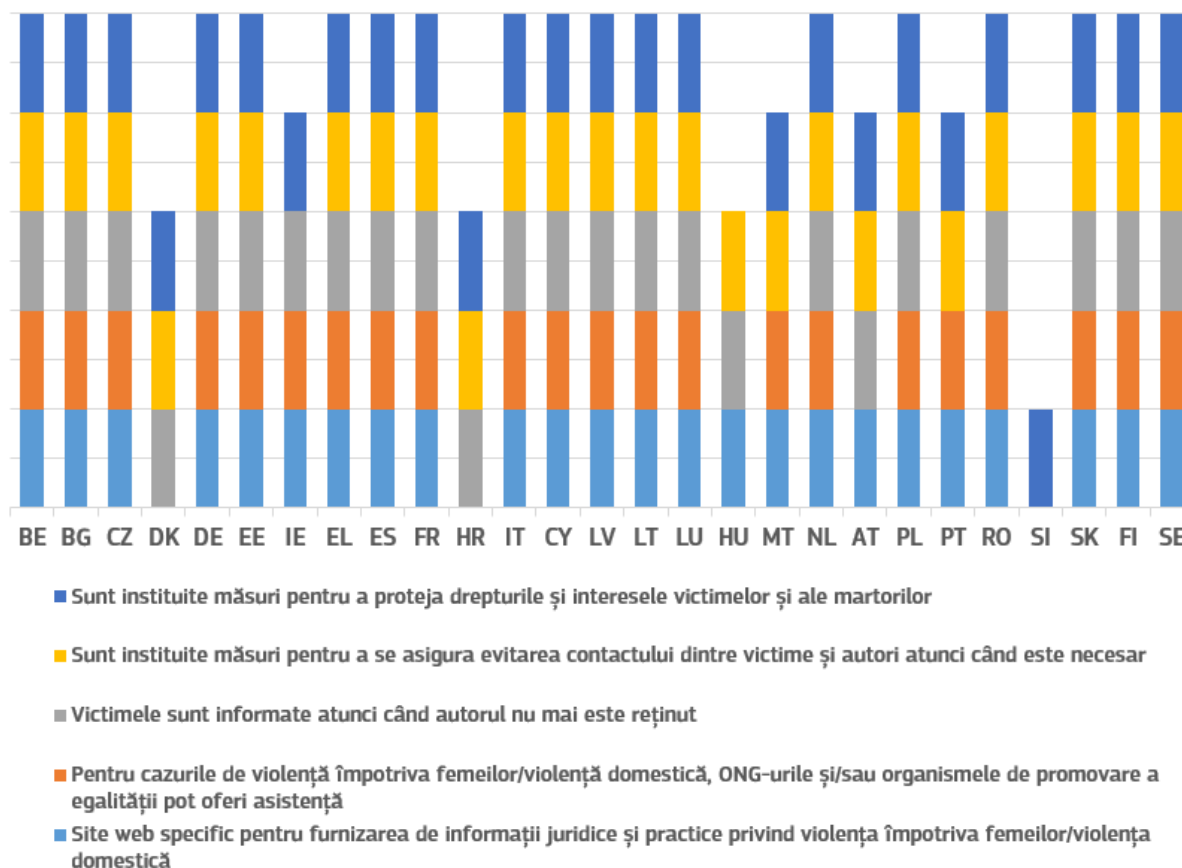
Tabloul de bord din 2025 privind justiția în Uniunea Europeană conține o analiză mai cuprinzătoare în legătură cu accesul la justiție al victimelor criminalității și al victimelor violenței împotriva femeilor/violenței domestice.

Figura .: Căi de atac pentru victimele criminalității, 2024 (sursa: Comisia Europeană ⁽⁸³⁾)

⁸³ Date pentru anul 2024, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale.

Figura .: Căi de atac pentru victimele violenței împotriva femeilor/violenței domestice, 2024 [sursa: Comisia Europeană ⁽⁸⁴⁾]

2.2.2. Resurse

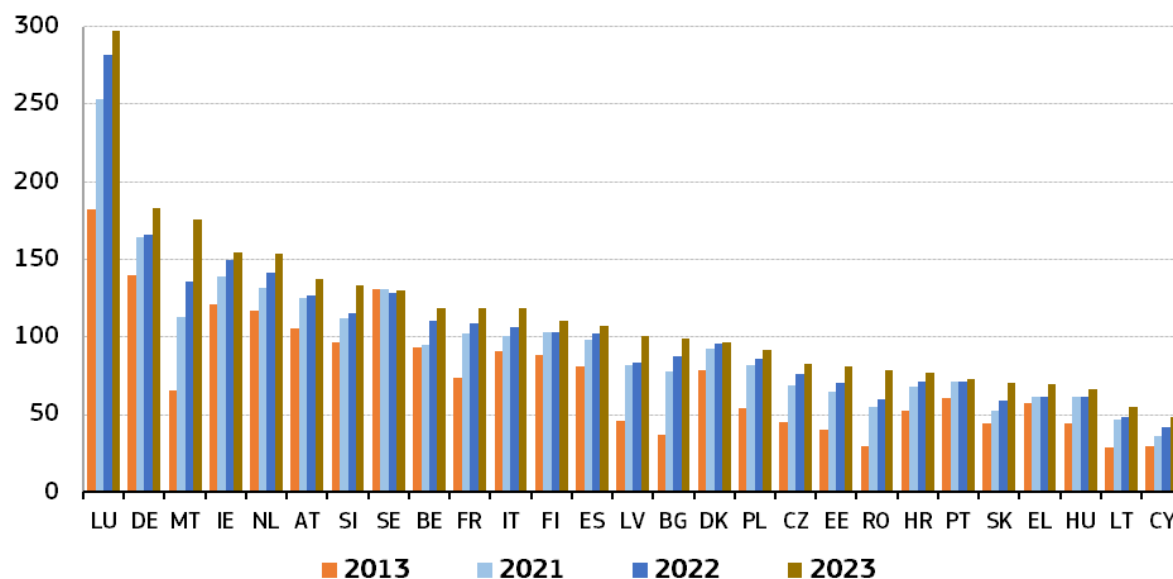
Pentru buna funcționare a sistemului de justiție este nevoie de resurse suficiente, inclusiv de investițiile necesare în infrastructura fizică și tehnică, precum și de personal calificat, instruit și remunerat în mod corespunzător, din toate categoriile. Fără echipamente și instrumente adecvate sau personal care să dețină calificările și competențele necesare și să beneficieze de acces la formare continuă, calitatea procedurilor și a hotărârilor este compromisă.

– Resurse financiare –

Figurile de mai jos ilustrează cheltuielile publice efective consacrate funcționării sistemului de justiție (cu excepția penitenciarelor), atât pe cap de locuitor (figura 33), cât și ca pondere din produsul intern brut (PIB) (figura 34).

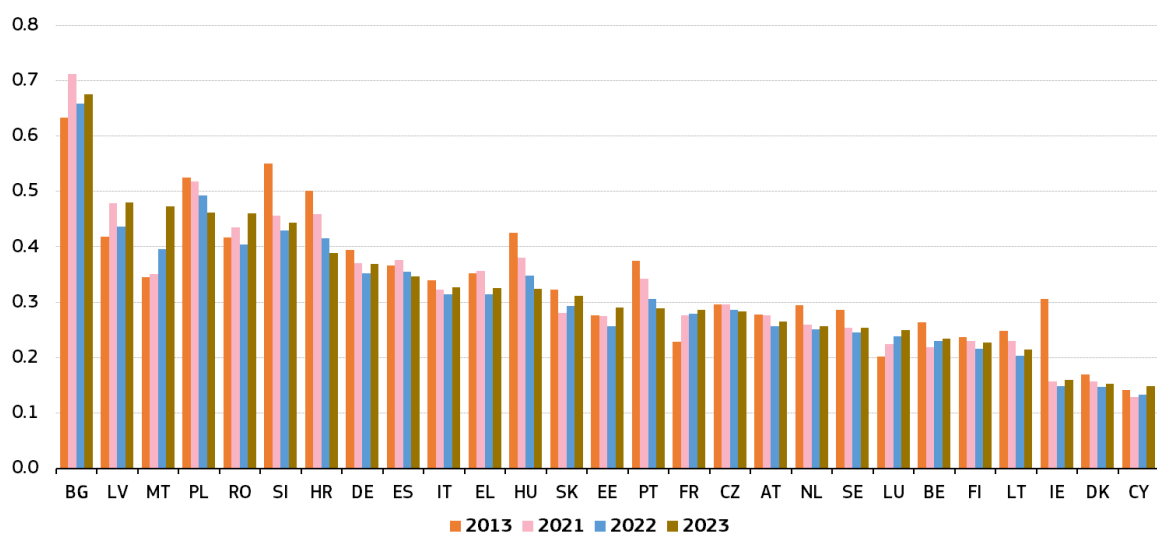
⁸⁴ Date pentru anul 2024, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale.

Figura .: Totalul cheltuielilor administrațiilor publice pentru instanțele judecătorești în EUR pe cap de locuitor, 2013, 2021-2023 (*) (sursa: Eurostat)

(*) Statele membre sunt ordonate după cheltuielile din 2023 (de la cea mai mare la cea mai mică valoare). Datele pentru 2022 privind DE, ES, FR și SK sunt provizorii. Datele pentru 2023 privind BE, DE, ES, FR, PT și SK sunt provizorii. Datele pentru PL au o întrerupere a seriei în 2022. Sursă: Eurostat, Gov_10a_exp

Figura .: Totalul cheltuielilor administrațiilor publice pentru instanțele judecătorești, ca procent din produsul intern brut, 2013, 2021-2023 (*) (sursa: Eurostat)

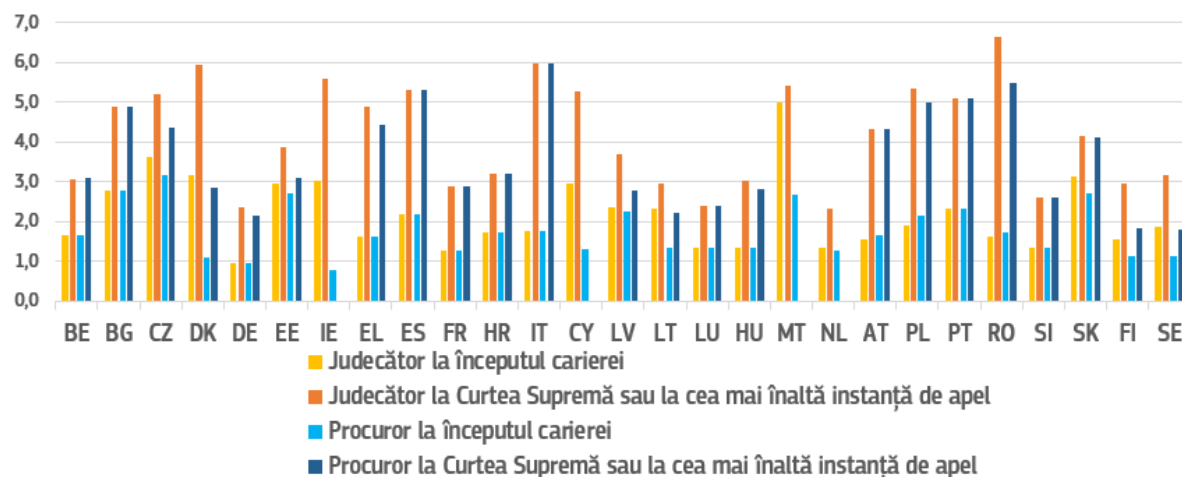

(*) Statele membre sunt ordonate după cheltuielile din 2023 (de la cea mai mare la cea mai mică valoare). Datele pentru 2022 privind DE, ES, FR și SK sunt provizorii. Datele pentru 2023 privind BE, DE, ES, FR, PT și SK sunt provizorii. Datele pentru PL au o întrerupere a seriei în 2022. Sursă: Eurostat, Gov_10a_exp

Figura 35 prezintă raportul dintre salariile anuale ale judecătorilor și procurorilor și salariul mediu anual la nivel național. Pentru fiecare țară, coloanele prezintă aceste rapoarte pentru judecători și procurori la începutul carierei lor, apoi la apogeul acesteia. În temeiul articolului 19 alineatul (1) din TUE, statele membre trebuie să se asigure că atât sistemul lor judiciar în ansamblu, cât și judecătorii individuali sunt independenți în domeniile reglementate de dreptul UE. Deși reducerea temporară a remunerației în contextul măsurilor de austeritate nu a fost considerată o încălcare a acestei dispoziții, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a afirmat că perceperea de către membrii sistemului judiciar a unei remunerații cu un nivel

adecvat în raport cu importanța funcțiilor pe care le exercită constituie o garanție inerentă a independenței judecătorilor (⁸⁵).

Figura .: Raportul dintre salariile anuale ale judecătorilor și procurorilor și salariul mediu anual brut la nivel național în 2023 (*) [sursa: studiu realizat de Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ) din cadrul Consiliului Europei]

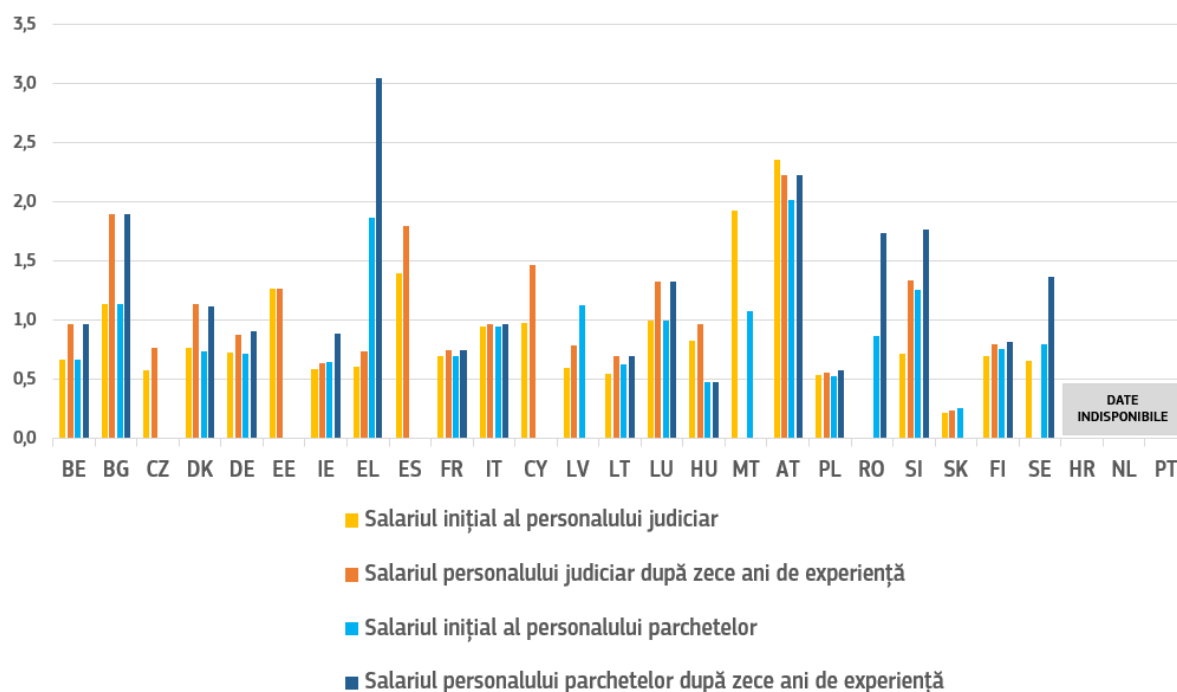
(*) Observațiile specifice ale statelor membre cu privire la date sunt accesibile în studiul CEPEJ (⁸⁶).

Figura 36 prezintă raportul dintre salariile anuale ale experților judiciari și ale experților din cadrul Ministerului Public și salariul mediu anual la nivel național. Pentru fiecare țară, primele două coloane prezintă rapoartele pentru experții judiciari la începutul carierei și după zece ani de activitate, în timp ce a treia și a patra coloană prezintă rapoartele pentru experții din cadrul Ministerului Public la începutul carierei și după zece ani de activitate.

⁸⁵ Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene, cauza C- 64/16, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, (ECLI:EU:C:2018:117), punctul 45, „Or, la fel ca inamovibilitatea membrilor organismului vizat (a se vedea în special Hotărârea din 19 septembrie 2006, Wilson, C- 506/04, ECLI:EU:C:2006:587, punctul 51), perceperea de către aceștia a unei remunerații cu un nivel adecvat în raport cu importanța funcțiilor pe care le exercită constituie o garanție inerentă independenței judecătorilor.” A se vedea, de asemenea, hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene, cauzele conexe C-146/23 și C-374/23 Sąd Rejonowy w Białymstoku și Adoreikė (ECLI:EU:C:2025:109), în care Curtea confirmă că modalitățile de stabilire a remunerației judecătorilor trebuie să fie obiective, previzibile, stabile și transparente. Stabilirea acestei remunerații trebuie să aibă un temei juridic și să îndeplinească criteriile de obiectivitate, previzibilitate, stabilitate și transparență. Orice derogare de la mecanismul de stabilire a remunerației trebuie să fie justificată de un obiectiv de interes general.

⁸⁶ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_ro#documents.

Figura .: Raportul dintre salariile anuale ale experților judiciari și ale experților din cadrul Ministerului Public și salariul mediu brut anual ajustat pentru normă întreagă, la nivel național, în 2023 (*) [sursa: Comisia Europeană și Eurostat (⁸⁷)]

(*) Indicator elaborat în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale. Datele privind salariile se referă la salariul anual brut minim inițial, în 2023, în euro, și la salariul anual brut minim după zece ani de experiență, în 2023, în euro. Salariul brut se calculează înainte de plata oricăror costuri sociale și impozite. Sunt incluse primele care sunt plătite în mod regulat tuturor membrilor personalului indiferent de situația lor personală (de exemplu, al 13-lea salariu care este plătit fără excepție personalului din cadrul instanțelor/parchetelor). Primele legate de situația personală (de exemplu, alocațiile familiale în funcție de numărul de copii) sunt excluse din sumă. Cu excepția cazului în care se prevede altfel, se utilizează valoarea salariului minim plătit categoriilor de personal care aparțin grupului respectiv de personal. Raportul a fost calculat pe baza indicatorului Eurostat „Salariu mediu ajustat pentru normă întreagă per angajat”, nama_10_fte, pentru 2023. Personalul judiciar se referă la personalul specializat din cadrul instanțelor de prim grad de jurisdicție care contribuie la procedurile judiciare/este implicat în procesul decizional, cum ar fi judecătorii asistenți, funcționarii judiciari (Rechtspfleger), asistenții judecătorilor, auxiliarii de justice (agenții auxiliari de justiție), greșierii instanțelor. Personalul parchetului se referă la personalul specializat de la nivelul cel mai de jos al parchetului care contribuie la proceduri/este implicat în procesul decizional, cum ar fi asistenții procurorilor și procurorii stagiați. Categoriile specifice menționate de fiecare stat membru în cadrul acestor două grupuri mai largi și reprezentate în grafic sunt, respectiv, J: se referă la personalul judiciar, P: se referă la personalul parchetelor. **BE**: greșier (griffier/greffier) (J), secretar (secretaris/secrétaire) (P). Datele furnizate includ indemnizația de concediu și prima de sfârșit de an. **BG**: asistent judiciar (J), asistent al procurorului (P). **CZ**: funcționar judiciar superior (J), personalul parchetelor (P). **DK**: judecător asistent (J), procuror stagiar (P). Salariul judecătorului asistent după zece ani de experiență se bazează pe salariul mediu. **DE**: nu este precizat. **EE**: funcționar judiciar (J), procuror asistent (P). **IE**: asistent judiciar (J), jurist (P). **EL**: greșier (J). **ES**: Letrados de la Administración de Justicia (J), Cuerpo de Auxilio Judicial (P). **FR**: asistent judiciar/funcționari judiciari (J), asistent judiciar/funcționari judiciari (P). **HR**: asistent judiciar (J), asistent al procurorului (P). **IT**: personalul instanțelor judecătorești aferent zonei III și segmentului economic F1 (J), personalul instanțelor judecătorești aferent zonei III și segmentului economic F2 (J), personalul parchetului aferent zonei III și segmentului economic F1 (P), personalul parchetului aferent zonei III și segmentului economic F2 (P). **CY**:

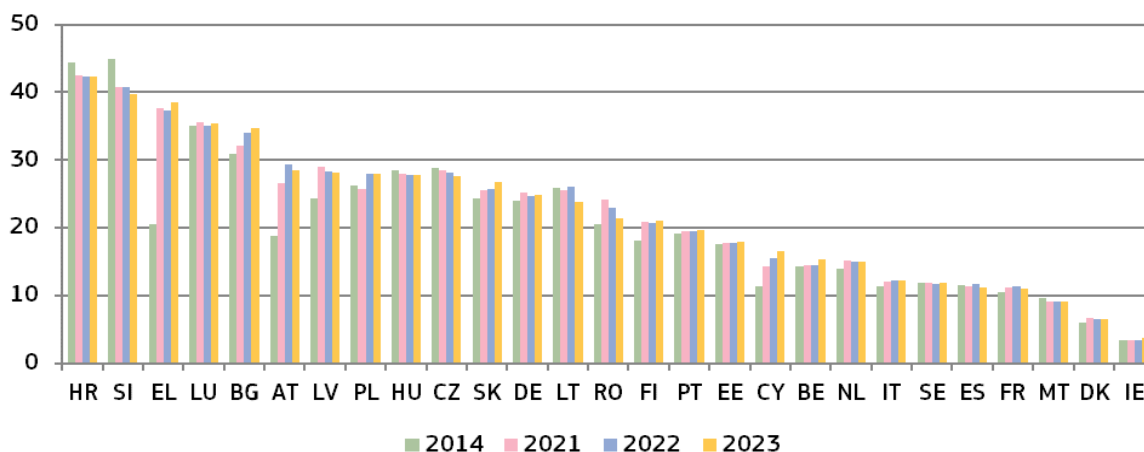
⁸⁷ Date pentru anul 2024, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale și Eurostat. Sursa datelor privind salariul mediu brut anual utilizată pentru calcularea rapoartelor din figurile 34 și 35 este diferită (în figura 34, datele sunt furnizate de CEPEJ, utilizând informațiile de la corespondenții lor naționali, în timp ce în figura 35 sursa este Eurostat). Prin urmare, rapoartele nu sunt direct comparabile între cele două figuri.

grefier (J). **LV**: asistent al judecătorului (J), avocat consultant, avocat în domeniul dreptului penal, avocat – analist (P). Personalul judiciar este format numai din asistenți ai judecătorilor. Nu există o gamă de salarii în această categorie. În ceea ce privește categoria „asistent al judecătorului”, datele indicate au fost cele privind salariul maxim în 2022. Salariul pentru toți asistenții judecătorilor este identic în instanțele de prim grad de jurisdicție. De exemplu, dacă asistentul judecătorului primește cea mai mare notă de evaluare în cadrul procesului anual de evaluare, atunci acesta poate primi deja salariul maxim în primul an de lucru. În ceea ce privește personalul parchetului, datele reprezintă o medie a salariului pentru posturile indicate. Personalul de la ambele niveluri ale parchetului are un salariu fix care nu depinde de anii lucrați în cadrul instituției. **LT**: asistenți judiciari (asistenți judiciari principali) (J), asistenți ai procurorilor și asistenți ai procurorilor-șefi (P). Valoarea salariului asistenților judiciari și asistenților din cadrul parchetului, precum și al personalului administrativ, reprezintă o medie a salariilor specifice din cadrul unei anumite categorii. **LU**: asistenți (référéndaires): angajat A1 (J), asistenți: angajat A1 (J). **HU**: agent al parchetului (P). **MT**: asistent judiciar (J), avocat stagiar (P). **NL**: date indisponibile din cauza lipsei indicatorului Eurostat privind salariul mediu ajustat pentru normă întreagă per angajat. **AT**: judecători în curs de formare/asistenți juridici/auditori/funcționari judiciari (Rechtspfleger) (J), procuror în curs de formare (P). Datele reprezintă ratele salariale statutare. Membrii personalului sau diferitele grupe de salarizare sunt grupate într-o singură categorie de membri ai personalului, cu o valoare medie dată pe baza salariului statutar și a ratelor de remunerare. **PL**: judecător asistent (J). Datele reprezintă o medie a salariilor specifice din cadrul unei anumite categorii. **RO**: procuror stagiar (P). RO are doar categoria „procuror stagiar” și nu „asistenți ai procurorilor” sau alte categorii de personal specializat care contribuie la proceduri/este implicat în procesul decizional. În consecință, a fost furnizat doar salariul inițial pentru procurorii stagiaari. Categoria personalului judiciar din instanțele de prim grad de jurisdicție nu există în România în 2022 și, prin urmare, nu sunt furnizate date pentru această categorie. **SI**: asistent judiciar (J), consilier judiciar principal (P). **SK**: asistent (J), stagiar judiciar (P). **FI**: judecător stagiar (J), asistent al procurorului (P). **SE**: funcționar judiciar, treapta 1 (J), procuror stagiar (P).

– Resurse umane –

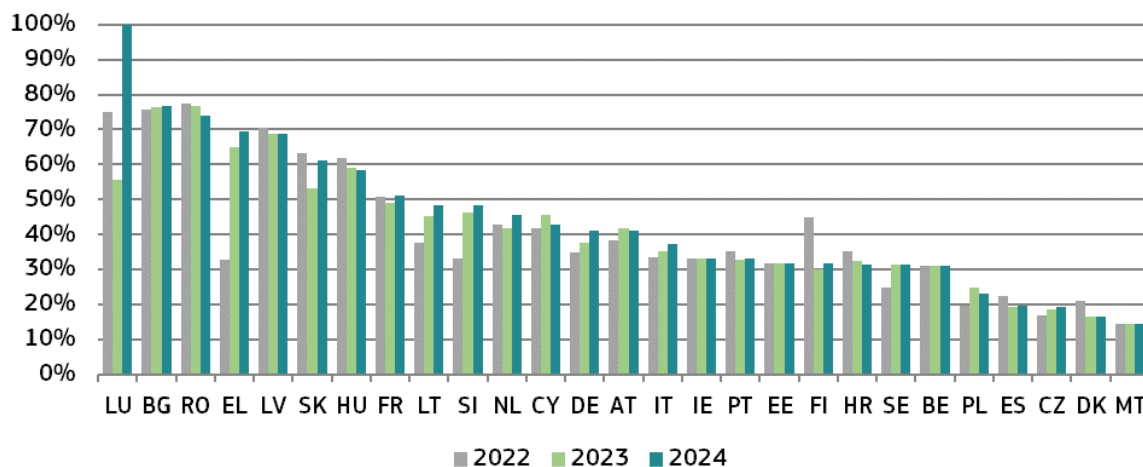
Pentru asigurarea calității unui sistem de justiție este esențial să existe resurse umane adecvate. Diversitatea în rândul judecătorilor, inclusiv echilibrul de gen, aduce cunoștințe, competențe și experiență complementare și reflectă realitatea societății.

Figura .: Numărul de judecători, 2014, 2021-2023 (*) (la 100 000 de locuitori) [sursa: studiu realizat de Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ) din cadrul Consiliului Europei]

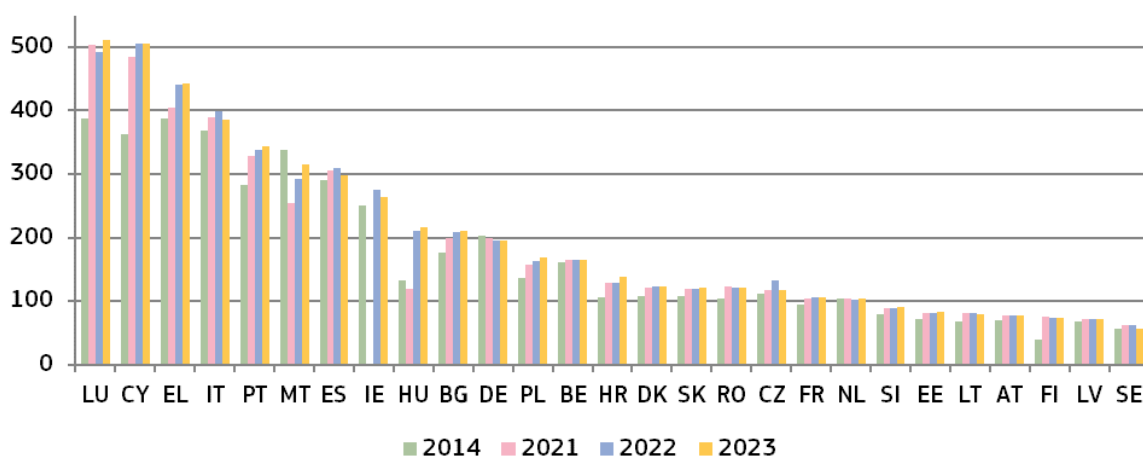
(*) Această categorie cuprinde judecătorii care lucrează cu normă întreagă, conform metodologiei CEPEJ. Ea nu include așa-numiții „Rechtspfleger” / funcționarii judiciari, care există în unele state membre. **EL**: din 2016, datele privind numărul judecătorilor de profesie includ toate gradele aferente justiției penale și civile, precum și judecătorii administrativi. **IT**: comisiile regionale de audit, comisiile fiscale locale și tribunalele militare nu sunt luate în considerare. Justiția administrativă este luată în considerare din 2018. **AT**: datele privind justiția administrativă sunt introduse începând cu 2016.

Figura .: Proportia judecatorilor de sex feminin care isi desfășoară activitatea în instanțele supreme 2022-2024 (*) [sursa: Comisia Europeană ⁽⁸⁸⁾]

(*) Datele sunt ordonate în funcție de cifrele din 2024, de la valoarea cea mai mare la cea mai mică.

Figura .: Numărul de avocați, 2014, 2021-2023 (*) (la 100 000 de locuitori) [sursa: studiu realizat de Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ) din cadrul Consiliului Europei]

(*) Conform metodologiei CEPEJ, un avocat este o persoană calificată și autorizată în conformitate cu legislația națională să pledeze și să acționeze în numele clienților săi; să se angajeze în practicarea profesiei juridice; să se prezinte în instanță sau să consilieze și să își reprezinte clienții în chestiuni juridice [Recomandarea Rec(2000) 21 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind libertatea exercitării profesiei de avocat]. **DE:** nu se face nicio distincție între diferite categorii de avocați din Germania. **FI:** începând din 2015, numărul avocaților furnizat include atât numărul de avocați care lucrează în sectorul privat, cât și numărul de avocați care lucrează în sectorul public.

2.2.3. Digitalizare

Utilizarea tehnologiilor informației și comunicațiilor (TIC) poate consolida sistemele de justiție ale statelor membre și le poate face mai accesibile, mai eficiente, mai reziliente și mai bine

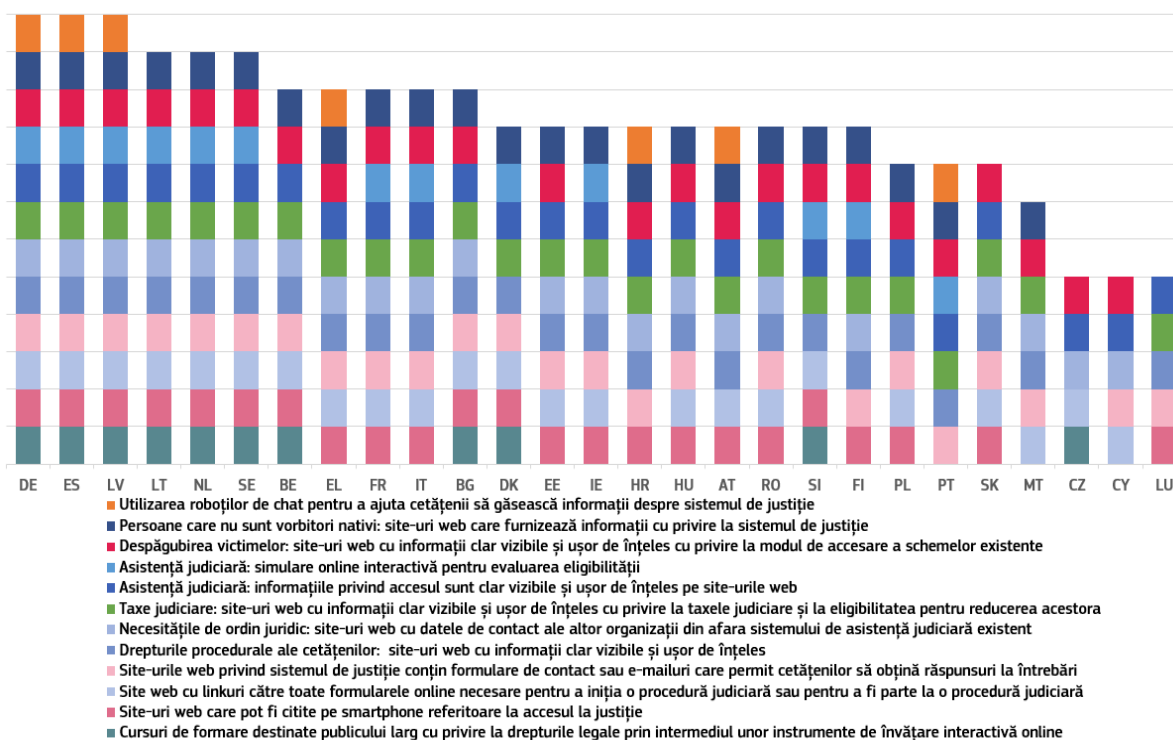
⁸⁸ Baza de date cu statistici de gen a Institutului European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați, disponibilă la adresa: https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/indicator/wmidm_jud_natert_wmid_natert_supert/datatable.

pregătite să facă față provocărilor actuale și viitoare. Pandemia de COVID-19 a evidențiat o serie de provocări care afectează funcționarea sistemului judiciar și a relevat necesitatea ca sistemele naționale de justiție să își îmbunătățească în continuare procesul de digitalizare.

Edițiile anterioare ale tabloului de bord privind justiția în Uniunea Europeană au furnizat date comparative privind anumite aspecte ale TIC în sistemele de justiție. După cum s-a anunțat în Comunicarea Comisiei privind digitalizarea justiției în Uniunea Europeană din 2 decembrie 2020 ⁽⁸⁹⁾, tabloul de bord a fost completat în mod substanțial cu date suplimentare privind digitalizarea în statele membre. Acest lucru ar trebui să permită o monitorizare mai aprofundată a domeniilor în care s-au înregistrat progrese și a dificultăților întâmpinate.

O justiție orientată către cetățeni impune ca informațiile despre sistemele judiciare naționale să fie nu doar ușor accesibile, ci și adaptate anumitor grupuri sociale, care altfel ar avea dificultăți în accesarea informațiilor, inclusiv persoanelor cu handicap. Figura 40 prezintă disponibilitatea informațiilor online și a serviciilor publice specifice care pot facilita accesul persoanelor la justiție.

Figura .: Disponibilitatea pentru publicul larg a informațiilor online cu privire la sistemul judiciar, 2024 (*) [sursa: Comisia Europeană ⁽⁹⁰⁾]

(*) **DE:** Fiecare land și statul federal decid individual ce informații urmează să fie furnizate online.

– Norme adaptate mediului digital –

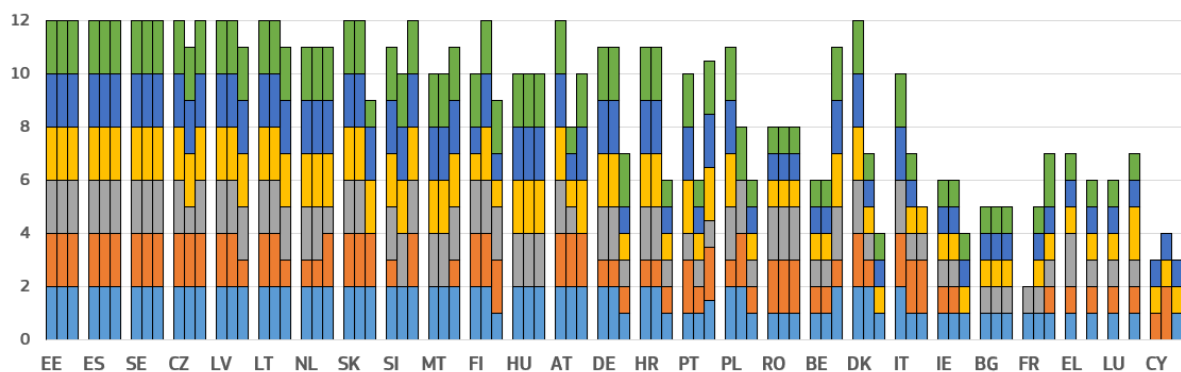
Utilizarea soluțiilor digitale în cauzele civile/comerciale, penale și de contencios administrativ necesită adesea o reglementare adecvată în cadrul normelor procedurale naționale. Figura 41

⁸⁹ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor intitulată „Digitalizarea justiției în Uniunea Europeană: O panoplie de posibilități”, COM(2020) 710 și documentul de lucru însoțitor SWD(2020) 540.

⁹⁰ Date pentru anul 2024, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale.

ilustrează posibilitățile prevăzute de lege pentru ca diverși actori să utilizeze tehnologia de comunicare la distanță (cum ar fi videoconferințele) pentru procedurile judiciare și procedurile conexe acestora și reflectă situația actuală în ceea ce privește admisibilitatea probelor digitale.

Figura .: Norme procedurale care permit utilizarea tehnologiei digitale în instanțe în cauzele civile/comerciale, penale și de contencios administrativ, 2024 (*) [sursa: Comisia Europeană ⁹¹]

Pentru fiecare stat membru, cele trei coloane reprezintă normele procedurale care permit utilizarea tehnologiei digitale în instanțe în următoarele tipuri de cauze (de la stânga la dreapta):

1. cauze civile/comerciale
2. cauze de contencios administrativ
3. cauze penale.

- Interpretarea lingvistică este posibilă în timpul utilizării tehnologiei de comunicare la distanță
- Experții pot fi audiați cu ajutorul tehnologiei de comunicare la distanță
- Martorii pot fi audiați cu ajutorul tehnologiei de comunicare la distanță
- Faza orală a procedurii se poate desfășura în întregime prin intermediul tehnologiei de comunicare la distanță
- Admisibilitatea probelor numai în format digital
- Părțile/pârâții/victimele pot fi audiate cu ajutorul tehnologiei de comunicare la distanță

(*) Maximum posibil: 12 puncte. Pentru fiecare criteriu, au fost acordate două puncte dacă există această posibilitate în toate cauzele civile/comerciale, de contencios administrativ și respectiv, penale (în cauzele penale, posibilitatea audierii părților a fost împărțită pentru a include atât inculpații, cât și victimele). Punctele sunt împărțite la doi atunci când nu există această posibilitate în toate cazurile. În cazul statelor membre care nu fac distincție între cauzele civile/comerciale și de contencios administrativ, s-a acordat același punctaj pentru ambele domenii. **EL, LU:** nimic pentru cauzele de contencios administrativ.

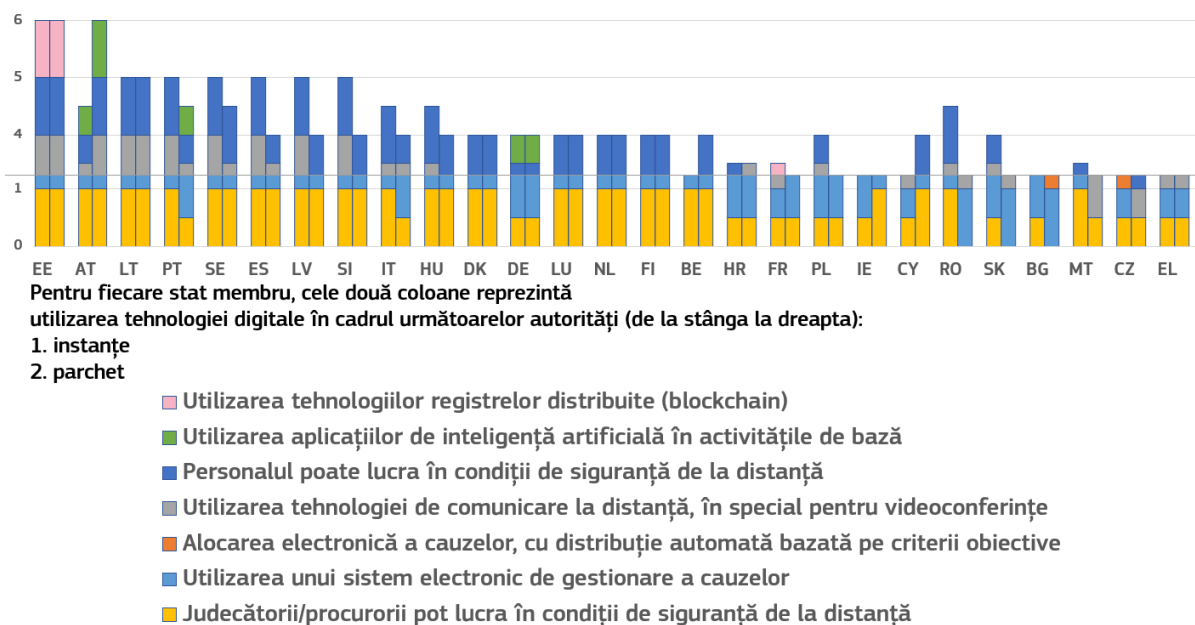
⁹¹ Date pentru anul 2024, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale.

– Utilizarea instrumentelor digitale –

Pe lângă norme procedurale adaptate mediului digital, instanțele și organele de urmărire penală trebuie să dispună de instrumentele și infrastructura corespunzătoare comunicării la distanță și accesului securizat și de la distanță la locul de muncă (figura 42). De asemenea, se impune existența unei infrastructuri și a unor echipamente adecvate pentru comunicațiile electronice securizate între instanțe/organele de urmărire penală și membrii profesiilor juridice și instituții juridice (figurile 43 și 44).

TIC, inclusiv tehnologia inovatoare, joacă un rol important în sprijinirea activității autorităților judiciare, contribuind astfel în mod semnificativ la calitatea sistemelor de justiție. Punerea la dispoziția judecătorilor, a procurorilor și a personalului judiciar a diverselor instrumente digitale poate raționaliza procesele de lucru, asigura o alocare echitabilă a volumului de muncă și conduce la o reducere semnificativă a timpului de lucru.

Figura .: Utilizarea tehnologiei digitale de către instanțe și parchete, 2024 (*) [sursa: Comisia Europeană (92)]

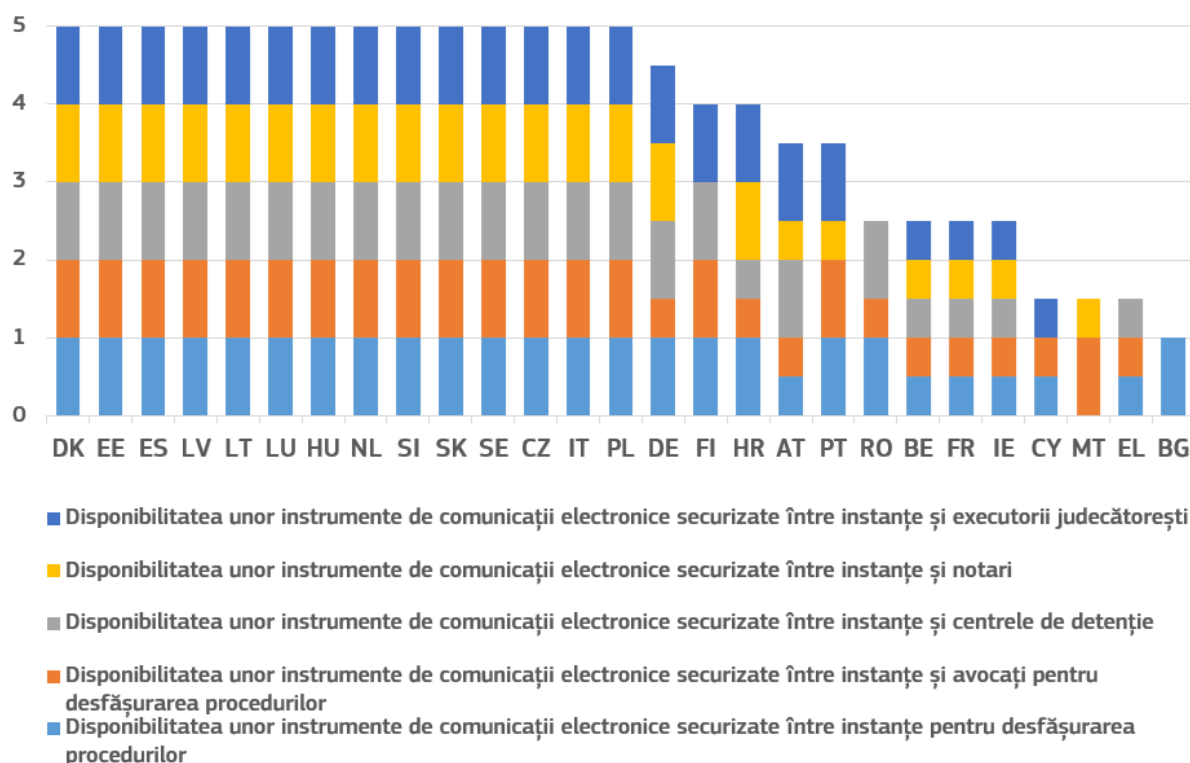

(*) Maximum posibil: 7 puncte. Pentru fiecare criteriu, s-a acordat un punct dacă instanțele și, respectiv, parchetele utilizează o anumită tehnologie și, respectiv, 0,5 puncte atunci când tehnologia nu este utilizată întotdeauna de acestea.

Comunicațiile electronice securizate pot contribui la îmbunătățirea calității sistemelor de justiție. Posibilitatea ca instanțele să comunice pe cale electronică între ele, cu membrii profesiilor juridice și cu alte instituții poate raționaliza procesele și reduce necesitatea comunicării pe suport de hârtie și a prezenței fizice. Acest aspect ar determina reducerea duratei activităților desfășurate în faza de urmărire penală și a procedurilor judiciare.

⁹² Date pentru anul 2024, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale.

Figura .: Instanțele judecătorești: instrumente de comunicații electronice, 2024 (*) [sursa: Comisia Europeană ⁽⁹³⁾]

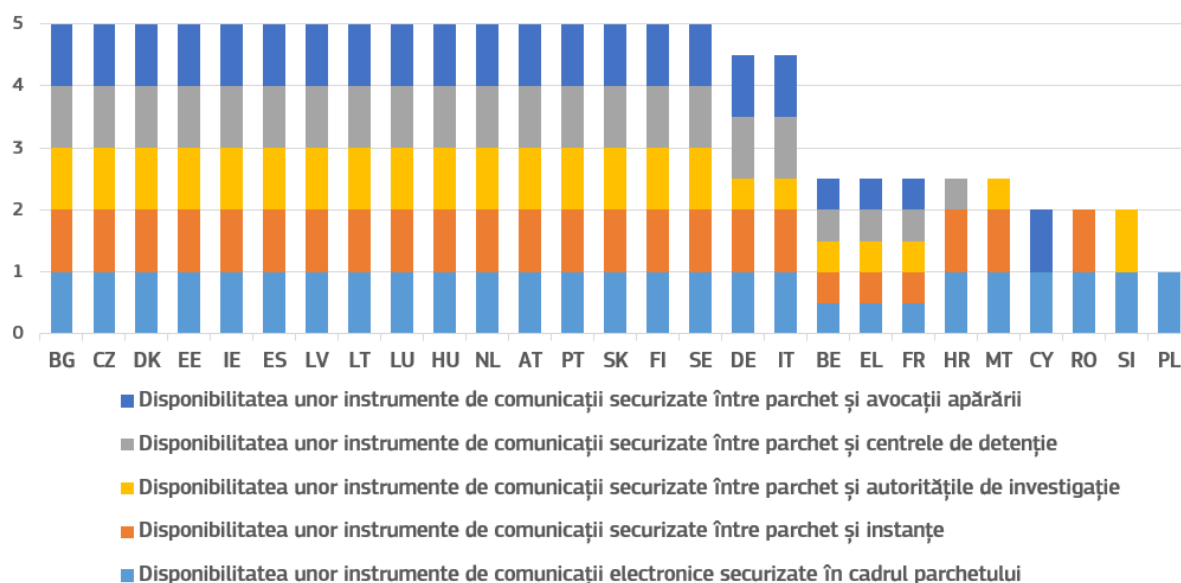

(*) Maximum posibil: 5 puncte. Pentru fiecare criteriu, s-a acordat un punct în cazul în care comunicațiile electronice securizate sunt disponibile la nivelul instanțelor. 0,5 puncte au fost acordate atunci când nu există această posibilitate în toate cauzele. FI: atribuțiile notarilor nu privesc instanțele. Prin urmare, nu există niciun motiv pentru a le asigura o conexiune securizată.

Parchetele sunt esențiale pentru funcționarea sistemului de justiție penală. Accesul la un canal electronic securizat de comunicare le-ar putea facilita activitatea și, astfel, ar îmbunătăți calitatea procedurilor judiciare. Posibilitatea comunicațiilor electronice securizate între parchete și autoritățile de anchetă, avocații apărării și instanțe ar facilita pregătirea mai rapidă și mai eficientă a procedurilor în fața instanței.

⁹³ Date pentru anul 2024, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale.

Figura .: Ministerul Public: instrumente de comunicații electronice, 2024 (*) [sursa: Comisia Europeană ⁽⁹⁴⁾]

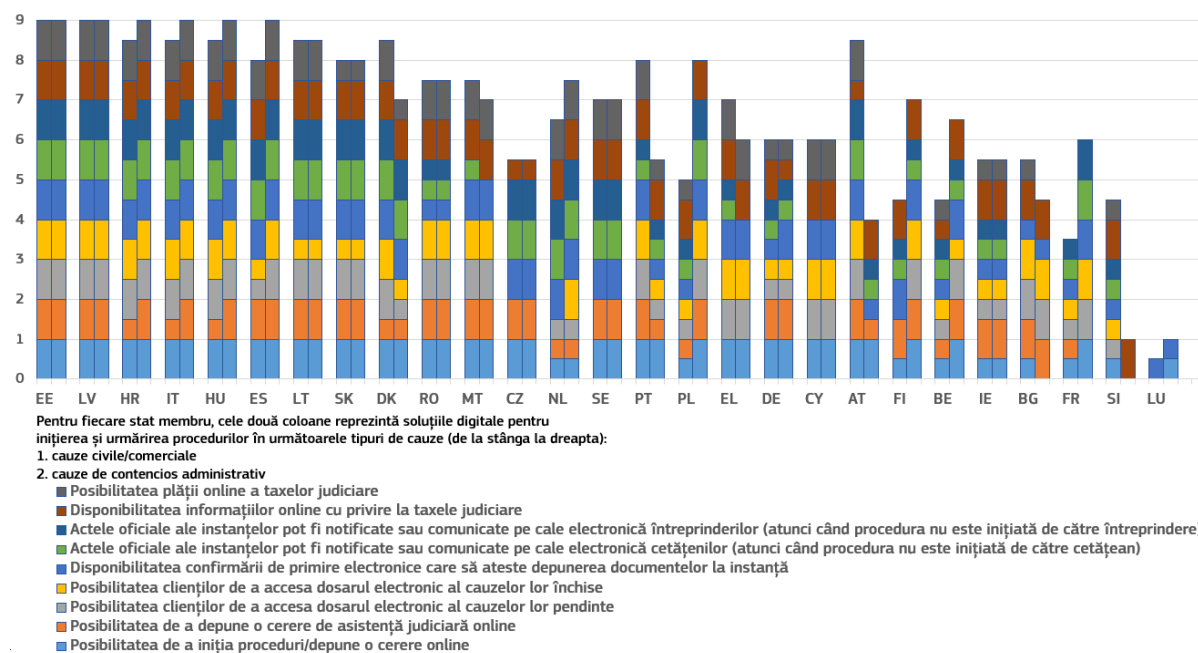
(*) Maximum posibil: 5 puncte. Pentru fiecare criteriu, s-a acordat un punct în cazul în care comunicațiile electronice securizate sunt disponibile la nivelul parchetelor. 0,5 puncte au fost acordate atunci când nu există această posibilitate în toate cauzele. Disponibilitatea instrumentelor de comunicații electronice în cadrul parchetului include instrumentele folosite de parchet pentru comunicarea cu avocații.

– Accesul online la instanțe –

Capacitatea de a parcurge etapele specifice ale procedurii judiciare prin mijloace electronice reprezintă un aspect important al calității sistemelor de justiție. Depunerea electronică a cererilor, posibilitatea de a monitoriza și de a continua o procedură online sau de a transmite documente prin mijloace electronice pot facilita în mod concret accesul cetățenilor și al întreprinderilor (sau al reprezentanților legali ai acestora) la justiție și pot reduce întârzierile și costurile. Disponibilitatea unor astfel de servicii publice digitale ar contribui la apropierea instanțelor de cetățeni și de întreprinderi și, prin extensie, ar spori încrederea publicului în sistemul de justiție.

⁹⁴ Date pentru anul 2024, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale.

Figura. : Soluții digitale pentru inițierea și urmărirea procedurilor în cauzele civile/comerciale și de contencios administrativ, 2024 (*) [sursa: Comisia Europeană ⁽⁹⁵⁾]

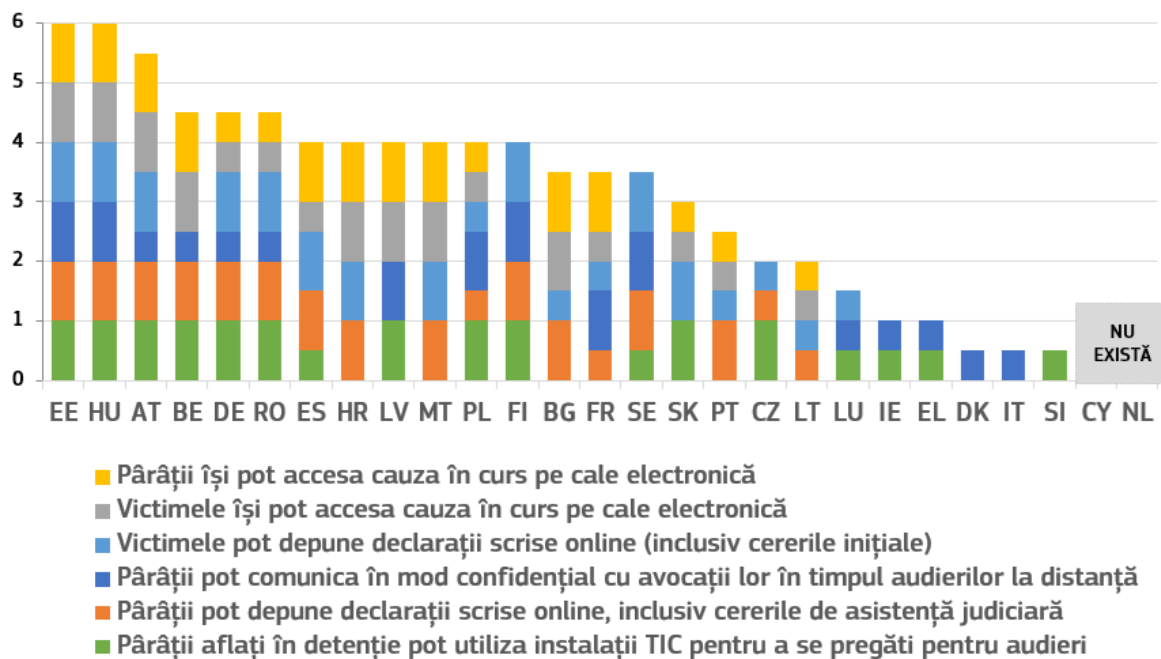

(*) Maximum posibil: 9 puncte. Pentru fiecare criteriu, s-a acordat un punct dacă există această posibilitate în toate cauzele civile/comerciale și, respectiv, de contencios administrativ. 0,5 puncte au fost acordate atunci când nu există această posibilitate în toate cauzele. În cazul statelor membre care nu fac distincție între cauzele civile/comerciale și de contencios administrativ, s-a acordat același punctaj pentru ambele domenii.

Utilizarea instrumentelor digitale pentru desfășurarea și urmărirea procedurilor judiciare în cauzele penale poate contribui, de asemenea, la garantarea drepturilor victimelor și ale inculpaților. De exemplu, soluțiile digitale fac posibilă comunicarea confidențială la distanță între inculpați și avocații lor, pot permite inculpaților aflați în detenție să se pregătească pentru audiere sau pot veni în sprijinul victimelor infracțiunilor pentru a evita victimizarea secundară.

⁹⁵ Date pentru anul 2024, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale.

Figura .: Soluții digitale pentru desfășurarea și urmărirea procedurilor judiciare în cauzele penale, 2024 (*) [sursa: Comisia Europeană ⁽⁹⁶⁾]

(*) Maximum posibil: 6 puncte. Pentru fiecare criteriu, s-a acordat un punct dacă există această posibilitate în toate cauzele penale. 0,5 puncte au fost acordate atunci când nu există această posibilitate în toate cauzele.

– Accesul la hotărârile judecătorești –

Asigurarea accesului online la hotărârile judecătorești sporește transparența sistemelor de justiție, ajută cetățenii și întreprinderile să își înțeleagă drepturile și poate contribui la coerența jurisprudenței. Modalitățile adecvate de publicare online a hotărârilor judecătorești sunt esențiale pentru crearea unor instrumente de căutare ușor de utilizat ⁽⁹⁷⁾, care să facă jurisprudența mai accesibilă pentru membrii profesiilor juridice și pentru publicul larg, inclusiv pentru persoanele cu handicap. Faptul de a avea acces neîntrerupt la jurisprudență și de a o putea reutiliza cu ușurință face ca sistemul de justiție să fie compatibil cu algoritmi, permițând dezvoltarea de aplicații inovatoare de tehnologie juridică în sprijinul practicienilor din domeniul juridic.

Publicarea online a hotărârilor judecătorești necesită echilibrarea unei multitudini de interese, în limitele stabilite de cadrul juridic și cel de politică. Regulamentul general privind protecția datelor ⁽⁹⁸⁾ se aplică pe deplin prelucrării datelor cu caracter personal de către instanțe. În contextul evaluării datelor care urmează a fi făcute publice, trebuie găsit un echilibru între dreptul la protecția datelor și obligația de a face publice hotărârile judecătorești în vederea

⁹⁶ Date pentru anul 2024, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale.

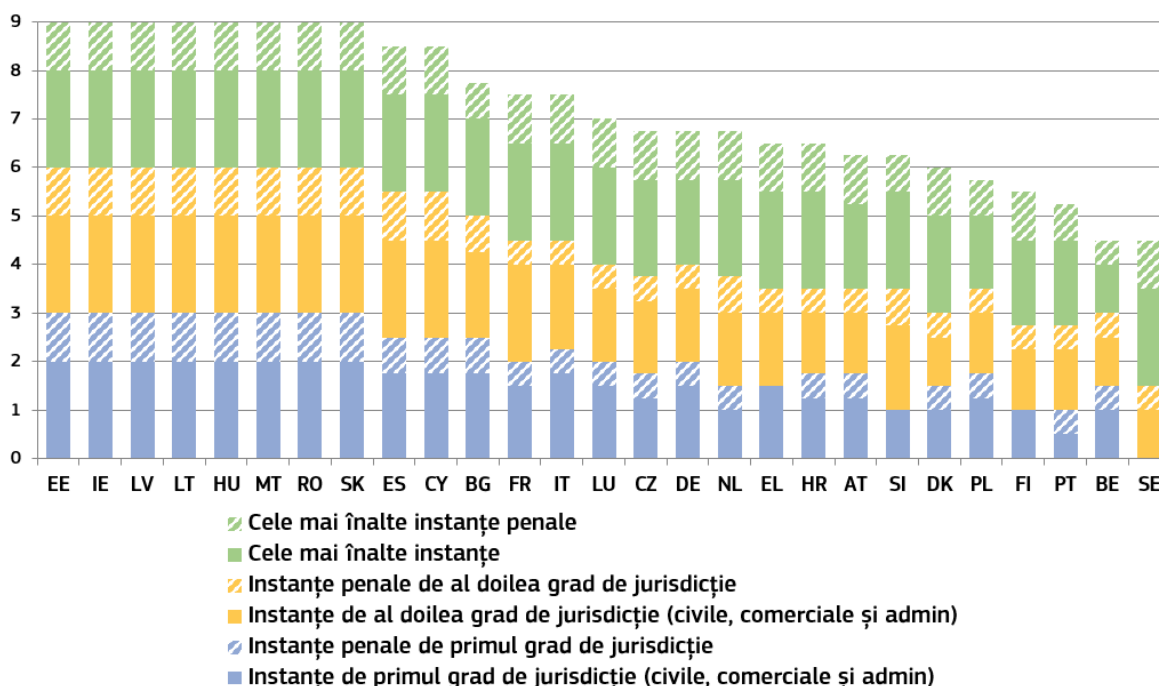
⁹⁷ A se vedea *Best practice guide for managing Supreme Courts* (Ghidul de bune practici pentru gestionarea Curților Supreme), în cadrul proiectului *Supreme Courts as guarantee for effectiveness of judicial systems* (Curțile Supreme, garanție pentru eficiența sistemelor judiciare), p. 29.

⁹⁸ Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) (JO L 119, 4.5.2016, p. 1).

asigurării transparenței sistemului de justiție. Acest lucru este valabil în special atunci când există un interes public prevalent care justifică divulgarea acestor date. În multe țări, legislația sau practica impune anonimizarea sau pseudonimizarea ⁽⁹⁹⁾ hotărârilor judecătorești înainte de publicare, fie în mod sistematic, fie la cerere. Datele generate de sistemul judiciar sunt, de asemenea, reglementate de legislația UE privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public ⁽¹⁰⁰⁾.

Disponibilitatea hotărârilor judecătorești într-un format care să poată fi citit automat ⁽¹⁰¹⁾, astfel cum se prezintă în figura 47, facilitează un sistem de justiție compatibil cu algoritmi ⁽¹⁰²⁾.

Figura .: Accesul online al publicului larg la hotărârile judecătorești publicate, 2023 (*)
(cauze civile/comerciale, de contencios administrativ și penale, toate gradele de jurisdicție)
[sursa: Comisia Europeană ⁽¹⁰³⁾]

(*) Maximum posibil: 9 puncte. Pentru fiecare grad de jurisdicție, s-a acordat câte un punct în cazul în care se pun la dispoziție toate hotărârile judecătorești pronunțate în cauze civile/comerciale, de contencios administrativ și, respectiv, penale; s-au acordat 0,75 puncte în cazul în care sunt disponibile majoritatea hotărârilor judecătorești (mai mult de 50 %) și 0,5 puncte în cazul în care sunt disponibile doar unele hotărâri judecătorești (mai puțin de 50 %). În cazul statelor membre care au doar

⁹⁹ Anonimizarea/pseudonimizarea este mai eficientă dacă se realizează cu ajutorul unui algoritm. Cu toate acestea, este necesară supravegherea umană, deoarece algoritmi nu înțeleg contextul.

¹⁰⁰ Directiva 2003/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 17 noiembrie 2003 privind reutilizarea informațiilor din sectorul public (JO L 345, 31.12.2003, p. 90) și Directiva (UE) 2019/1024 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public (JO L 172, 26.6.2019, p. 56).

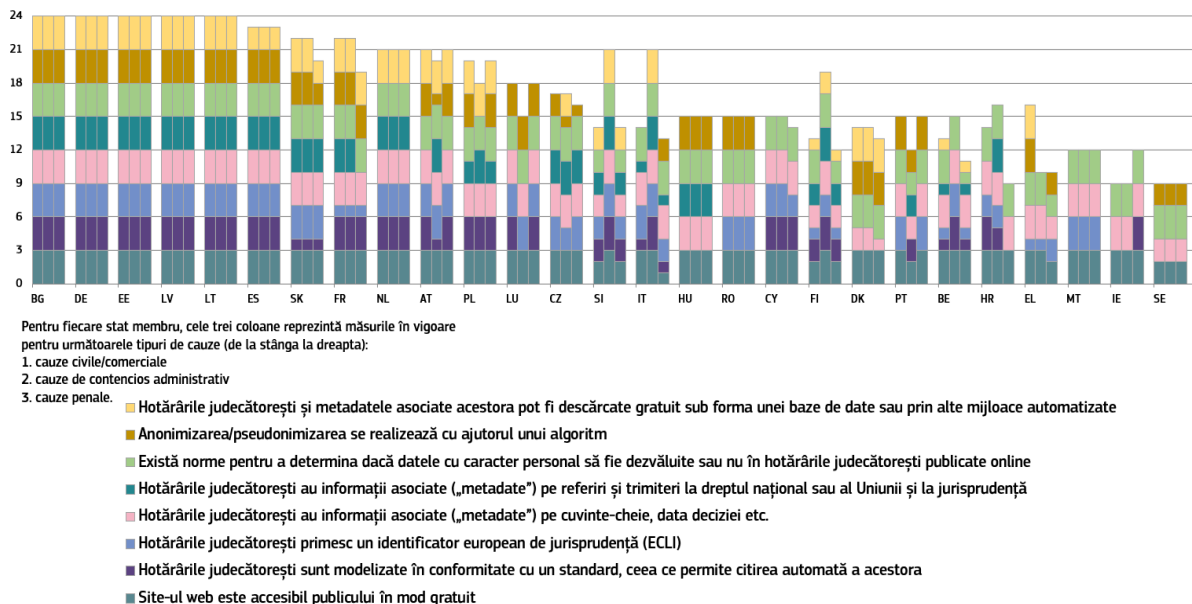
¹⁰¹ Hotărârile judecătorești modelizate potrivit standardelor (de exemplu, standardul Akoma Ntoso) și metadatele asociate acestora pot fi descărcate gratuit sub forma unei baze de date sau prin alte mijloace automatizate (de exemplu, interfața de programare a aplicațiilor).

¹⁰² A se vedea și Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O strategie europeană privind datele [COM(2020) 66 final], Cartea albă a Comisiei privind inteligența artificială – O abordare europeană axată pe excelență și încredere [COM(2020) 65 final] și Concluziile Consiliului și ale reprezentanților guvernelor statelor membre reuniți în cadrul Consiliului privind bunele practici referitoare la publicarea online a hotărârilor judecătorești (JO C 362, 8.10.2018, p. 2).

¹⁰³ Date pentru anul 2024, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale.

doă grade de jurisdicție, s-au acordat puncte pentru trei grade de jurisdicție, reproducând informațiile de la gradul de jurisdicție superior gradului de jurisdicție inexistent. În cazul statelor membre care nu fac distincție între cele două domenii de drept (civil/comercial și contencios administrativ), s-a acordat același punctaj pentru ambele domenii. **BE**: în materie civilă și penală, fiecare instanță este competentă să decidă cu privire la publicarea hotărârilor sale. **DE**: fiecare land decide cu privire la disponibilitatea online a hotărârilor pronunțate în primă instanță. **AT**: pentru primul și al doilea grad de jurisdicție, judecătorii decid cu privire la hotărârile judecătorești care urmează să fie publicate. Hotărârile Curții Supreme de respingere a unui recurs care nu conțin expunerea detaliată a motivelor nu sunt publicate. Hotărârile Curții Administrative Supreme adoptate de un judecător unic sunt publicate dacă judecătorul în cauză decide să le publice. În plus, hotărârile care conțin doar aspecte juridice în cazul cărora există deja o jurisprudență constantă a Curții Administrative Supreme și hotărârile lipsite de complexitate care privesc suspendarea procedurilor nu sunt publicate. **NL**: instanțele judecătorești decid publicarea în funcție de criterii specifice publicate. **PT**: o comisie din cadrul instanței decide asupra publicării. **SI**: deciziile de procedură cu relevanță redusă sau irelevante pentru jurisprudență nu sunt publicate; din hotărârile pronunțate în cauze care sunt identice pe fond (de exemplu, cauzele colective), se publică numai hotărârea principală (împreună cu lista dosarelor având același conținut). Fiecare instanță superioară decide asupra hotărârilor judecătorești care pot fi publicate. **SK**: hotărârile privind mai multe tipuri de cauze civile, cum ar fi cauzele în materie succesorală sau de stabilire a paternității, nu sunt publicate. **FI**: instanțele decid asupra hotărârilor judecătorești care urmează să fie publicate.

Figura .: Măsuri de punere la dispoziție a hotărârilor judecătorești într-un format care poate fi citit automat, 2024 (*) (cauze civile/comerciale, de contencios administrativ și penale, toate gradele de jurisdicție) [sursa: Comisia Europeană ⁽¹⁰⁴⁾]

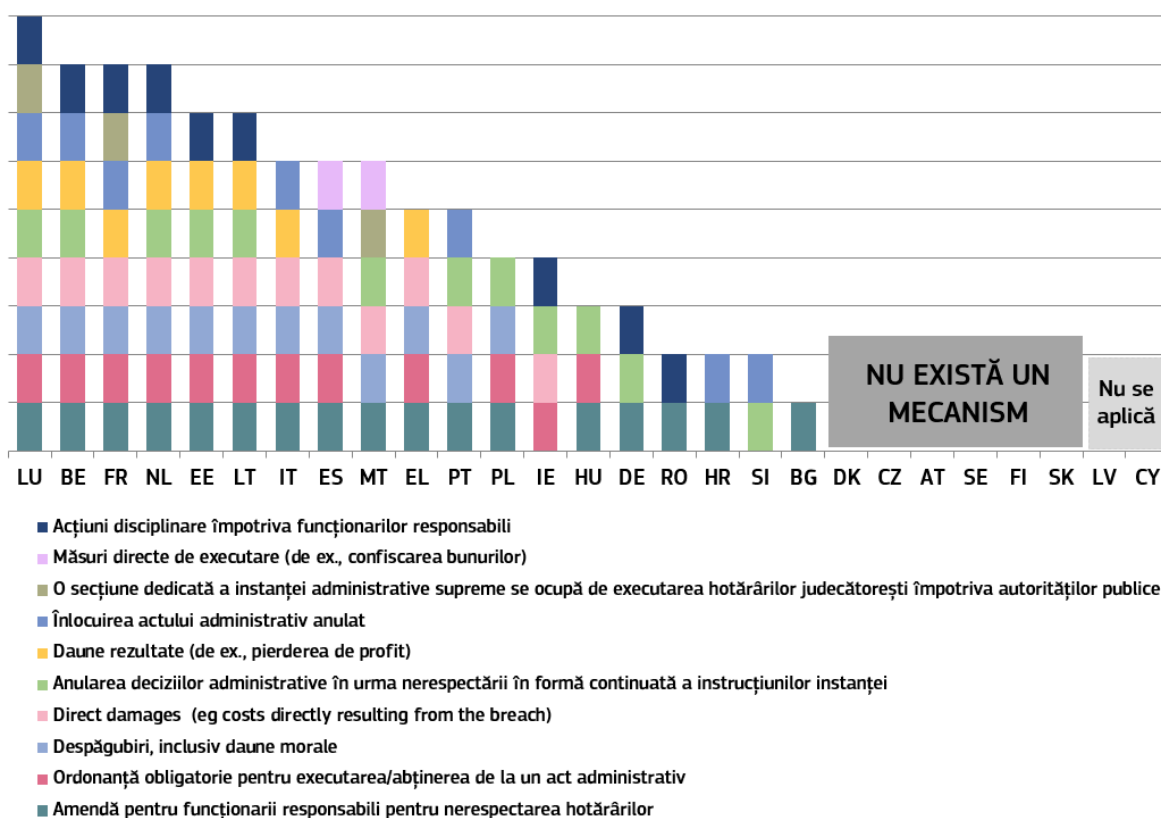
(*) Maximum posibil: 24 de puncte pentru fiecare tip de cauză. Pentru fiecare dintre cele trei grade de jurisdicție (prima, a doua și ultima instanță), se poate acorda un punct în cazul în care sunt vizate toate hotărârile judecătorești. În cazul în care sunt vizate numai unele hotărâri judecătorești într-o anumită instanță, se acordă doar jumătate de punct. În cazul în care un stat membru are doar două grade de jurisdicție, s-au acordat puncte pentru trei grade de jurisdicție, reproducând informațiile de la gradul de jurisdicție superior gradului de jurisdicție inexistent. În cazul statelor membre care nu fac distincție între cauzele de contencios administrativ și cele civile/comerciale, s-a alocat același punctaj pentru ambele domenii de drept. **ES**: nu este permisă utilizarea în scopuri comerciale a bazei de date a Consiliului General al Puterii Judiciare (CGPJ) sau descărcarea masivă de informații. Reutilizarea acestor informații în vederea creării unor baze de date sau în scopuri comerciale trebuie să respecte procedura și condițiile stabilite de CGPJ prin intermediul Centrului de Documentare Judiciară al acestuia. **IE**: anonimizarea hotărârilor judecătorești se realizează în domenii precum dreptul familiei, îngrijirea copiilor și în alte domenii în care legea impune sau un judecător dispune ca identitățile părților sau ale persoanelor să nu fie divulgate.

¹⁰⁴ Date pentru anul 2024, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale.

– Punerea în aplicare a hotărârilor –

Într-un stat de drept, instituțiile publice trebuie să respecte hotărârile judecătorești și să le execute în timp util. Executarea efectivă a hotărârilor judecătorești cu caracter obligatoriu este, de asemenea, esențială pentru a asigura încrederea publicului în independența și autoritatea sistemului judiciar ⁽¹⁰⁵⁾. Figura 49 prezintă, pentru prima dată, mecanismele instituite pentru a sprijini punerea în aplicare a hotărârilor pronunțate de instanțele administrative supreme. Figura prezintă mecanismele instituite în fiecare stat membru și nu evaluează eficacitatea acestora sau frecvența cu care sunt utilizate în practică.

Figura .: Mecanisme judiciare instituite pentru a asigura punerea în aplicare a hotărârilor instanțelor administrative, 2024 (*) [sursa: Comisia Europeană împreună cu ACA-Europe ⁽¹⁰⁶⁾]

¹⁰⁵ Avizul nr. 13 (2010) al CCJE privind rolul judecătorilor în executarea hotărârilor judecătorești.

¹⁰⁶ Datele aferente anului 2024 sunt colectate prin intermediul răspunsurilor membrilor ACA la un chestionar.

2.2.4. Rezumat privind calitatea sistemelor de justiție

Accesul facil, resursele suficiente, instrumentele de evaluare eficiente și digitalizarea contribuie fiecare în parte la calitatea ridicată a sistemelor de justiție. Publicul și întreprinderile se așteaptă la hotărâri de înaltă calitate de la un sistem de justiție eficace. Tabloul de bord din 2025 privind justiția în UE realizează o analiză comparativă a acestor factori.

Accesibilitate

Ediția din 2025 analizează din nou o serie de elemente care contribuie la un sistem de justiție orientat către cetățeni:

- 1) **Disponibilitatea asistenței judiciare și nivelul taxelor judiciare** au un impact major asupra accesului la justiție, în special pentru persoanele care trăiesc în sărăcie ori sunt expuse riscului de sărăcie. Figura 23 arată faptul că, în trei state membre, este posibil ca persoanele ale căror venituri se află sub pragul de sărăcie stabilit de Eurostat să nu beneficieze de asistență judiciară. Nivelul taxelor judiciare (figura 24) a rămas în mare măsură stabil din 2016, deși în patru state membre nivelul taxelor judiciare a fost mai ridicat decât în 2023, în special în cazul cererilor cu valoare redusă. Valoarea taxelor judiciare continuă să fie proporțional mai ridicată pentru cererile cu valoare redusă. Dificultățile de a solicita asistență judiciară, alături de nivelurile ridicate ale taxelor judiciare în trei state membre ar putea descuraja persoanele care trăiesc în sărăcie să recurgă la justiție. Tabloul de bord din 2025 privind justiția în UE prezintă, de asemenea, pentru a doua oară, **cuantumul asistenței judiciare plătite avocaților apărării penale** într-o cauză penală specifică, arătând că există o mare disparitate între statele membre în ceea ce privește sumele pe care avocații le-ar primi de la bugetul public (figura 25).
- 2) Tabloul de bord din 2025 privind justiția în UE continuă analiza modalităților prin care statele membre promovează utilizarea voluntară a **metodelor de soluționare alternativă a litigiilor (SAL)** (figura 26), inclusiv posibilitatea utilizării tehnologiilor digitale. În 2024, efortul general de promovare a crescut, șase state membre raportând mai multe mijloace de promovare, în special în ceea ce privește metodele SAL în litigiile în materie de consum. Numărul modalităților de promovare a metodelor SAL utilizate este în continuare mai mic pentru litigiile administrative decât pentru alte tipuri de litigii, dar a crescut și el din 2023.
- 3) Tabloul de bord din 2025 privind justiția în UE face din nou bilanțul modalităților specifice de **acces la justiție al persoanelor expuse riscului de discriminare și al persoanelor în vârstă**. Figura 27 arată că 18 state membre au luat măsuri pentru a crește gradul de conștientizare în rândul persoanelor expuse riscului de discriminare cu privire la locațiile în care pot obține informații și asistență juridică. În 16 state membre se iau măsuri pentru a crește gradul de accesibilitate al persoanelor în vârstă la asistența judiciară, iar în 17 state membre, ONG-urile sau organismele de promovare a egalității au dreptul de a iniția sau de a participa la proceduri judiciare în numele sau în sprijinul uneia sau mai multor victime. În 20 de state membre există soluții pentru a ajuta persoanele în vârstă să participe la procedurile judiciare, inclusiv să primească comunicări ale instanței prin poștă.
- 4) Pentru a doua oară, tabloul de bord din 2025 privind justiția în UE prezintă **măsuri specifice selectate pentru acțiunile în reprezentare** care protejează interesele colective ale consumatorilor. Figura 28 arată că 23 de state membre au instituit cel puțin o măsură de acest tip. Dintre măsurile selectate, cele care fac parte dintre cele mai răspândite sunt

modalitățile specifice de informare a consumatorilor cu privire la acțiuni și rezultate și măsurile vizând formarea judecătorilor în domeniul gestionării eficiente a acțiunilor în reprezentare, fiind în vigoare în 12 state membre.

- 5) Figura 29 arată că toate statele membre dispun de anumite **mecanisme specifice pentru o justiție și proceduri adaptate copiilor, atât în ceea ce privește procedurile juridice civile și penale, cât și în domeniul justiției juvenile**. 11 state membre au instituit toate cele 9 măsuri specifice monitorizate, inclusiv, de exemplu, un site web și linii de asistență special concepute astfel încât să fie adaptate copiilor, pentru a furniza informații cu privire la sistemul de justiție sau la măsurile în vigoare pentru a separa copiii de adulți atunci când aceștia sunt privați de libertate. În toate statele membre, viața privată și datele cu caracter personal ale copiilor implicați în proceduri judiciare sau extrajudiciare sunt protejate în conformitate cu dreptul intern. În plus, pentru audierea copiilor, toate statele membre dispun de structuri specializate/săli de audiere adaptate acestora. O cartografiere a **modalităților specifice pentru copiii implicați în proceduri penale ca victime ori ca persoane suspectate și acuzate** (figura 30) arată, de exemplu, că 26 de state membre furnizează informații cu privire la drepturile victimei sau ale suspectului și la proceduri într-un mod adaptat copiilor, iar în 15 state membre orice formă de privare de libertate a copiilor este utilizată ca măsură de ultimă instanță și pentru cea mai scurtă perioadă adecvată.
- 6) Figura 31 arată că toate statele membre dispun de anumite **mecanisme specifice pentru victimele criminalității**. Majoritatea statelor membre au instituit majoritatea măsurilor specifice monitorizate, inclusiv, de exemplu, furnizarea de asistență financiară în cazurile în care autorul infracțiunii nu plătește despăgubirile acordate sau posibilitatea ca victimele să solicite o revizuire a deciziilor de acordare a unei măsuri de protecție sau de interpretare sau traducere. În cazul încălcării drepturilor lor în cadrul procedurilor penale, în majoritatea statelor membre victimele au dreptul la măsuri de protecție, la asistență judiciară sau la audiere. Figura 32 arată că toate statele membre dispun de anumite **mecanisme specifice pentru victimele violenței împotriva femeilor/violenței domestice**. În aproape toate statele membre, sunt instituite măsuri pentru a proteja drepturile și interesele victimelor și ale martorilor și pentru a asigura evitarea contactului dintre victime și autori atunci când este necesar. În aproape toate statele membre, ONG-urile și/sau organismele de promovare a egalității pot asista și/sau sprijini victimele.

Resurse

Existența unor sisteme de justiție de înaltă calitate în statele membre depinde de asigurarea unui nivel suficient de resurse financiare și umane. Acest lucru necesită investiții adecvate în infrastructura fizică și tehnică, o formare inițială și continuă adecvată, precum și diversitate în rândul judecătorilor, inclusiv din perspectiva asigurării echilibrului de gen. Tabloul de bord din 2025 privind justiția în UE arată următoarele:

- 7) În materie de **resurse financiare**, per ansamblu, în 2023, cheltuielile totale ale administrației publice consacrate instanțelor judecătorești au crescut în toate statele membre, ținând seama de numărul de locuitori, în timp ce în 6 state membre au scăzut în comparație cu PIB-ul. Aceasta indică în continuare diferențe semnificative între statele membre în ceea ce privește nivelurile cheltuielilor, atât pe cap de locuitor, cât și ca procent din PIB (figurile 33 și 34).
- 8) Tabloul de bord din 2025 privind justiția în UE continuă să analizeze situația din statele membre în ceea ce privește salariile din sistemul de justiție. Acesta prezintă, pentru a treia oară, raportul dintre **salariile anuale ale judecătorilor și procurorilor** și salariul mediu

anual la nivel național (figura 35). Pentru a doua oară, tabloul de bord prezintă și **raportul dintre salariile anuale ale experților judiciari și ale experților din cadrul Ministerului Public** și salariul mediu anual la nivel național (figura 36). Ambele cifre indică disparități mari între statele membre. În plus, figura 36 arată că în 16 state membre salariul experților judiciari aflați la început de carieră este mai mic decât salariul mediu național. În 13 state membre, acesta este și cazul experților din cadrul Ministerului Public.

- 9) **Femeile** reprezintă în continuare sub 50 % din totalul judecătorilor la nivelul instanțelor supreme în 19 state membre (figura 38), în timp ce în 8 state membre cel puțin jumătate din numărul judecătorilor din cadrul instanțelor supreme sunt femei. Cifrele aferente perioadei de trei ani cuprinse între 2021 și 2024 indică niveluri și tendințe divergente de la un stat membru la altul.

Digitalizare

Începând din 2021, tabloul de bord privind justiția în UE include o secțiune amplă și detaliată cu privire la aspectele legate de digitalizarea justiției. Deși statele membre utilizează deja soluții digitale în diferite contexte și într-o măsură variabilă, se pot aduce îmbunătățiri semnificative.

- 10) Toate cele 27 de state membre furnizează anumite **informații online referitoare la sistemul lor judiciar**, inclusiv site-uri web cu informații clare cu privire la accesarea asistenței judiciare, la taxele judiciare și la criteriile de eligibilitate pentru reducerea taxelor (figura 40). Situația nu s-a schimbat în comparație cu anul trecut, dar există încă unele diferențe între statele membre în ceea ce privește nivelul de informare și măsura în care aceasta răspunde nevoilor cetățenilor. De exemplu, 11 state membre oferă publicului larg cursuri de formare cu privire la drepturile legale prin intermediul unor instrumente de învățare interactivă online. 26 de state membre furnizează informații vizibile și ușor de înțeles cu privire la asistența judiciară.
- 11) Șase state membre dispun de **norme procedurale adaptate mediului digital** (figura 41), care permit pe deplin sau în cea mai mare măsură utilizarea comunicării la distanță și admisibilitatea elementelor de probă transmise exclusiv în format digital. În 23 de state membre, acest lucru este posibil numai într-un număr limitat de situații. Cu toate acestea, s-au înregistrat progrese globale constante în această privință începând din 2020.
- 12) Figura 42 prezintă **utilizarea tehnologiei digitale de către instanțe și organele de urmărire penală**. Aceasta arată că statele membre nu utilizează pe deplin potențialul permis de normele lor procedurale (a se vedea figura 41). Sistemul judiciar, procurorii și personalul instanțelor din statele membre au deja la dispoziție diverse instrumente digitale, cum ar fi sisteme de gestionare a cauzelor, sisteme de videoconferință și modalități de telemuncă. Cu toate acestea, ar putea fi realizate în continuare progrese suplimentare în ceea ce privește sistemele electronice de alocare a cauzelor, cu distribuție automată bazată pe criterii obiective.
- 13) Instanțele din toate statele membre dispun de **instrumente electronice securizate de comunicare**, deși doar 14 state membre dispun de astfel de instrumente pentru toate tipurile de comunicare care sunt monitorizate și pentru toate cazurile (figura 43). Cinci state membre încă nu dispun de instrumente pentru comunicarea digitală cu notarii, centrele de detenție sau executorii judecătorești. Toate statele membre dispun, de asemenea, de **sisteme de comunicații electronice securizate în cadrul parchetelor** (figura 44). Toate statele membre, cu excepția unuia, prevăd o comunicare electronică securizată între parchete și instanțe. Cinci state membre încă nu dispun de instrumente

pentru comunicații electronice între parchete și avocații apărării.

- 14) În cauzele civile/comerciale și de contencios administrativ, 24 de state membre oferă persoanelor fizice și întreprinderilor (sau reprezentanților legali ai acestora) **acces online la cauzele lor pendinte sau închise** (figura 45), deși în grade diferite. În ceea ce privește soluțiile digitale pentru desfășurarea și urmărirea procedurilor judiciare în cauzele penale, figura 46 arată că victimele pot depune declarații scrise online, parțial sau integral, în 18 state membre. Cu toate acestea, în 11 state membre, pârâții și victimele nu au posibilitatea de a-și urmări cauza sau de a parcurge diversele etape ale acesteia pe cale electronică.
- 15) **Accesul online la hotărârile judecătorești** (figura 47) a rămas stabil în comparație cu anul trecut. În principal sunt puse la dispoziție online hotărârile celor mai înalte instanțe.
- 16) La fel ca în anii precedenți, tabloul de bord din 2025 privind justiția în UE analizează **măsurile de punere la dispoziție a hotărârilor judecătorești într-un format care poate fi citit automat** (figura 48). Toate statele membre au adoptat cel puțin unele măsuri în acest sens în legătură cu cauzele civile/comerciale, de contencios administrativ și penale, deși există o variație considerabilă de la un stat membru la altul. În general, există tendința de a introduce mai multe măsuri, în special pentru descărcarea gratuită a hotărârilor judecătorești (baze de date și alte soluții automatizate), pentru modelizarea hotărârilor judecătorești astfel încât acestea să poată fi citite automat sau pentru anonimizarea/pseudonimizarea hotărârilor judecătorești utilizând algoritmi. În 2023, 9 state membre au raportat îmbunătățiri comparativ cu anul precedent, în timp ce situația din 10 state membre a rămas stabilă. Sistemele de justiție în cadrul cărora se aplică măsuri de modelizare a hotărârilor judecătorești în conformitate cu standarde care să permită citirea automată a acestora par a avea potențialul de a obține rezultate mai bune în viitor.
- 17) Pentru prima dată, tabloul de bord din 2025 privind justiția în UE prezintă date privind **mecanismele de executare a hotărârilor administrative** (figura 49), la nivelul jurisdicțiilor administrative supreme. Majoritatea statelor membre (17) dispun de un anumit tip de mecanism de executare a deciziilor, iar în 16 state membre instanțele administrative supreme au dreptul de a aplica sancțiuni pentru neexecutarea hotărârilor lor. Măsurile directe de executare, cum ar fi confiscarea bunurilor, sunt disponibile numai în două state membre.

2.3. Independența sistemelor de justiție

Independența sistemului judiciar, care stă la baza activității de pronunțare a hotărârilor judecătorești, este o cerință din dreptul Uniunii care derivă din principiul protecției jurisdicționale efective menționat în articolul 19 din TUE și din dreptul la o cale de atac eficientă în fața unei instanțe, consacrat la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a UE ⁽¹⁰⁷⁾. Independența sistemului judiciar presupune următoarele:

(a) **independența față de factori externi**, respectiv ca organismul relevant să își exercite funcțiile în deplină autonomie, fără a fi supus vreunei legături ierarhice sau de subordonare față de vreun alt organism și fără să primească dispoziții sau instrucțiuni, indiferent de originea lor, fiind astfel protejat de intervenții sau presiuni exterioare, care ar putea să aducă atingere independenței de judecată a membrilor săi și să influențeze deciziile acestora și

(b) **independența internă și imparțialitatea**, care vizează echidistanța față de părțile în litigiu și interesele lor din perspectiva obiectului acestuia ⁽¹⁰⁸⁾, precum și protejarea judecătorilor de presiuni interne nejustificate din cadrul sistemului judiciar ⁽¹⁰⁹⁾.

Independența justiției este vitală pentru a garanta protecția ansamblului drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii și menținerea valorilor comune ale statelor membre prevăzute la articolul 2 din TUE, în special a valorii statului de drept ⁽¹¹⁰⁾. Conservarea ordinii juridice a

---

¹⁰⁷ A se vedea <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=RO>.

¹⁰⁸ Curtea de Justiție, hotărârea din 6 martie 2025, D. K. și alții/Prokuratura Rejonowa (Retragerea cauzelor), cauzele conexe C-647/21 și C-648/21, ECLI:EU:C:2025:143, hotărârea din 25 februarie 2025 (Marea Cameră), XL și alții (Salariile magistraților), cauzele conexe C-146/23 și C-374/23, ECLI:EU:C:2025:109, hotărârea din 14 noiembrie 2024, S. S.A./C. sp. z o.o. (Alocarea cauzelor), C-197/23, ECLI:EU:C:2024:956; hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, ECLI:EU:C:2022:99; hotărârea din 16 noiembrie 2021, Proceduri penale împotriva WB și alții, cauzele conexe C-748/19-C-754/19, ECLI:EU:C:2021:931; hotărârea din 6 octombrie 2021, W. Ż., C-487/19, ECLI:EU:C:2021:798; hotărârea din 15 iulie 2021, Comisia/Polonia, C-791/19, ECLI:EU:C:2021:366; hotărârea din 2 martie 2021, AB, C-824/18, ECLI:EU:C:2021:153; hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. și alții, C-585/18, C-624/18 și C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982, punctele 121 și 122; hotărârea din 5 noiembrie 2019, Comisia/Polonia, C-192/18, ECLI:EU:C:2019:924; hotărârea din 24 iunie 2019, Comisia/Polonia, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, punctele 73 și 74; hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C- 64/16, ECLI:EU:C:2018:117, punctul 44; hotărârea din 25 iulie 2018, Minister for Justice and Equality, C- 216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586, punctul 65.

¹⁰⁹ Hotărârea Curții de Justiție din 11 iulie 2024 (Marea Cameră), Hann-Invest, C-554/21 și C-622/21, ECLI:EU:C:2024:594. Instanțele supreme, în calitate de instanțe de ultim grad, și instanțele superioare/de apel în general, sunt esențiale pentru a asigura aplicarea uniformă a legii în statele membre. Cu toate acestea, organizarea judiciară ierarhică nu ar trebui să submineze independența individuală [Recomandarea CM/Rec(2010) 12, punctul 22]. Instanțele superioare nu ar trebui să transmită instrucțiuni judecătorilor cu privire la modul în care aceștia din urmă ar trebui să decidă asupra cauzelor individuale, cu excepția situației hotărârilor preliminare naționale sau a deciziilor privind căile de atac, în conformitate cu legea [Recomandarea CM/Rec(2010) 12, punctul 23]. Potrivit Comisiei de la Veneția, o organizare ierarhică a sistemului judiciar în sensul subordonării judecătorilor față de instanțele superioare în activitatea lor decizională judiciară ar constitui o încălcare clară a principiului independenței interne (Comisia de la Veneția, Raportul privind independența sistemului judiciar, Partea I: independența instanțelor, Studiul nr. 494/2008, 16 martie 2010, CDL-AD(2010) 004, punctele 68-72). Orice procedură de unificare a jurisprudenței trebuie să respecte principiile fundamentale ale separării puterilor și, chiar și după o astfel de hotărâre a unei instanțe superioare/supreme, toate instanțele și judecătorii trebuie să își mențină competența de a-și evalua cauzele în mod independent și imparțial și de a distinge cauzele noi de interpretarea unificată anterior de o instanță superioară/supremă (Tabloul de bord privind justiția în Uniunea Europeană pentru anul 2022, p. 45).

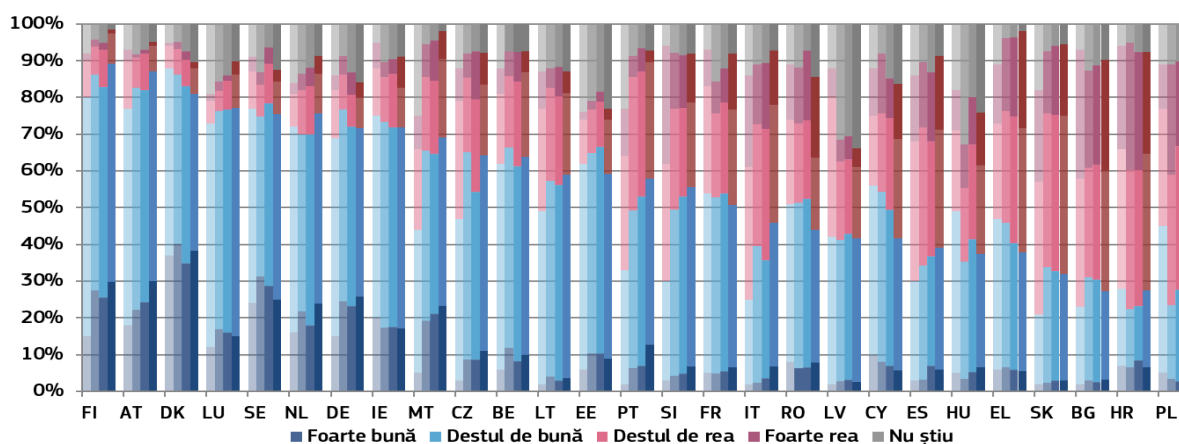
¹¹⁰ Curtea de Justiție, Hotărârea din 5 iunie 2023, Comisia/Polonia, C-204/21, ECLI:EU:C:2023:442, punctul 354 și jurisprudența citată.

UE este fundamentală pentru toți cetățenii și întreprinderile ale căror drepturi și libertăți sunt protejate în temeiul dreptului Uniunii.

Un nivel ridicat al percepției asupra independenței sistemului judiciar este esențial pentru încrederea pe care justiția trebuie să o inspire cetățenilor într-o societate guvernată de statul de drept. Acesta contribuie, de asemenea, la un mediu de afaceri favorabil creșterii, deoarece o lipsă percepută de independență poate descuraja investițiile. Tabloul de bord include indicatori referitori la independența sistemului judiciar în legătură cu eficacitatea protecției investițiilor. În plus față de indicatorii privind percepția asupra independenței sistemului judiciar, proveniți din diverse surse, tabloul de bord prezintă indicatori privind modul în care sunt organizate sistemele de justiție pentru a proteja independența judiciară în anumite tipuri de situații în care aceasta ar putea fi amenințată. Acesta reflectă contribuția Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare (RECJ), a Rețelei președinților Curților Supreme de Justiție ale UE (NPSJC) și a Rețelei procurorilor sau funcțiilor echivalente la Curțile Supreme de Justiție din statele membre ale Uniunii Europene (Rețeaua NADAL).

2.3.1. Percepția asupra independenței sistemului judiciar și a eficacității protecției investițiilor

Figura .: Percepția publicului larg asupra independenței instanțelor și a judecătorilor (*)
[sursa: Eurobarometru (¹¹¹) – de la stânga la dreapta, culori deschise: 2016, 2023 și 2024, culori închise: 2025]

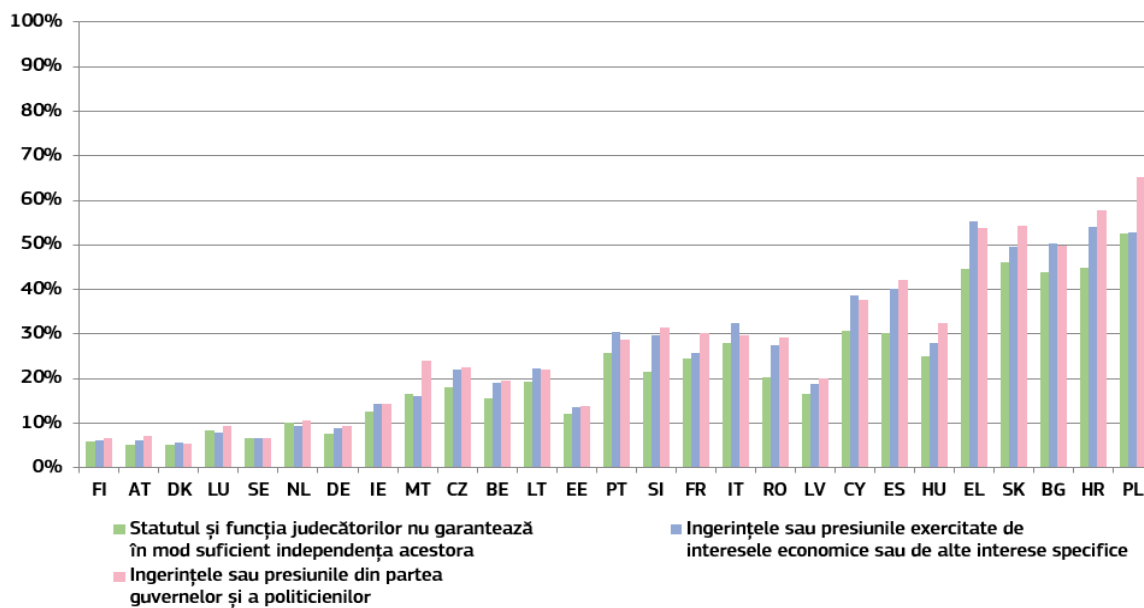
(*) Statele membre sunt ordonate mai întâi după procentul respondenților care au afirmat că independența instanțelor și a judecătorilor este „foarte bună” sau „destul de bună” (totalul percepției pozitive); dacă unele state membre au același procent la „totalul percepției pozitive”, acestea sunt ordonate apoi după procentul respondenților care au afirmat că independența instanțelor și a judecătorilor este „destul de rea” sau „foarte rea” (totalul percepției negative); dacă unele state membre au același procent la totalul percepției pozitive și totalul percepției negative, acestea sunt ordonate după procentul respondenților care au afirmat că independența instanțelor și a judecătorilor este foarte bună; dacă unele state membre au același procent la totalul percepției pozitive, la totalul percepției negative și la categoria „foarte bună”, acestea sunt ordonate după procentul respondenților care au afirmat că independența instanțelor și a judecătorilor este „foarte rea”.

Figura 51 prezintă principalele motive indicate de respondenți pentru percepția unei lipse de independență a instanțelor și a judecătorilor. Respondenții din rândul publicului larg care au

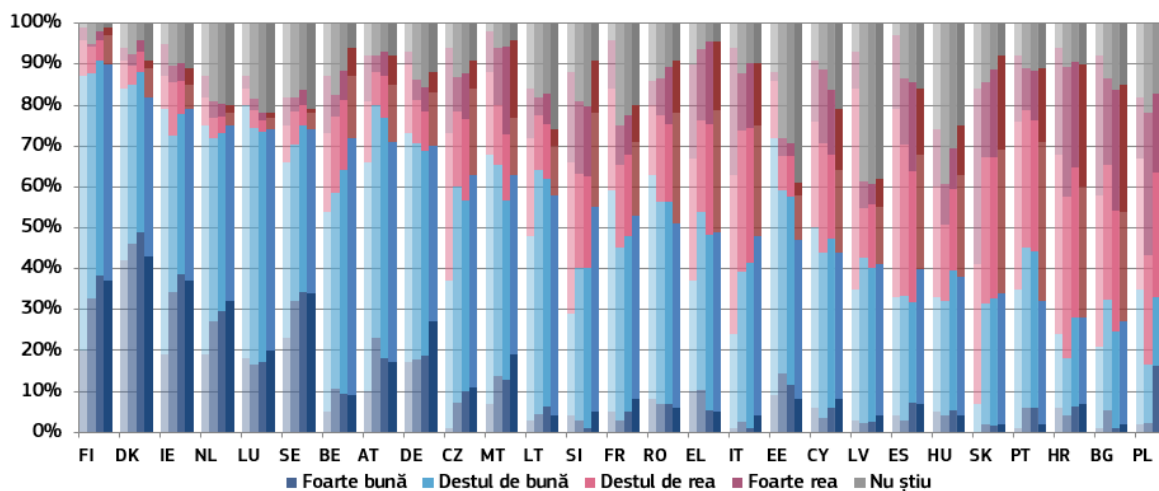
¹¹¹ Sondajul Eurobarometru FL555, desfășurat între 13 și 29 ianuarie 2025. Răspunsuri la întrebarea: „Potrivit informațiilor de care dispuneți, cum ați evalua sistemul de justiție din (țara dumneavoastră) din punctul de vedere al independenței instanțelor și a judecătorilor? Considerați că este foarte bun, destul de bun, destul de rău sau foarte rău?”, a se vedea: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_ro#surveys.

evaluat independența sistemului de justiție ca fiind „destul de rea” sau „foarte rea” au avut posibilitatea de a alege dintre trei motive care să explice calificativul acordat. Statele membre sunt enumerate în aceeași ordine ca în figura 50.

Figura .: Principalele motive oferite de publicul larg pentru lipsa de independență percepută (procent din totalul respondenților — o valoare mai mare înseamnă mai multă influență) [sursa: Eurobarometru (¹¹²)]

Figura .: Percepția asupra independenței instanțelor și a judecătorilor în rândul întreprinderilor (*) [sursa: Eurobarometru (¹¹³) – de la stânga la dreapta, culori deschise: 2016, 2023 și 2024, culori închise: 2025]

(*) Statele membre sunt ordonate mai întâi după procentul respondenților care au afirmat că independența instanțelor și a judecătorilor este „foarte bună” sau „destul de bună” (totalul percepției pozitive); dacă unele state membre au același procent la „totalul percepției pozitive”, acestea sunt ordonate apoi după procentul respondenților care au afirmat că independența instanțelor și a judecătorilor este „destul de rea” sau „foarte rea”.

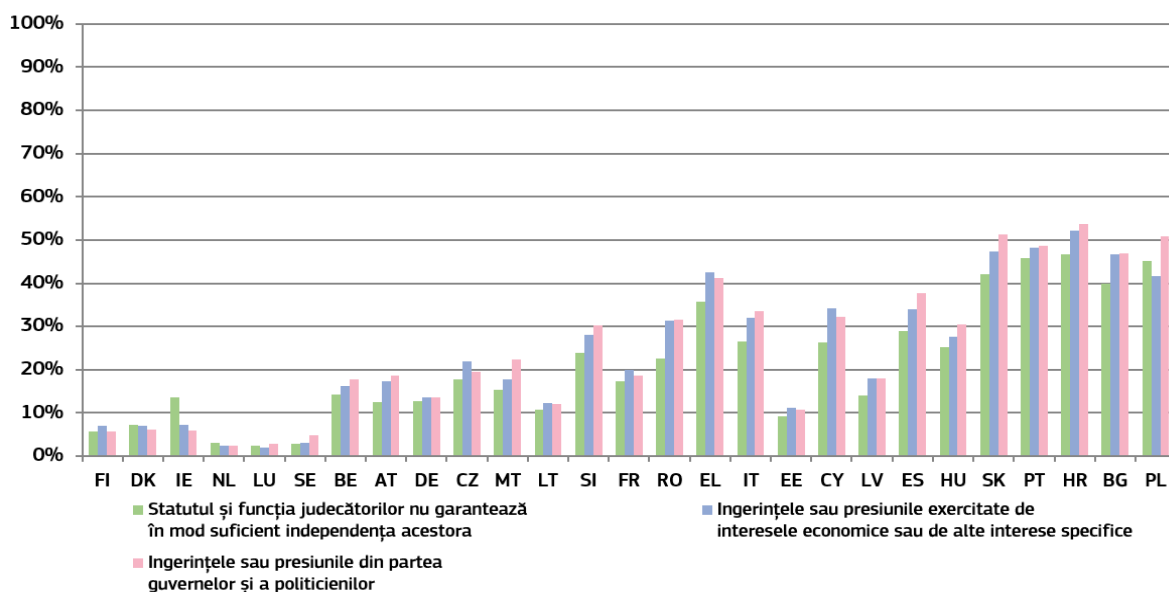
¹¹² Sondajul Eurobarometru FL555, răspunsuri la întrebarea: „Ați putea să spuneți în ce măsură fiecare dintre următoarele motive explică evaluarea dumneavoastră cu privire la independența sistemului de justiție din țara dumneavoastră: foarte mult, într-o oarecare măsură, nu neapărat, deloc?” dacă răspunsul la întrebarea 1 este „destul de rău” sau „foarte rău”.

¹¹³ Sondajul Eurobarometru FL555, desfășurat în perioada 13-29 ianuarie 2025, răspunsuri la întrebarea: „Potrivit informațiilor de care dispuneți, cum ați evalua sistemul de justiție din (țara dumneavoastră) din punctul de vedere al independenței instanțelor și a judecătorilor? Considerați că este foarte bun, destul de bun, destul de rău sau foarte rău?”, a se vedea: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_ro#surveys.

rea” (totalul percepției negative); dacă unele state membre au același procent la totalul percepției pozitive și totalul percepției negative, acestea sunt ordonate după procentul respondenților care au afirmat că independența instanțelor și a judecătorilor este „foarte bună”; dacă unele state membre au același procent la totalul percepției pozitive, la totalul percepției negative și la categoria „foarte bună”, acestea sunt ordonate după procentul respondenților care au afirmat că independența instanțelor și a judecătorilor este „foarte rea”.

Figura 53 prezintă principalele motive indicate de întreprinderi pentru lipsa de independență percepută a instanțelor și a judecătorilor. Respondenții care au evaluat independența sistemului de justiție ca fiind „destul de rea” sau „foarte rea” au avut posibilitatea de a alege dintre trei motive care să explice calificativul acordat. Statele membre sunt enumerate în aceeași ordine ca în figura 52.

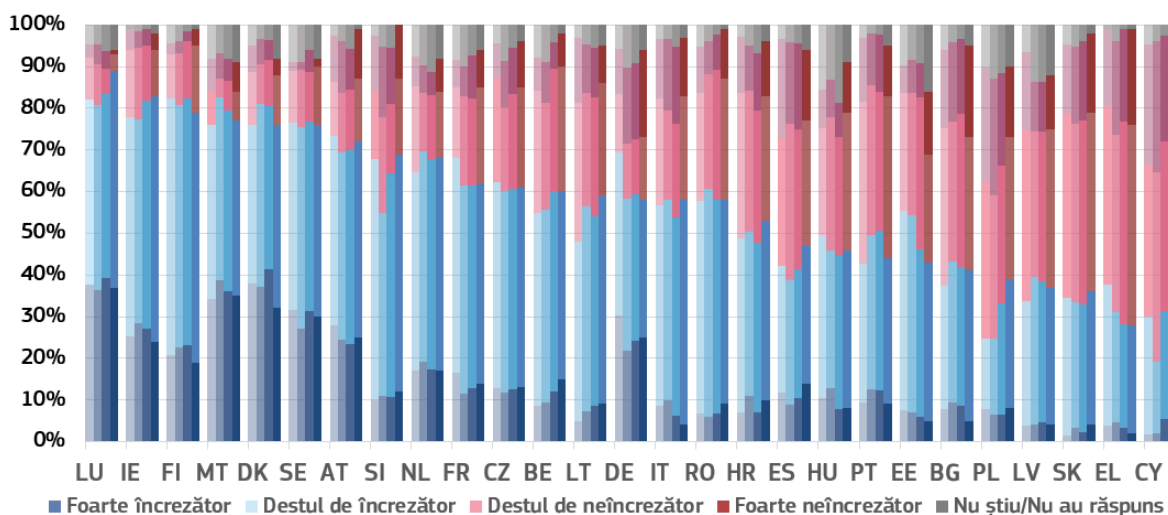
Figura .: Principalele motive oferite de întreprinderi pentru lipsa de independență percepută (procent din totalul respondenților — o valoare mai ridicată înseamnă o influență mai mare) [sursa: Eurobarometru (¹¹⁴)]

¹¹⁴ Sondajul Eurobarometru FL555; răspunsuri la întrebarea: „Ați putea să spuneți în ce măsură fiecare dintre următoarele motive explică evaluarea dumneavoastră cu privire la independența sistemului de justiție din (țara dumneavoastră): foarte mult, într-o oarecare măsură, nu neapărat, deloc?” dacă răspunsul la întrebarea 1 este „destul de rău” sau „foarte rău”.

Promovarea, facilitarea și protejarea investițiilor sunt priorități-cheie în cadrul pieței unice a UE. Legislația UE urmărește să mențină un echilibru armonios între protejarea investițiilor și urmărirea altor obiective de interes public care sporesc bunăstarea cetățenilor săi. Figura 54 prezintă, pentru a patra oară, un indicator privind percepția în rândul întreprinderilor asupra eficacității protecției investițiilor prin lege și de către instanțe în ceea ce privește, în opinia lor, deciziile nejustificate ale statului sau lipsa de acțiune din partea acestuia.

Figura .: Percepția în rândul întreprinderilor asupra eficacității protecției investițiilor prin lege și de către instanțe (*) [sursa: Eurobarometru (¹¹⁵) – de la stânga la dreapta, culori deschise: 2022, 2023 și 2024, culori închise: 2025]

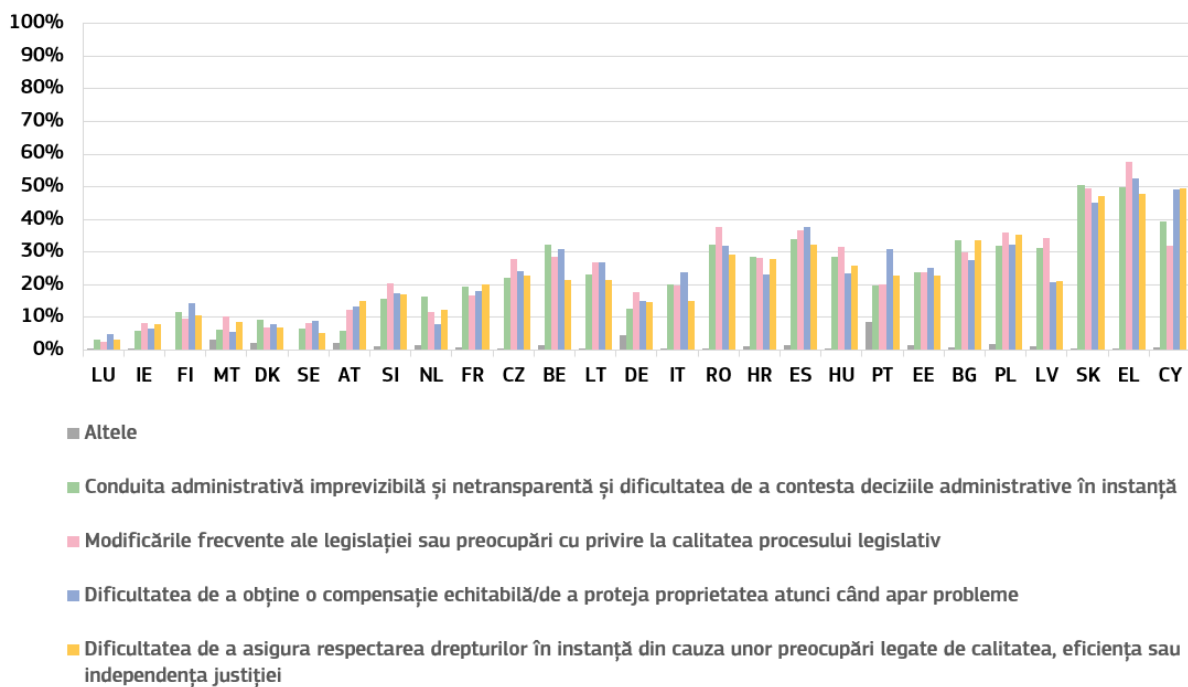

(*) Statele membre sunt ordonate mai întâi după procentul combinat al respondenților care au afirmat că sunt foarte încrezători sau destul de încrezători în protecția investițiilor de către lege și de către instanțe (per total încrezător); dacă unele state membre au același procent „per total încrezător”, acestea sunt ordonate apoi după procentul respondenților care au afirmat că sunt „destul de neîncrezători” sau „foarte neîncrezători” în ceea ce privește eficacitatea protecției investițiilor (per total neîncrezător); dacă unele state membre au același procent „per total încrezător” și „per total neîncrezător”, acestea sunt ordonate apoi după procentul respondenților care au afirmat că sunt „foarte încrezători” în ceea ce privește eficacitatea protecției investițiilor; dacă unele state membre au același procent „per total încrezător”, „per total neîncrezător” și „foarte încrezător”, acestea sunt ordonate apoi după procentul respondenților care au afirmat că sunt „foarte neîncrezători” în ceea ce privește eficacitatea protecției investițiilor.

Figura 55 prezintă principalele motive indicate de întreprinderi pentru lipsa de eficacitate percepută a protecției investițiilor. Respondenții care au ales opțiunile „destul de neîncrezător” sau „foarte neîncrezător” pentru a evalua nivelul lor de încredere au avut posibilitatea de a alege dintre patru motive care să explice calificativul acordat (iar unii au indicat „altele”). Statele membre sunt enumerate în aceeași ordine ca în figura 54.

¹¹⁵ Sondajul Eurobarometru FL555, desfășurat în perioada 13-29 ianuarie 2025, răspunsuri la întrebarea Q3: „În ce măsură sunteți încrezător în faptul că investițiile dumneavoastră sunt protejate de legile și instanțele din (țara dumneavoastră) în cazul în care apar probleme?”. În scopul realizării sondajului, investiția a fost definită ca incluzând orice tip de activ pe care o întreprindere îl deține sau îl controlează și care este caracterizat de angajarea de capital sau de alte resurse, de preconizarea obținerii unui câștig sau a unui profit sau de asumarea unui risc.

Figura .: Principalele motive oferite de întreprinderi pentru lipsa de eficacitate percepută a protecției investițiilor (procent din totalul respondenților — o valoare mai ridicată înseamnă o influență mai mare) [sursa: Eurobarometru (¹¹⁶)]

¹¹⁶ Sondajul Eurobarometru FL555; răspunsuri la întrebarea: „Care sunt principalele dumneavoastră motive de îngrijorare în ceea ce privește eficacitatea protecției investițiilor?” dacă răspunsul la întrebarea 3 a fost „destul de neîncrezător” sau „foarte neîncrezător”.

2.3.2. Independența structurală a sistemului judiciar

Pentru a garanta independența structurală, sunt necesare norme, în special în ceea ce privește componența instanței, numirea, durata funcției, precum și cauzele de abținere, de recuzare și de revocare a membrilor săi, care să permită înlăturarea oricărei îndoieli legitime, în percepția justițiabililor, referitoare la impenetrabilitatea instanței respective față de elemente exterioare și la neutralitatea sa în raport cu interesele care se înfruntă ⁽¹¹⁷⁾. Normele trebuie, în special, să permită excluderea nu numai a oricărei influențe directe, sub formă de instrucțiuni, ci și a formelor de influență indirectă, susceptibilă să orienteze deciziile judecătorilor vizați ⁽¹¹⁸⁾.

Au fost elaborate standarde europene, în special de către Consiliul Europei, de exemplu în *Recomandarea Consiliului Europei din 2010 privind judecătorii: independență, eficiență și responsabilități* ⁽¹¹⁹⁾. Tabloul de bord privind justiția în UE prezintă o serie de indicatori privind aspecte care sunt relevante atunci când se evaluează modul în care sunt organizate sistemele de justiție pentru a proteja independența sistemului judiciar. Punerea în aplicare a politicilor și a practicilor de promovare a integrității și de prevenire a corupției în cadrul sistemului judiciar este esențială și pentru garantarea independenței sistemului judiciar. În cele din urmă, protecția eficace a independenței sistemului judiciar necesită totodată, în afara oricăror norme care se impun, o cultură a integrității și imparțialității, însușită de magistrați și respectată de întreaga societate.

---

¹¹⁷ A se vedea Curtea de Justiție, hotărârea din 6 martie 2025, D. K. și alții/Prokuratura Rejonowa (Retragerea cauzelor), cauzele conexe C-647/21 și C-648/21, hotărârea din 25 februarie 2025 (Marea Cameră), XL și alții (Salariile magistraților), cauzele conexe C-146/23 și C-374/23, hotărârea din 14 noiembrie 2024, S. S.A./C. sp. z o.o. (*Alocarea cauzelor*), C-197/23, hotărârea din 11 iulie 2024 (Marea Cameră), Hann-Invest, C-554/21, hotărârea din 21 decembrie 2023, Krajowa Rada Sądownictwa (Menținerea în funcție a unui judecător), C-718/21, ECLI:EU:C:2023:1015, punctele 76-77 și jurisprudența citată, hotărârea din 5 iunie 2023, Comisia/Polonia, C-204/21, ECLI:EU:C:2023:442, punctul 355; hotărârea din 16 noiembrie 2021, Proceduri penale împotriva WB și alții, cauzele conexe C-748/19-C-754/19, punctul 67; hotărârea din 6 octombrie 2021, W.Ż., C-487/19, punctul 109; hotărârea din 15 iulie 2021, Comisia/Polonia, C-791/19, punctul 59; hotărârea din 2 martie 2021, A.B., C-824/18, punctul 117; hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. și alții (Independența Camerei Disciplinare a Curții Supreme), C-585/18, C-624/18 și C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982, punctele 121 și 122; hotărârea din 24 iunie 2019, Comisia/Polonia, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, punctele 73 și 74; hotărârea din 25 iulie 2018, LM, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586, punctul 66; hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C- 64/16, ECLI:EU:C:2018:117, punctul 44; A se vedea, de asemenea, punctele 46 și 47 din Recomandarea CM/Rec(2010)12 privind judecătorii: independență, eficiență și responsabilități (adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 17 noiembrie 2010) și expunerea de motive. Aceasta prevede că autoritatea care ia decizii privind selecția și cariera judecătorilor ar trebui să fie independentă de puterile executivă și legislativă. În vederea garantării independenței acesteia, cel puțin jumătate din membrii autorității ar trebui să fie judecători aleși de colegii lor. Cu toate acestea, în cazul în care există dispoziții constituționale sau alte dispoziții legale conform cărora șeful statului, guvernul sau puterea legislativă ia decizii cu privire la selecția și cariera judecătorilor, ar trebui să se desemneze o autoritate independentă și competentă, formată în proporție substanțială din membri ai puterii judiciare (fără a aduce atingere normelor aplicabile Consiliilor Judiciare cuprinse în capitolul IV), care să emită recomandări sau avize pe care autoritatea relevantă împuternicită să facă numiri să le pună în practică.

¹¹⁸ A se vedea Hotărârea din 5 iunie 2023 a Curții de Justiție, Comisia/Polonia, C-204/21, ECLI:EU:C:2023:442, punctul 355; hotărârea din 2 martie 2021, A.B., C-824/18, punctul 119; hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. și alții (Independența Camerei Disciplinare a Curții Supreme), C-585/18, C-624/18 și C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982, punctul 123; hotărârea din 24 iunie 2019, Comisia/Polonia, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, punctul 112.

¹¹⁹ A se vedea Recomandarea CM/Rec(2010)12 privind judecătorii: independență, eficiență și responsabilități, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 17 noiembrie 2010 și expunerea de motive [„Recomandarea CM/Rec(2010)12”].

Prezenta ediție a tabloului de bord conține noi indicatori actualizați privind: retragerea și recuzarea judecătorilor (figura 56) ⁽¹²⁰⁾, autoritățile implicate în numirea și revocarea șefilor parchetelor (figura 57) ⁽¹²¹⁾ și independența barourilor și a avocaților (figura 58) ⁽¹²²⁾. Figurile prezintă cadrele naționale așa cum erau în decembrie 2024.

Figurile prezentate în tabloul de bord nu oferă o evaluare și nici nu prezintă date cantitative privind eficacitatea garanțiilor. Intenția nu este ca acestea să reflecte complexitatea și detaliile procedurilor și ale garanțiilor aferente.

– *Retragerea și recuzarea judecătorilor* –

Figura 56, prezentată pentru prima dată în Tabloul de bord din 2016 privind justiția în UE (actualizat în prezent), arată dacă judecătorii pot face sau nu obiectul unor sancțiuni pentru nerespectarea obligației de a se retrage de la judecarea unei cauze în care imparțialitatea lor este pusă sub semnul întrebării, compromisă sau în raport cu care există o percepție rezonabilă de părtinire. Graficul arată, de asemenea, autoritatea ⁽¹²³⁾ care este responsabilă pentru luarea unei decizii cu privire la o cerere de recuzare introdusă de o parte care intenționează să conteste un judecător ⁽¹²⁴⁾.

---

¹²⁰ Figura se bazează pe răspunsurile la un chestionar actualizat, elaborat de Comisie în strânsă colaborare cu RECJ. Răspunsurile la chestionarul actualizat trimise de statele membre în care nu există consilii judiciare sau care nu sunt membre ale RECJ (CZ, DE, EE, AT și PL) au fost obținute în cooperare cu Rețeaua președinților Curților Supreme de Justiție din UE.

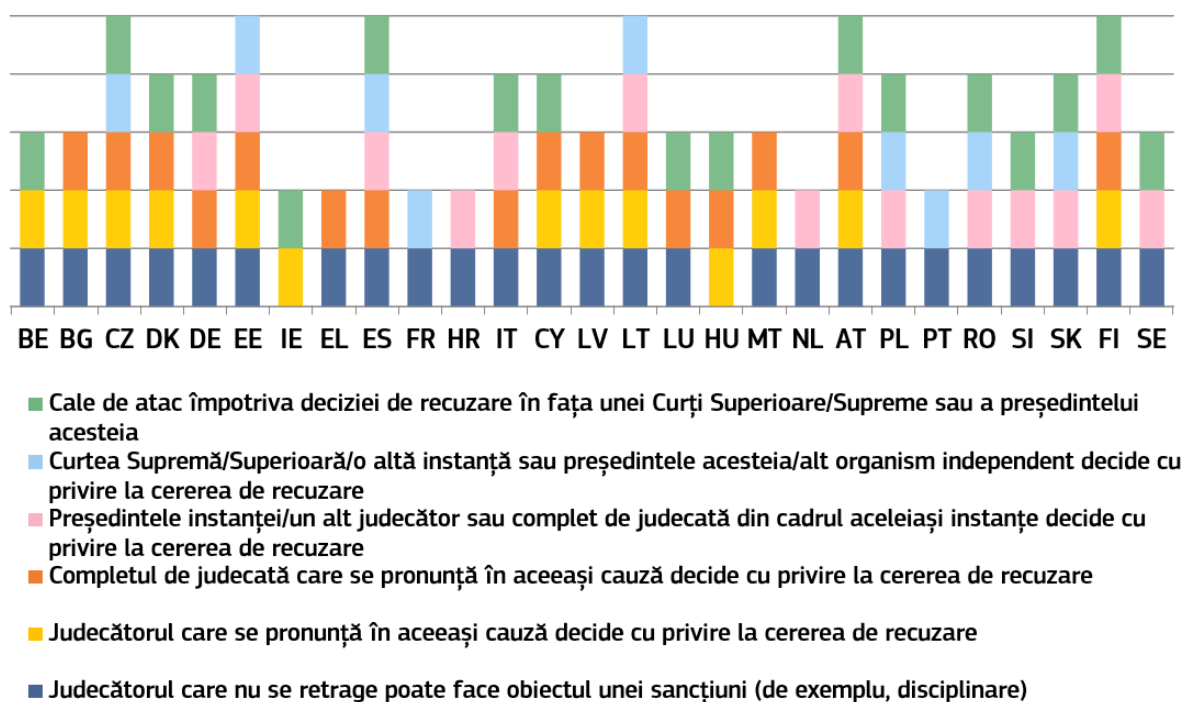
¹²¹ Figurile se bazează pe răspunsurile la un chestionar actualizat elaborat de Comisie în strânsă cooperare cu Rețeaua procurorilor sau cu instituții echivalente din cadrul Curților Supreme de Justiție ale statelor membre ale Uniunii Europene – Rețeaua Nadal.

¹²² Figura se bazează pe răspunsurile la un chestionar actualizat, elaborat de Comisie în strânsă colaborare cu Consiliul Barourilor Europene (CCBE).

¹²³ Uneori această hotărâre poate să fie luată de mai multe autorități, în funcție de gradul de jurisdicție al instanței în care își desfășoară activitatea judecătorul recuzat.

¹²⁴ Punctele 59, 60 și 61 din Recomandarea CM/Rec(2010)12 prevăd că judecătorii ar trebui să acționeze în mod independent și imparțial în toate cauzele și că ar trebui să se retragă de la judecarea unei cauze ori să refuze să judece numai dacă există motive temeinice stabilite prin lege.

Figura .: Retragera și recuzarea unui judecător (*) (sursa: *Rețeaua Europeană a Consiliilor Judiciare și Rețeaua președinților Curților Supreme de Justiție ale UE* ⁽¹²⁵⁾)

– *Garanții privind funcționarea parchetelor naționale din UE* –

Ministerul Public are un rol major în sistemul de justiție penală și în cooperarea dintre statele membre în materie penală. Funcționarea adecvată a serviciului național de urmărire penală este esențială pentru combaterea eficientă a infracționalității, inclusiv a infracțiunilor economice și financiare, precum spălarea banilor și corupția. Potrivit jurisprudenței Curții de Justiție referitoare la Decizia-cadru privind mandatul european de arestare ⁽¹²⁶⁾, parchetul poate fi considerat autoritatea judiciară a unui stat membru care emite și execută mandatul european de arestare, ori de câte ori acesta poate acționa independent, fără să fie expus riscului de a fi supus, direct sau indirect, unor ordine sau unor instrucțiuni individuale din partea puterii executive, cum ar fi, de pildă, un ministru al justiției ⁽¹²⁷⁾.

¹²⁵ Datele sunt colectate prin intermediul unui chestionar actualizat, elaborat de Comisie în strânsă colaborare cu RECJ. Răspunsurile la chestionarul actualizat trimise de statele membre în care nu există Consilii Judiciare sau care nu sunt membre ale RECJ au fost obținute în cooperare cu NPSC.

¹²⁶ Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (JO L 190, 18.7.2002, p. 1).

¹²⁷ Curtea de Justiție, hotărârea din 27 mai 2019, OG și PI (Parchetele din Lübeck și din Zwickau), cauzele conexe C-508/18 și C-82/19 PPU, punctele 73, 74 și 88, ECLI:EU:C:2019:456; hotărârea din 27 mai 2019, C- 509/18, punctul 52, ECLI:EU:C:2019:457; a se vedea și hotărârile din 12 decembrie 2019, Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg și Openbaar Ministerie (Procurorii din Lyon și din Tours), în cauzele conexe C-566/19 PPU și C-626/19, ECLI:EU:C:2019:1077; Openbaar Ministerie (Parchetul din Suedia), C-625/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1078, și Openbaar Ministerie (Parchetul din Bruxelles), C-627/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1079; hotărârea din 24 noiembrie 2020, AZ, C-510/19, punctul 54, ECLI:EU:C:2020:953. A se vedea și Hotărârea din 10 noiembrie 2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, punctele 34 și 36, ECLI:EU:C:2016:861, precum și Hotărârea din 10 noiembrie 2016, Poltorak, C-452/16 PPU, punctul 35, ECLI:EU:C:2016:858, cu privire la termenul de „[putere] judiciară” „care trebuie [...] să fie distinctă, conform principiului separării puterilor care caracterizează funcționarea unui stat de drept, de puterea executivă”. A se vedea și recomandarea xii din Avizul nr. 13(2018) al Consiliului consultativ al procurorilor europeni (CCPE) privind independența, responsabilitatea și etica procurorilor.

Modul de organizare a parchetelor naționale variază în UE și nu există un model uniform pentru toate statele membre. Cu toate acestea, Consiliul Europei a remarcat o tendință larg răspândită de a avea un parchet mai independent, mai degrabă decât unul subordonat sau asociat puterii executive (¹²⁸). Potrivit Consiliului consultativ al procurorilor europeni, un Minister Public eficace și autonom, angajat să susțină statul de drept și drepturile omului în administrarea justiției, este unul dintre pilonii unui stat democratic (¹²⁹).

Procedurile de numire a procurorilor naționali pot influența gradul de independență a unui parchet. Indiferent de modelul sistemului judiciar național sau de tradiția juridică în care acesta este ancorat, standardele europene prevăd ca statele membre să ia măsuri eficace pentru a garanta că procurorii sunt în măsură să își îndeplinească sarcinile și responsabilitățile profesionale în condiții juridice și organizatorice adecvate (¹³⁰) și fără ingerințe nejustificate (¹³¹).

Figura 57 prezintă procedurile de numire și de revocare a șefilor parchetelor. Figura prezintă diversitatea modelelor organizaționale ale parchetelor din statele membre care funcționează în cadrul puterii executive sau al celei judecătorești. Figura arată, de asemenea, rolul procurorului general și al consiliilor judiciare/consiliilor procurorilor ca actori importanți în numirea și revocarea șefilor parchetelor.

---

¹²⁸ Raportul CDL-AD(2010)040-e privind standardele europene referitoare la independența sistemului judiciar: Partea a II-a – Organele de urmărire penală – Adoptat de Comisia de la Veneția la cea de a 85-a sesiune plenară (Veneția, 17-18 decembrie 2010), punctul 26.

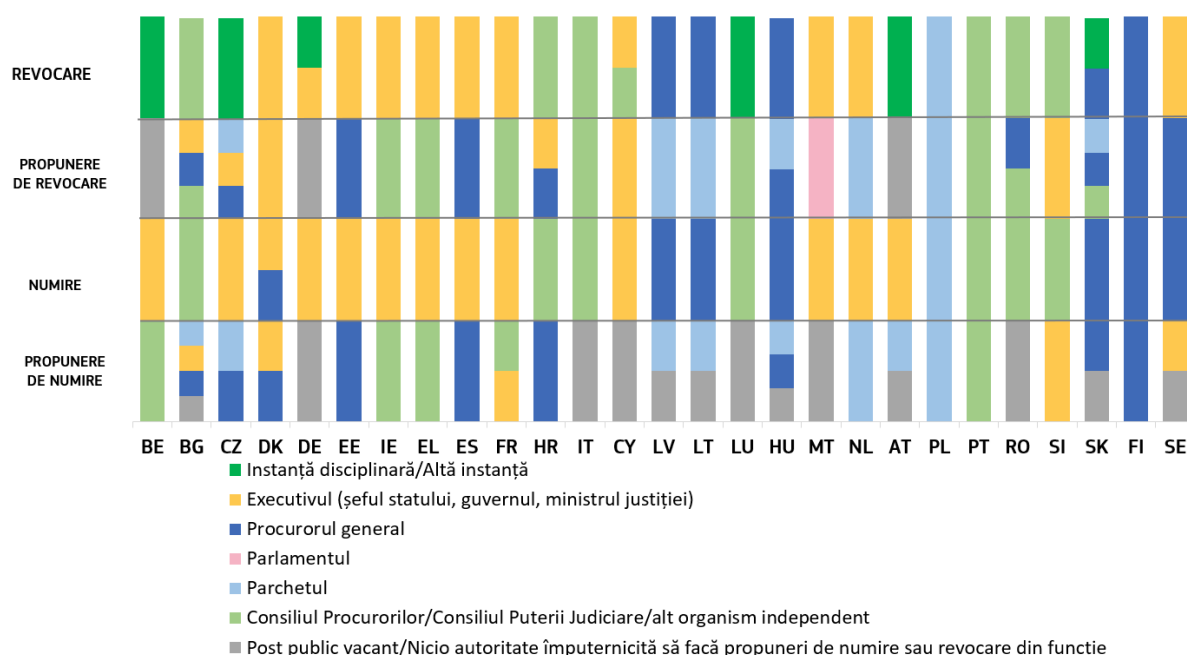
¹²⁹ Într-o societate democratică, atât instanțele, cât și autoritățile de anchetă trebuie să rămână independente în ciuda presiunilor politice. Conceptul de independență înseamnă că procurorii își exercită atribuțiile fără ingerințe ilegale, astfel încât să se asigure respectarea deplină a legii și aplicarea acesteia, precum și respectarea principiului statului de drept, și că nu sunt supuși niciunei presiuni politice sau influențe ilegale de niciun fel. Independența se aplică nu numai Ministerului Public în ansamblul său, ci și organelor sale specializate și procurorilor în mod individual. Indiferent de modelul sistemului judiciar național sau de tradiția juridică în care acesta este ancorat, standardele europene prevăd ca statele membre să ia măsuri eficace pentru a garanta că procurorii sunt în măsură să își îndeplinească sarcinile și responsabilitățile profesionale în condiții juridice și organizatorice adecvate și fără ingerințe nejustificate.

A se vedea Avizul nr. 15 (2020) al Consiliului consultativ al procurorilor europeni (CCPE) privind rolul procurorilor în situații de urgență, în special atunci când se confruntă cu o pandemie; Avizul nr. 16 (2021) privind implicațiile deciziilor curților internaționale și ale organelor tratatelor în ceea ce privește independența procurorilor din punct de vedere practic, punctul 13. A se vedea, de asemenea, Recomandarea Rec(2000)19 privind rolul Ministerului Public în sistemul de justiție penală, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 6 octombrie 2000 (denumită în continuare „Recomandarea din 2000”), punctele 4, 11 și 13; Recomandările i și iii din Avizul nr. 13(2018) al Consiliului consultativ al procurorilor europeni (CCPE) privind independența, responsabilitatea și etica procurorilor; Grupul de state împotriva corupției (GRECO), runda a patra de evaluare, „Prevenirea corupției cu privire la membrii Parlamentului, judecători și procurori”: un număr mare de recomandări solicită introducerea unor modalități de protejare a Ministerului Public de influențe și ingerințe nejustificate în anchetarea cauzelor penale.

¹³⁰ Recomandarea Rec(2000)19 privind rolul Ministerului Public în sistemul de justiție penală, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 6 octombrie 2000 (denumită în continuare „Recomandarea din 2000”), punctul 4.

¹³¹ Recomandarea din 2000, punctele 11 și 13. A se vedea și recomandările i și iii din Avizul nr. 13(2018) al Consiliului consultativ al procurorilor europeni (CCPE) privind independența, responsabilitatea și etica procurorilor.

Figura .: Șefii parchetelor: numire și revocare (*) (Sursa: Comisia Europeană împreună cu NADAL (132))

BE: Consiliul Judiciar propune ministrului justiției candidații, iar ministrul justiției îi propune regelui. O instanță disciplinară îi revocă din funcție. **BG:** Graficele prezintă situația șefilor departamentului administrativ, nu a șefilor adjuncți ai departamentului administrativ. Candidații pot fi propuși de procurorul general pentru șefii parchetelor de apel, de șefii parchetelor superioare pentru șeful unui parchet din districtul judiciar respectiv și de ministrul justiției pentru toți aceștia, în timp ce candidații se pot autonomaliza, de asemenea. Consiliul Procurorilor numește în funcție. Consiliul Procurorilor, procurorul general și ministrul justiției pot propune revocarea din funcție, iar Consiliul Judiciar Suprem revocă. Directorul Serviciului Național de Investigații este demis de Camera procurorilor din cadrul Consiliului Judiciar Suprem la propunerea a cel puțin trei membri ai Camerei procurorilor, a procurorului general sau a ministrului justiției. **CZ:** Șefii parchetelor districtuale, regionale și superioare sunt numiți de ministrul justiției la propunerea șefului celui mai apropiat parchet superior sau la propunerea procurorului general sau a Ministerului Justiției. Procurorul general și șefii parchetelor superioare pot propune revocarea șefului parchetului superior, regional sau districtual. O instanță disciplinară revocă din funcție. **DK:** Responsabilitatea pentru numirea șefilor de departamente în cadrul procuraturii locale este delegată de Ministerul Justiției Directorului parchetelor (Procurorul General). **DE:** În urma unei invitații publice, Ministerul Federal al Justiției numește procurorii la nivelul statului federal. Nu există propunere de revocare. Ministerul Federal al Justiției poate revoca temporar procurorii sau îi poate transfera pe un alt post din motive legate de serviciu, iar ramura judiciară specifică a instanțelor de judecată (instanțele pentru funcționari publici) poate revoca din funcția publică. **EE:** Procurorul general propune numirea/revocarea, iar ministrul justiției numește/revocă. **IE:** Directorul parchetelor este unicul parchet responsabil cu urmărirea penală în IE. Propunerile de numire și revocare sunt formulate de Comitetul de numire la nivel înalt (TLAC), iar guvernul ia decizia finală atât cu privire la numire, cât și la revocare. **EL:** Decizia celui mai înalt Consiliu Judiciar este pusă în aplicare după emiterea unui decret de către Președintele Republicii. În mod excepțional, șefii parchetelor de pe lângă instanțele de prim grad de jurisdicție din Atena și Salonic și șeful parchetului de pe lângă Curtea de Apel din Atena sunt aleși prin vot secret de către procurorii care își desfășoară activitatea în cadrul birourilor respective. Șeful Parchetului pentru Criminalitate Economică este numit de Consiliul Judiciar Suprem. Consiliul Judiciar Suprem face o propunere de revocare, iar președintele revocă. **ES:** Procurorul general numește candidații pentru un anumit post în cadrul Parchetului, procurorii-șefi regionali adjuncți și procurorii-șefi adjuncți ai Parchetului General Special, care sunt apoi numiți de guvern (regele numește în mod oficial în funcție). În prealabil, procurorul general consultă Consiliul Ministerului Public (un organism colegial și reprezentativ al MP), precum și procurorii-șefi regionali atunci când sunt implicate funcții din regiunile lor respective. Procurorul general face propunere de revocare, după consultarea Consiliului Parchetului și, după caz, a procurorului-șef regional, iar guvernul decide cu privire la revocare. **FR:** Ministrul justiției face o

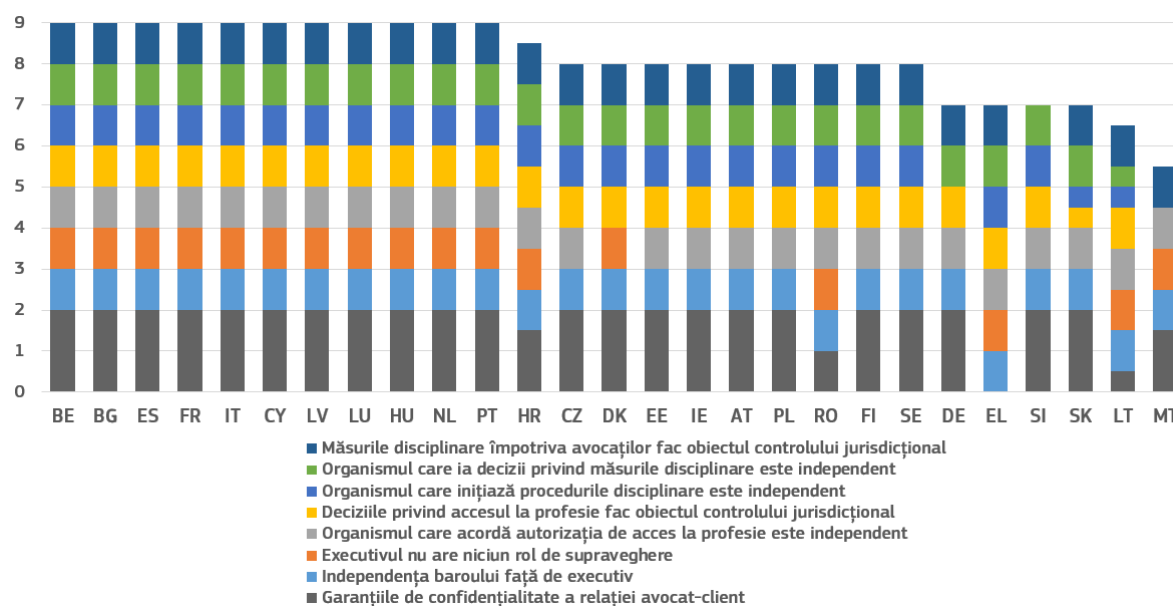
¹³² Datele sunt colectate prin intermediul unui chestionar elaborat de Comisie în strânsă colaborare cu Rețeaua NADAL a procurorilor.

propunere, Consiliul Judiciar își dă avizul, iar Președintele Republicii numește prin decret. Avizul Consiliului Judiciar este consultativ, dar, potrivit unei cutume consacrate, ministerul și președintele respectă avizele nefavorabile. Conseil supérieur de la magistrature face o propunere de revocare, iar ministrul justiției revocă. **CY:** Procurorul general este unicul șef al parchetului. Numirea se face de către președinte. Revocarea este efectuată de Curtea Constituțională Supremă, care acționează în calitate de Consiliu Judiciar. **LV:** În urma unei invitații publice, Comisia de atestare a procurorului (înființată de Consiliul Procurorului General și compusă din procurori de diferite niveluri) propune candidatul spre numire și propune revocarea din funcție. **LT:** Comisia de selecție a procurorilor (compusă din 4 procurori și 3 persoane care nu sunt procurori) propune candidații în urma unei invitații deschise. Comisia de atestare (compusă din 4 procurori și 3 persoane care nu sunt procurori) sau procurorul care a efectuat o anchetă internă cu privire la acțiunile procurorului poate face o propunere de revocare. **LU:** Consiliul Judiciar numește în funcție. Consiliul Judiciar depune o procedură disciplinară, în urma căreia o instanță disciplinară decide cu privire la revocare. **HU:** În urma unui anunț de ocupare a unei funcții publice, procurorul general decide cu privire la candidaturi și numește procurorii în posturile de conducere. Consiliul Procurorului își dă avizul. Procurorul general revocă în orice moment, fără justificare, numirile în funcții de conducere și de nivel înalt. Șefii parchetelor pot propune revocarea, dar acest aspect nu are caracter obligatoriu pentru procurorul general. **MT:** Graficul reflectă situația procurorului general (Procurorul General). În urma unei invitații publice, președintele numește în funcție în conformitate cu recomandările prim-ministrului. Revocarea procurorului general este propusă de Parlament, cu votul a cel puțin două treimi din numărul total al membrilor, iar Președintele revocă. **NL:** Consiliul procurorilor generali, în calitate de șef al Ministerului Public, transmite nominalizările ministrului justiției și securității, care decide dacă persoanele nominalizate îndeplinesc criteriile de numire prin decret regal. Consiliul procurorilor generali revocă, cu aprobarea ministrului justiției și securității. **AT:** Un Comitet al personalului din cadrul Ministerului Federal al Justiției, compus din procurori, propune un candidat pentru posturile de șefi ai birourilor procurorilor de rang înalt și pentru șeful Parchetului General. Comitetul personalului din cadrul unui birou al procurorilor de rang înalt propune Ministerului Federal al Justiției candidați pentru posturile de șefi ai tuturor parchetelor din regiunea/zona lor de competență. Președintele federal numește candidații. O instanță disciplinară îi revocă din funcție. Curtea Supremă acționează în calitate de instanță disciplinară pentru membrii Parchetului General și pentru șeful biroului procurorilor de rang înalt (și pentru prim-adjuncții acestora); în cazul altor procurori, Tribunalul Regional Superior (dintr-o altă regiune) acționează în calitate de instanță disciplinară (în primă instanță). **PL:** Procurorul național propune numirea după prezentarea candidatului în fața adunării procurorilor pe care candidatul se presupune că o va prezida. Procurorul național este autoritatea imputernicită să facă numiri. Aceeași procedură se aplică și în cazul revocării. **RO:** Graficul reflectă situația șefilor parchetelor, cu excepția șefilor parchetelor specializate. În urma unei invitații publice, șefii parchetelor sunt numiți de Consiliul Suprem al Magistraturii. Revocarea șefilor parchetelor este propusă de procurorul general sau de Inspekția Judiciară, iar Consiliul Suprem al Magistraturii revocă din funcție. **SI:** Șefii parchetelor de stat districtuale sunt numiți de Consiliul Procurorilor la propunerea motivată a ministrului justiției, după obținerea avizului prealabil al procurorului general. Consiliul Procurorilor îl revocă din funcție pe șeful unui parchet de stat districtual, la propunerea ministrului, după obținerea avizului prealabil al procurorului general. **SK:** În urma unei invitații deschise, un comitet de selecție format din 5 membri (compus din procurori aleși de procurorul general) propune procurorii-șefi în urma unei declarații prealabile a Consiliului Procurorilor. Procurorul general numește în funcție. Excepțiile de la această procedură sunt adjuncții procurorului general, pe care îi numește personal în funcție, și procurorii adjuncți la nivel regional/districtual, numiți de procurorul general pe baza unei propuneri din partea procurorului regional/districtual relevant. Adjuncții sunt, de asemenea, considerați procurori șefi. Procurorul general revocă din funcție procurorii șefi. Procurorul general trebuie să revoce din funcție în cazul pronunțării unei decizii cu privire la revocare de către instanța disciplinară. O moțiune disciplinară poate fi depusă împotriva procurorului general cu votul a trei cincimi din numărul membrilor parlamentului sau de către Președintele Republicii. În cazul procurorilor șefi, acțiunea poate fi întreprinsă de procurorul general, apărătorul public al drepturilor și de procurorul general adjunct (împotriva procurorilor din cadrul parchetului general și a procurorilor de rang înalt care intră în sfera lor de competență la nivel de conducere). **FI:** Un procuror de rang înalt din cadrul parchetului general face o propunere de numire sau de revocare din funcție, care este apoi executată de procurorul general. În plus, o instanță îl poate revoca din funcție pe șeful parchetului în caz de condamnare la pedeapsa cu închisoarea, cu unele excepții. **SE:** Consiliul consultativ pentru ocuparea forței de muncă în rândul procurorilor propune procurorul-șef adjunct (propunere fără caracter obligatoriu), procurorul-șef, precum și procurori de rang înalt, iar procurorul general îi numește în funcție. Procurorul general propune revocarea din funcție, iar Comisia de disciplină din cadrul guvernului pentru înalți funcționari decide cu privire la revocare.

– *Independența barourilor și a avocaților în UE* –

Avocații și asociațiile profesionale ale acestora joacă un rol fundamental în asigurarea protecției drepturilor fundamentale și în consolidarea statului de drept ⁽¹³³⁾. Un sistem echitabil de administrare a justiției presupune ca avocații să fie liberi să își desfășoare activitățile de consiliere și reprezentare a clienților lor. Apartenența avocaților la o profesie liberală și autoritatea care decurge din această apartenență contribuie la menținerea independenței acestora, iar barourile joacă un rol important în asigurarea independenței avocaților. Standardele europene prevăd libertatea de exercitare a profesiei de avocat și independența barourilor. Aceste standarde stabilesc, de asemenea, principiile de bază ale procedurilor disciplinare împotriva avocaților ⁽¹³⁴⁾.

Figura .: Independența barourilor și a avocaților, 2024 (*) [sursa: Comisia Europeană împreună cu CCBE ⁽¹³⁵⁾]

(*) Pe baza rezultatelor sondajului, statele membre pot obține maximum 9 puncte. Sondajul a fost realizat la sfârșitul anului 2024. Pentru întrebarea referitoare la garanțiile de confidențialitate a relației avocat/client, au fost acordate 0,5 puncte pentru fiecare dintre scenariile acoperite integral (percheziționarea și confiscarea datelor electronice deținute de avocat, percheziționarea sediului avocatului, interceptarea comunicării dintre avocat și client, supravegherea avocatului sau a sediului acestuia, auditul fiscal al cabinetului de avocatură și alte controale administrative). Pentru toate celelalte criterii îndeplinite în totalitate, s-a acordat 1 punct. Nu s-au acordat puncte în cazul în care criteriul nu a fost îndeplinit. **MT**: răspunsuri din 2020, adaptate la noua metodologie. **EE**: Ministerul Justiției are competențe extinse de supraveghere în ceea ce privește organizarea sistemului de asistență judiciară. **LT**: Potrivit Legii barourilor, consiliul baroului poate lua măsuri disciplinare împotriva avocaților. Totuși, legea prevede și faptul că ministrul justiției dispune de un astfel de drept. În cazul în care ministrul justiției decide să inițieze o acțiune disciplinară împotriva unui avocat, baroul nu are niciun cuvânt de spus în cadrul unei astfel de proceduri, iar cauza este trimisă direct instanței disciplinare. Instanța disciplinară este compusă din cinci avocați, care sunt membri ai baroului. Trei dintre cei cinci sunt aleși de Adunarea Generală a Baroului, iar ceilalți doi sunt numiți de ministrul justiției. **PL**: Ministerul Justiției are un rol de supraveghere a baroului, organizând examenele baroului și stabilind cuantumul taxelor judiciare minime (în urma avizului cu caracter neobligatoriu al Consiliului Suprem al Baroului). **SI**: Procedurile disciplinare se

¹³³ „Avocații joacă un rol important în ceea ce privește apărarea statului de drept și a independenței justiției, respectarea separării puterilor și a drepturilor fundamentale.”, „Accesul la un avocat și statul de drept”, document de dezbatere al președinției în vederea reuniunilor Consiliului Justiție și Afaceri Interne din 3 și 4 martie 2022: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6319-2022-INIT/ro/pdf>.

¹³⁴ Recomandarea nr. R(2000)21 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei.

¹³⁵ Datele aferente anului 2024 sunt colectate prin intermediul răspunsurilor membrilor CCBE la un chestionar.

desfășoară exclusiv în cadrul baroului. Este posibilă formularea unei căi de atac împotriva deciziei comitetului disciplinar al primei instanțe, care este examinată de comitetul disciplinar al celei de a doua instanțe. Deciziile comitetului disciplinar al celei de a doua instanțe nu pot face obiectul unei căi de atac. Acest aspect este prevăzut la articolul 65 din Legea avocaților: „Deciziile organelor disciplinare ale baroului au caracter executoriu.”; **SK:** În primul rând, Comisia independentă de supraveghere a Baroului din Slovacia este cea care depune o petiție pe baza plângerii. Cu toate acestea, ministrul justiției poate, de asemenea, să inițieze o procedură disciplinară: „în cazul în care un avocat a întreprins o acțiune care ar putea fi considerată o abatere profesională în temeiul normelor juridice în vigoare până în prezent, președintele Comitetului de supraveghere sau ministrul justiției (acționând în calitate de petiționar) poate depune o cerere de inițiere a procedurii disciplinare în temeiul prezentei legi la organul de conducere al baroului competent în termenul aplicat pentru inițierea procedurii disciplinare în temeiul normei juridice în vigoare până în prezent”. **FI:** Asociația barourilor se află sub supravegherea Cancelarului Justiției în calitate de autoritate publică. Cancelarul are autoritate de supraveghere asupra avocaților, astfel cum este reglementată în Legea privind avocații.

2.3.3. Rezumat privind independența sistemului judiciar

Independența sistemului judiciar este un element esențial al dreptului la o cale de atac eficientă în fața unei instanțe judecătorești, astfel cum este consacrat la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a UE, și este indispensabilă pentru asigurarea unei protecții jurisdicționale efective, astfel cum se prevede la articolul 19 din Tratatul privind Uniunea Europeană. Aceasta constituie un element fundamental al unui sistem judiciar eficace și este esențială pentru respectarea statului de drept. Independența este esențială pentru asigurarea caracterului echitabil al procedurilor judiciare și a încrederii cetățenilor și întreprinderilor în sistemul de justiție. Prin urmare, sistemele judiciare naționale trebuie să respecte pe deplin cerințele privind independența justiției care decurg din dreptul UE astfel cum a fost interpretat de Curtea de Justiție a UE și să țină seama în mod corespunzător de standardele europene privind independența sistemului judiciar. Tabloul de bord pentru 2025 prezintă tendințele în ceea ce privește percepția publicului larg și a întreprinderilor cu privire la independența sistemului judiciar. Această ediție prezintă totodată o serie de noi indicatori privind situația în ceea ce privește retragerea și recuzarea unui judecător în toate statele membre, precum și numirea și revocarea din funcție a șefilor parchetelor.

Indicatorii structurali nu permit, în sine, să se tragă concluzii cu privire la independența acestor organisme, dar reprezintă elemente care pot constitui un punct de pornire pentru o astfel de analiză.

- a) Tabloul de bord pentru anul 2025 prezintă evoluția percepției asupra independenței pe baza unor sondaje realizate în rândul publicului larg (Eurobarometru FL554) și al întreprinderilor (Eurobarometru FL555):
- Pe de altă parte, sondajul Eurobarometru realizat în rândul publicului larg (figura 50) arată că percepția asupra independenței instanțelor și a judecătorilor s-a îmbunătățit sau a rămas stabilă în 17 state membre în comparație cu anul 2016, în timp ce cinci state membre se confruntă cu provocări. Pe de altă parte, în comparație cu anul trecut, percepția publicului larg asupra independenței s-a îmbunătățit sau a rămas stabilă în 21 de state membre, în timp ce în 6 state membre a scăzut. În trei state membre, nivelul independenței percepute este în continuare deosebit de scăzut.
  - Sondajul Eurobarometru realizat în rândul întreprinderilor (figura 52) arată că percepția asupra independenței instanțelor și a judecătorilor s-a îmbunătățit sau a rămas stabilă în 18 state membre în comparație cu anul 2016, în timp ce în nouă state membre a scăzut. În comparație cu anul trecut, percepția întreprinderilor asupra independenței s-a îmbunătățit sau a rămas stabilă în 18 state membre și a scăzut în 9 state membre. În trei state membre, nivelul independenței percepute este în continuare deosebit de scăzut.

- Printre motivele indicate pentru lipsa de independență percepută a instanțelor și a judecătorilor, cel mai frecvent au fost menționate ingerințele sau presiunile din partea guvernelor și a politicienilor, urmate de presiunea exercitată de interesele economice sau de alte interese specifice. Ambele motive rămân importante pentru cele trei state membre în care independența este percepută ca fiind foarte scăzută (figurile 51 și 53).
- b) Începând din 2022, tabloul de bord privind justiția în UE prezintă rezultatele unui sondaj Eurobarometru privind percepția în rândul întreprinderilor asupra eficacității protecției investițiilor prin lege și de către instanțe în ceea ce privește, în opinia lor, deciziile nejustificate ale statului sau lipsa de acțiune din partea acestuia (figura 54). Factorii-cheie de importanță comparabilă pentru încrederea în protecția investițiilor sunt în continuare comportamentul administrativ, stabilitatea și calitatea procesului legislativ, precum și eficacitatea instanțelor și a protecției proprietății (figura 55). În comparație cu anul trecut, încrederea în protecția investițiilor s-a îmbunătățit în 13 state membre.
- c) Figura 56 prezintă situația în ceea ce privește retragerea și recuzarea unui judecător în toate statele membre.
- d) Figura 57 analizează numirea și revocarea din funcție a șefilor parchetelor și, prin urmare, unele dintre garanțiile legate de funcționarea parchetelor naționale în UE.
- e) Figura 58 arată că independența avocaților este, în general, asigurată, ceea ce le permite să își desfășoare în mod liber activitățile de consiliere și reprezentare a clienților lor.

3. ALȚI INDICATORI RELEVANȚI PENTRU PIAȚA UNICĂ

Pe lângă instanțe, parchete și alte organisme judiciare, care sunt importante pentru aplicarea independentă a dreptului UE, o serie de alte autorități publice au sarcina de a aplica dreptul Uniunii în domenii specifice, cum ar fi combaterea corupției, achizițiile publice și concurența. Această ediție a tabloului de bord include grafice suplimentare care vizează organisme cu rol esențial în buna funcționare a pieței unice.

Pe lângă subiectele abordate în mod regulat, tabloul de bord din 2025 prezintă pentru prima dată indicatori privind competențele și independența instituțiilor supreme de audit, care joacă un rol important în domeniul combaterii corupției, și prezintă date privind percepția asupra independenței, precum și privind autoritățile implicate în numirea și revocarea autorităților naționale din domeniul concurenței și a organismelor de control jurisdicțional în materie de achiziții publice în primă instanță, acestea fiind câteva dintre autoritățile-cheie pentru funcționarea pieței unice.

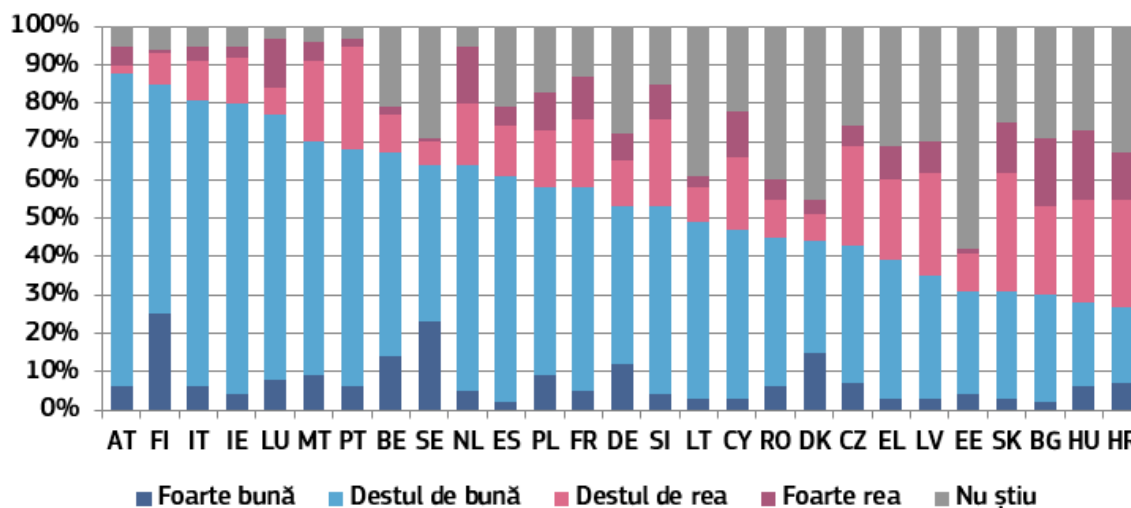
3.1. Autorități independente relevante pentru funcționarea pieței unice

Autoritățile independente reprezintă o garanție esențială a statului de drept pentru funcționarea pieței unice. Pentru prima dată, tabloul de bord prezintă anumite aspecte structurale ale unora dintre aceste autorități, cum ar fi organismele de control jurisdicțional în materie de achiziții publice în primă instanță, autoritățile naționale din domeniul concurenței și instituțiile supreme de audit. De asemenea, tabloul prezintă pentru prima dată independența percepută a organismelor de control jurisdicțional în primă instanță în materie de achiziții publice și a autorităților naționale din domeniul concurenței.

Figura 59 prezintă percepția în rândul întreprinderilor asupra independenței organismelor de control jurisdicțional în materie de achiziții publice în primă instanță. Aceste organisme sunt înființate în statele membre pe baza directivelor privind căile de atac (Directiva 89/665/CEE și Directiva 92/13/CEE, astfel cum au fost modificate prin Directiva 2007/66/CE și Directiva 2014/23/UE). În conformitate cu directivele privind căile de atac, contractele care intră în domeniul de aplicare al Directivei 2014/23/UE, al Directivei 2014/24/UE și al Directivei 2014/25, precum și deciziile luate de autoritățile contractante și de entitățile contractante pot face obiectul unei proceduri de contestare eficace și, mai ales, cât mai rapide posibil, pe motivul că deciziile respective au încălcat dreptul Uniunii în domeniul achizițiilor publice sau normele de drept intern de transpunere a acestuia. Organismul responsabil în materie de control poate avea caracter judiciar sau extrajudiciar. Organismele extrajudiciare se prezintă, de obicei, sub forma unei autorități administrative independente. În acest caz,

directivele privind căile de atac prevăd cerințe procedurale suplimentare, precum și posibilitatea unui control jurisdicțional suplimentar.

Figura .: Percepția în rândul întreprinderilor asupra independenței organismelor de control jurisdicțional în materie de achiziții publice în primă instanță (*) [sursa: Eurobarometru (¹³⁶) - 2025]

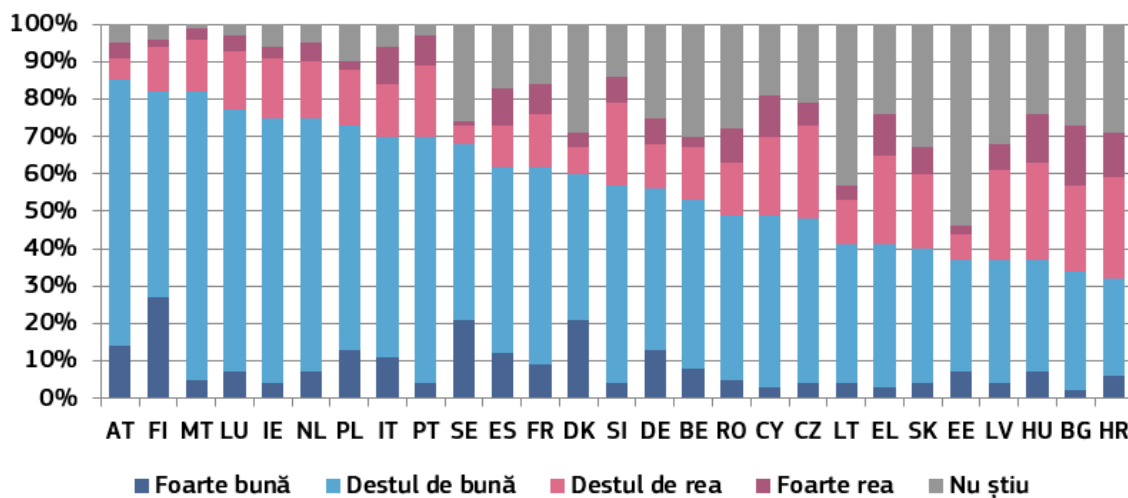

(*) Statele membre sunt ordonate mai întâi după procentul respondenților care au afirmat că independența este „foarte bună” sau „destul de bună” (totalul percepției pozitive); dacă unele state membre au același procent la „totalul percepției pozitive”, acestea sunt ordonate apoi după procentul respondenților care au afirmat că independența este „destul de rea” sau „foarte rea” (totalul percepției negative); dacă unele state membre au același procent la totalul percepției pozitive și totalul percepției negative, acestea sunt ordonate după procentul respondenților care au afirmat că independența este „foarte bună”; dacă unele state membre au același procent la totalul percepției pozitive, la totalul percepției negative și la categoria „foarte bună”, acestea sunt ordonate după procentul respondenților care au afirmat că independența este „foarte rea”.

Figura 60 prezintă percepția în rândul întreprinderilor asupra independenței autorităților naționale din domeniul concurenței. Aceste autorități fac parte dintr-un sistem descentralizat care se bazează pe competența paralelă a Comisiei și a autorităților naționale din domeniul concurenței și a instanțelor naționale din statele membre de a asigura respectarea normelor antitrust ale UE. Ca atare, acestea constituie una dintre autoritățile-cheie pentru funcționarea pieței unice.

¹³⁶ Sondajul Eurobarometru FL555, desfășurat în perioada 13-29 ianuarie 2025, răspunsuri la întrebarea: „Potrivit informațiilor de care dispuneți, cum ați evalua organismul de control jurisdicțional în materie de achiziții publice care revizuieste cazurile de achiziții publice din punctul de vedere al independenței sale? Considerați că este foarte bun, destul de bun, destul de rău sau foarte rău?”, a se vedea: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_ro#surveys.

Figura .: Percepția în rândul întreprinderilor asupra independenței autorităților naționale din domeniul concurenței (*) [sursa: Eurobarometru (¹³⁷) - 2025]

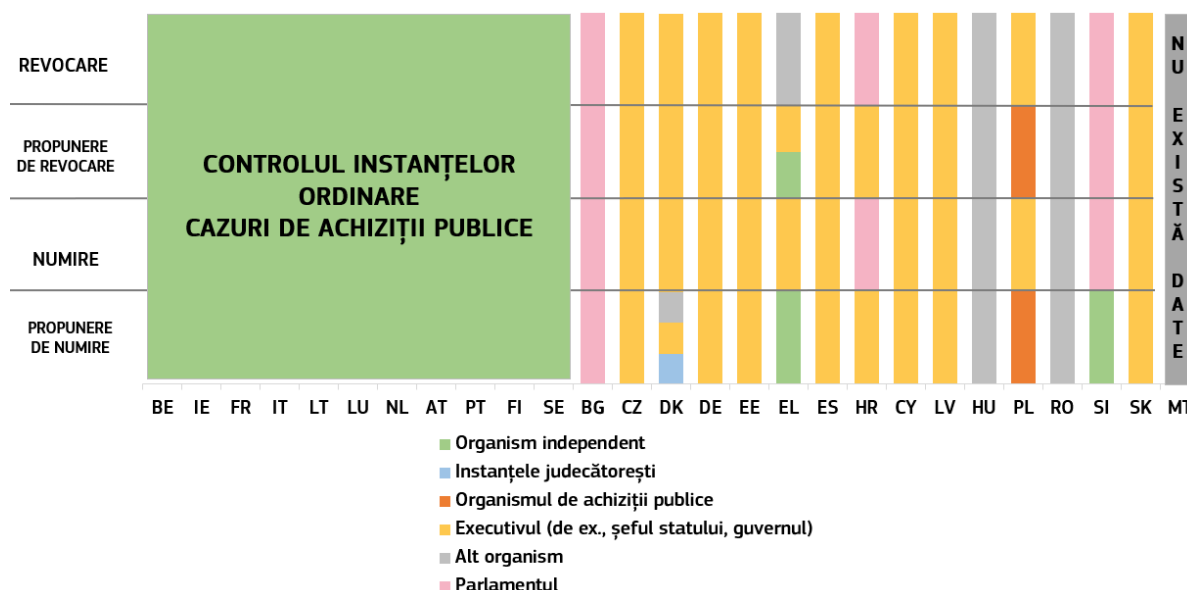

(*) Statele membre sunt ordonate mai întâi după procentul respondenților care au afirmat că independența este „foarte bună” sau „destul de bună” (totalul percepției pozitive); dacă unele state membre au același procent la „totalul percepției pozitive”, acestea sunt ordonate apoi după procentul respondenților care au afirmat că independența este „destul de rea” sau „foarte rea” (totalul percepției negative); dacă unele state membre au același procent la totalul percepției pozitive și totalul percepției negative, acestea sunt ordonate după procentul respondenților care au afirmat că independența este „foarte bună”; dacă unele state membre au același procent la totalul percepției pozitive, la totalul percepției negative și la categoria „foarte bună”, acestea sunt ordonate după procentul respondenților care au afirmat că independența este „foarte rea”.

Figura 61 prezintă autoritățile implicate în procedurile de numire și de revocare în ceea ce privește organismele de control jurisdicțional în materie de achiziții publice în primă instanță. Figura reflectă procedurile referitoare fie la membrii organismelor de control jurisdicțional în materie de achiziții publice în primă instanță (atunci când acestea au caracter extrajudiciar sau nu fac parte din sistemul judiciar obișnuit și decid la nivel de complet), fie la șefii acestora atunci când organismele sunt formate din funcționari publici.

¹³⁷ Sondajul Eurobarometru FL555, desfășurat în perioada 13-29 ianuarie 2025, răspunsuri la întrebarea: „Potrivit informațiilor de care dispuneți, cum ați evalua autoritatea națională din domeniul concurenței care decide în materie de concurență din punctul de vedere al independenței sale? Considerați că este foarte bun, destul de bun, destul de rău sau foarte rău?”, a se vedea: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_ro#surveys.

Figura .: Organismele de control jurisdicțional în materie de achiziții publice în primă instanță: numire și revocare (*) (sursa: Comisia Europeană împreună cu Rețeaua organismelor de control jurisdicțional în materie de achiziții publice în primă instanță)

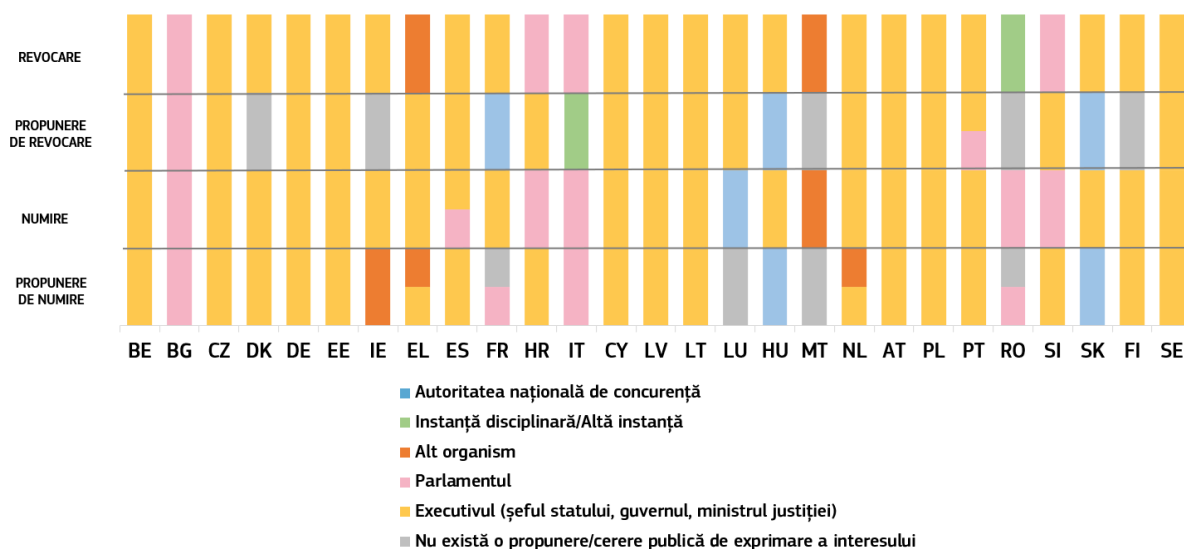

(*) Graficul se referă la procedurile de numire și revocare a următoarelor organisme: **BG:** În urma unei proceduri publice, fiecare partid politic reprezentat în Parlament își propune propriii candidați în calitate de membri și președinte al Comisiei pentru protecția concurenței, iar apoi Parlamentul începe procedura de desemnare în baza întrunirii unui anumit cvorum. În conformitate cu Legea privind protecția concurenței, atribuțiile președintelui, ale vicepreședintelui și ale membrilor sunt reziliate de Parlament înainte de a le expira mandatul din motive specifice prevăzute de lege. **CZ:** Graficul reflectă situația vicepreședintelui pentru achiziții publice. Organismul de control jurisdicțional în materie de achiziții publice constă în două instanțe. Deciziile în primă instanță sunt semnate de vicepreședintele pentru achiziții publice și pot fi revizuite de către a doua instanță reprezentată de președintele Oficiului pentru Protecția Concurenței (OPC). Vicepreședintele pentru achiziții publice este numit și revocat de președintele OPC. Președintele este numit și revocat de Președintele Republicii la propunerea guvernului. **DK:** Graficul reflectă situația membrilor președinției (10 judecători), inclusiv a șefului organismului de control și a celor 20 de experți. Toți membrii sunt numiți de ministrul industriei, afacerilor și finanțelor. Membrii președinției sunt propuși de președintele instanței în subordinea căreia se află judecătorii. Propunerea președintelui instanței este întotdeauna respectată. Experții sunt propuși în parte de ministere și de alte organisme guvernamentale, în parte de anumite asociații și organizații menționate în lege. Membrii și șeful Camerei de recurs pot fi revocați de ministrul danez al industriei, afacerilor și finanțelor. Ministrul nu are nevoie de o propunere pentru revocarea unui membru sau a șefului Camerei de recurs. **DE:** Graficul reflectă situația numirii și revocării membrilor tribunalelor pentru achiziții publice [un departament specializat al Oficiului federal în materie de înțelegeri (Bundeskartellamt) la nivel federal și Vergabekammern – tribunalele pentru achiziții publice la nivel de stat]. Autoritatea responsabilă cu numirea șefului organismului de control jurisdicțional în primă instanță este autoritatea administrativă de care aparține organismul (este posibil să existe norme divergente la nivel de stat). Membrii Tribunalului sunt numiți prin lege pentru un mandat de cinci ani. Aceștia iau decizii în mod independent și sunt obligați doar prin lege. A se vedea secțiunea 157 alineatul (4) din GWB (Legea germană a concurenței). Nu există nicio reglementare specifică cu privire la revocare în legislația germană privind achizițiile publice. Numai reglementările generale privind funcția publică („Beamtenrecht”) pot da naștere posibilității revocării din funcția publică de către șeful organismului administrativ în subordinea căruia se află Tribunalul pentru Achiziții Publice în cazuri excepționale, de exemplu în cazul unei abateri grave sau al unei situații de îmbolnăvire de lungă durată. Cu toate acestea, șeful organismului administrativ poate transfera membrii pe un alt post, ca decizie organizațională. **EE:** Graficul reflectă situația șefului și a membrilor Comitetului de control în domeniul achizițiilor publice. Ministerul Finanțelor propune, iar guvernul numește/revocă. **EL:** Graficul reflectă situația membrilor grupului de experți din cadrul Autorității elene unice în domeniul achizițiilor publice. Selecția candidaților pentru posturile de membri se efectuează în urma unei proceduri deschise de către Consiliul Suprem pentru Selecția Personalului (ASEP, autoritate administrativă independentă), în conformitate cu procedura prevăzută în L. 4765/2021 (A'6). Membrii sunt numiți în baza deciziei ministrului justiției. Procedura disciplinară pentru membrii Autorității este inițiată de ministrul justiției, la recomandarea președintelui Autorității. Se înființează un consiliu de disciplină, care este format dintr-un vicepreședinte al Consiliului de Stat, un vicepreședinte al Curții Supreme (Areios Pagos) și un vicepreședinte al

Curții de Conturi. Șeful organismului de control jurisdicțional în primă instanță (președinte) este propus de ministrul justiției și este numit printr-un act al Consiliului de Miniștri emis în urma avizului Comitetului permanent special pentru instituții și transparență al Parlamentului. În ceea ce privește revocarea din funcție, procedura disciplinară pentru membrii Autorității este inițiată de ministrul justiției, la recomandarea președintelui Autorității. Se înființează un consiliu de disciplină, care este format dintr-un vicepreședinte al Consiliului de Stat, un vicepreședinte al Curții Supreme și un vicepreședinte al Curții de Conturi. **ES:** Numirea se face în baza unei propuneri comune din partea Ministerului Finanțelor și a Ministerului Justiției adresată guvernului (Consiliul de Miniștri). Nu există revocare, întrucât șeful TACRC este numit pentru un mandat de șase ani. Cu toate acestea, legea stabilește o listă de motive pentru încetarea acestui mandat. **CY:** Graficul reflectă situația șefului și a membrilor autorității de examinare a ofertelor. În ceea ce privește numirea, autoritatea care face propunerea este Ministerul Finanțelor, iar autoritatea împuternicită să facă numiri este Consiliul de Miniștri. În ceea ce privește revocarea, Consiliul de Miniștri este autoritatea împuternicită să facă propuneri și să revoce din funcție. **LV:** Biroul de monitorizare a achizițiilor publice (Procurement Monitoring Bureau – PMB) este o instituție de stat cu administrare directă aflată sub supravegherea Ministerului Finanțelor. Deciziile în contextul procedurilor de reexaminare sunt luate de comisia de examinare a plângerilor formată din trei membri și special constituită în cadrul PMB pentru fiecare caz în parte. Comisiile sunt instituite prin ordin al șefului PMB. Membrii comisiei sunt funcționari publici (inclusiv șeful PMB). O comisie de evaluare a candidaților instituită de șeful PMB propune un candidat pentru această funcție. Membrii sunt numiți în funcție de șeful PMB. Membrii sunt revocați printr-o decizie a șefului PMB. **HU:** Graficul reflectă situația președintelui și a vicepreședintelui Instanței de arbitraj în domeniul achizițiilor publice. Consiliul care își desfășoară activitatea în cadrul Autorității în domeniul achizițiilor publice numește și/sau demite din funcție președintele și vicepreședintele Instanței de arbitraj în domeniul achizițiilor publice. Autoritatea în domeniul achizițiilor publice este un organism al administrației publice centrale care funcționează ca un organism autonom al administrației de stat, subordonat Parlamentului. Membrii Consiliului sunt prevăzuți în secțiunea 183 litera (b) din Legea CXLIII din 2015 privind achizițiile publice. **PL:** Șeful organismului de control jurisdicțional în primă instanță, Camera Națională de Apel (National Appeal Chamber – NAC), președintele NAC este numit și revocat, la cererea președintelui Oficiului pentru Achiziții Publice, de ministrul economiei, pentru o perioadă de trei ani. **RO:** Șeful organismului de control jurisdicțional în primă instanță, Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor, este ales/demis din funcție de plenul membrilor Consiliului. **SI:** Graficul reflectă situația atât pentru membrii grupului de experți, cât și pentru șeful Comisiei naționale de control pentru revizuirea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice (National Review Commission – NRC). În vederea numirii, Comisia Consiliului Judiciar pentru evaluarea eligibilității candidaților interviuează candidații și emite un aviz motivat privind îndeplinirea condițiilor speciale menționate la articolul 61 litera (b) din ZPVPJN și privind eligibilitatea candidaților. Comisia parlamentară responsabilă de mandate și alegeri printr-un proces de votare alege dintre candidații care îndeplinesc toate condițiile, iar președintele NRC este apoi numit de Parlament. În ceea ce privește revocarea din funcție, Comisia parlamentară responsabilă de mandate și alegeri trimite Comisiei o propunere de revocare din funcție, iar apoi Președintele este revocat de Parlament. **SK:** Graficul reflectă situația vicepreședintelui organismului de control jurisdicțional în materie de achiziții publice în primă instanță, Oficiul pentru Achiziții Publice (Public Procurement Office – PPO). Controlul jurisdicțional în materie de achiziții publice este efectuat de Secția de control din cadrul PPO, sub conducerea vicepreședintelui, care este propus de șeful biroului guvernamental și numit de guvern. Al doilea vicepreședinte al PPO, vicepreședintele responsabil cu agenda strategică, este demis de guvern la propunerea șefului biroului guvernamental. **HR:** Graficul reflectă situația atât pentru membrii grupului de experți, cât și pentru șeful organismului de control jurisdicțional în materie de achiziții publice în primă instanță, Comisia de Stat pentru Supravegherea Procedurilor în materie de Achiziții Publice. Guvernul propune, Parlamentul numește și revocă.

Figura 62 prezintă autoritățile implicate în procedurile de numire și de revocare din funcție a membrilor autorităților naționale de concurență.

Figura .: Autoritățile naționale de concurență: numire și revocare (*) (sursa: Comisia Europeană împreună cu Rețeaua autorităților naționale de concurență)

(*) **BE:** Ministrul economiei propune și numește în funcție. Ministrul numește un comitet de selecție pentru membri. Ministrul economiei propune revocarea, iar șeful de stat (Regele) revocă din funcție. **CZ:** Graficul reflectă situația președintelui Oficiului. Guvernul propune președintele Oficiului, iar Președintele Republicii numește în funcție. Guvernul propune revocarea, iar Președintele Republicii revocă din funcție. Președintele Oficiului este reprezentat de 3 vicepreședinți, care sunt numiți și revocați de președintele Oficiului la propunerea acestuia. **DK:** Ministerul Industriei, Întreprinderilor și Finanțelor propune, iar guvernul numește în funcție. Nu există nicio autoritate care să propună revocarea. Guvernul revocă din funcție. **DE:** Organismele de decizie ale Bundeskartellamt sunt secțiile decizionale. Deciziile secțiilor competente sunt luate de membrii secției (președintele și doi membri asociați). Aceștia sunt funcționari publici numiți pe viață și trebuie să fie calificați pentru a exercita funcția de judecător sau de înalt funcționar. Autoritatea este cea care propune responsabililor de caz să devină membri ai secției, aceștia fiind numiți de Ministerul Federal al Economiei și Energiei. Nu există nicio dispoziție explicită ca un membru al unei secții decizionale să fie înlăturat din funcție. O revocare din funcție, dispusă de Ministerul Federal al Economiei și Energiei, este posibilă numai în temeiul reglementărilor generale privind funcția publică. Autoritatea poate transfera membrii secției de la respectiva secție la orice alt departament din cadrul Autorității. **IE:** Serviciul de numiri în funcții publice propune, iar ministrul întreprinderilor, comerțului și ocupării forței de muncă numește președintele și cele două până la patru comisii. Ministrul întreprinderilor, comerțului și ocupării forței de muncă revocă președintele și cei doi până la patru comisari. **EE:** Directorul general al autorității estoniene de concurență este numit în funcție și eliberat din funcție de ministrul justiției, la propunerea secretarului general al Ministerului Justiției. **EL:** Consiliul de administrație al Comisiei elene pentru concurență, organismul decizional al Autorității, este format din zece membri, inclusiv un președinte, un vicepreședinte, șase raportori și doi membri obișnuiți, cu membrii supleanți ai acestora. Președintele și vicepreședintele Comisiei sunt selectați, la propunerea ministrului dezvoltării, printr-o decizie a Consiliului de Miniștri, emisă în urma aprobării Comisiei parlamentare pentru instituții și transparență. Selecția raportorilor și a celor doi membri obișnuiți și supleanți ai Comisiei se face de către ministrul dezvoltării, cu aprobarea Comisiei parlamentare pentru instituții și transparență, pe baza unei liste de candidați, întocmită de comitetul de selecție, în urma unui concurs general, care include depunerea unui dosar personal și a unui interviu. Membrii obișnuiți și supleanți ai Comisiei pentru concurență, precum și raportorii sunt numiți prin decizia ministrului dezvoltării și investițiilor, care este publicată în Monitorul Oficial. Comitetul de selecție cu cinci membri este format din: a) președintele sau vicepreședintele Consiliului de Stat sau președintele sau vicepreședintele consiliului juridic de stat, în calitate de președinte, b) președintele sau vicepreședintele Consiliului Suprem pentru Selecția Personalului Civil (ASEP), c) un fost președinte sau vicepreședinte al Comisiei pentru concurență, numit prin tragere la sorți, d) un membru al TSS HEI specializat în dreptul concurenței, numit de ministrul dezvoltării, și e) un membru al TSS HEI specializat în economia concurenței, numit de ministrul dezvoltării. Procedura disciplinară în fața Consiliului disciplinar este inițiată de Consiliul de Miniștri, la propunerea ministrului dezvoltării și investițiilor, în ceea ce îl privește pe președinte și pe membrii acestuia. Consiliul disciplinar este format din doi (2) consilieri de stat, un (1) judecător la Curtea Supremă și doi (2) profesori universitari, activi sau emeritus, specializați în dreptul concurenței, în dreptul comercial, penal sau public sau în economie, iar mandatul acestora este de cinci ani. **ES:** Ministerul Economiei și Competitivității propune cei 10 membri ai consiliului de administrație al CNMC, inclusiv președintele și vicepreședintele acestuia,

iar guvernul îi numește. Parlamentul se poate opune numirii candidaților propuși cu majoritate absolută (50 % + 1). Guvernul propune revocarea și revocă membrii consiliului de administrație. **FR:** Președintele Republicii numește toți cei patru vicepreședinți ai Consiliului de administrație (membri permanenți), precum și cei 12 membri nepermanenți și cei 2 membri specializați care participă atunci când ANC reglementează aspecte legate de profesiile juridice reglementate. Consiliul ANC propune revocarea, iar Președintele Republicii îl revocă din funcție pe membrul consiliului. **HR:** Guvernul propune, iar Parlamentul numește în funcție membrii ANC. Guvernul propune revocarea, iar Parlamentul revocă din funcție membrii ANC. **IT:** Președinții Camerei și Senatului numesc președintele și membrii consiliului de administrație al Autorității. Președinții Parlamentului iau hotărârea definitivă privind revocarea, de îndată ce hotărârea judecătorului de a aplica sancțiunea accesorie a decăderii din funcția publică rămâne definitivă. **CY:** Ministrul energiei, comerțului și industriei propune, iar guvernul (Consiliul de Miniștri) numește în funcție. Guvernul (Consiliul de Miniștri) propune o revocare și revocă din funcție. **LV:** Ministerul Economiei propune președintele Consiliului Concurenței și patru membri ai consiliului, iar Cabinetul de Miniștri îi numește. Ministerul Economiei propune revocarea acestora din funcție, iar o comisie instituită de Cabinetul de Miniștri îi revocă din funcție. **LT:** Prim-ministrul propune membrii organismului decizional din cadrul Consiliului Concurenței din Lituania, iar președintele îi numește în funcție. Prim-ministrul propune revocarea din funcție a membrilor organismului decizional din cadrul Consiliului Concurenței din Lituania, iar președintele îi revocă din funcție. **LU:** Se organizează o cerere publică de candidaturi, iar președintele Autorității de Concurență efectuează numirile. Guvernul propune revocarea, iar șeful de stat (Marele Duce) revocă din funcție. **HU:** Președintele Autorității maghiare de concurență propune, iar președintele Ungariei numește în funcție membrii Consiliului Concurenței, care acționează ca un forum decizional separat în cadrul Autorității maghiare de concurență. Președintele Autorității maghiare de concurență propune o revocare, iar președintele Ungariei revocă din funcție membrii Consiliului Concurenței. **MT:** Se organizează o cerere publică de candidaturi. Consiliul guvernatorilor Autorității malteze pentru concurență și consumatori numește directorul general al Oficiului Concurenței (autoritatea națională administrativă în domeniul concurenței), în urma consultării ministrului responsabil în materie de concurență. Consiliul guvernatorilor Autorității malteze pentru concurență și consumatori îl revocă pe directorul general. **NL:** O comisie de selecție, care este formată dintr-un membru al consiliului de administrație al ANC (ACM), directorul direcției de politici responsabile de ANC din cadrul ministerului, un director al ANC, la cerere un „extern”, și un consultant al administrației centrale din Țările de Jos (ABD), înaintează ministrului economiei propuneri pentru președinte și ceilalți doi membri ai consiliului de administrație al ANC, care le transmite mai departe. Consiliul de Miniștri îi numește în funcție. Ministerul Economiei propune revocarea și revocă membrii din funcție. **AT:** Guvernul propune directorul general al Autorității Federale de Concurență, iar președintele îl numește în funcție. Guvernul propune revocarea din funcție a directorului general al Autorității Federale de Concurență, iar președintele îl revocă din funcție. **PL:** Prim-ministrul propune și numește membrii ANC. Prim-ministrul propune revocarea și revocă din funcție membrii ANC. **PT:** Ministerul Economiei propune membrii organismului decizional al ANC, Parlamentul emite un aviz motivat, iar guvernul îi numește în funcție. Parlamentul sau Consiliul de Miniștri propune o revocare, iar Consiliul de Miniștri revocă din funcție. **RO:** Se organizează o cerere deschisă de candidaturi pentru cei 9 membri ai Plenului Consiliului Concurenței. Birourile permanente ale Camerei Deputaților și Senatului, precum și comisiile juridice și economice ale camerelor propun candidații, iar Camera Deputaților și Senatul aleg membrii și îi numesc în funcție. Revocarea membrilor are loc potrivit legii, atunci când Curtea Supremă decide cu privire la o situație de încălcare. **SI:** Guvernul și Ministerul Economiei propun membrii autorității naționale din domeniul concurenței, iar Parlamentul îi alege. Guvernul propune revocarea acestora, iar Parlamentul îi revocă din funcție. **SK:** Procesul decizional al Oficiului Antimonopol este format din două instanțe, Oficiul și Consiliul Oficiului Antimonopol. În prima instanță, decizia este adoptată de departamentul responsabil din cadrul Oficiului. În a doua instanță, Consiliul Oficiului Antimonopol al SR (denumit în continuare „Consiliul”) decide cu privire la căile de atac și revizuieste deciziile Oficiului. Graficul reflectă situația Consiliului Comitetului Antimonopol. Președintele Oficiului propune membrii Consiliului Oficiului Antimonopol, care este format din președintele Oficiului și șase membri ai Consiliului. Guvernul îi numește în funcție. Președintele Oficiului propune revocarea, iar guvernul revocă din funcție. Președintele Consiliului este numit și revocat din funcție de Președintele Republicii. **FI:** Ministerul Economiei și Ocupării Forței de Muncă propune directorul general, precum și șeful Diviziei Concurență din cadrul Autorității pentru Concurență și Consumatori, iar guvernul îi numește în funcție. Guvernul îi revocă din funcție pe directori. **SE:** Guvernul propune și numește în funcție directorul general al ANC. Guvernul propune revocarea sa din funcție, iar Comisia de disciplină din cadrul guvernului pentru înalți funcționari îl revocă din funcție pe directorul general.

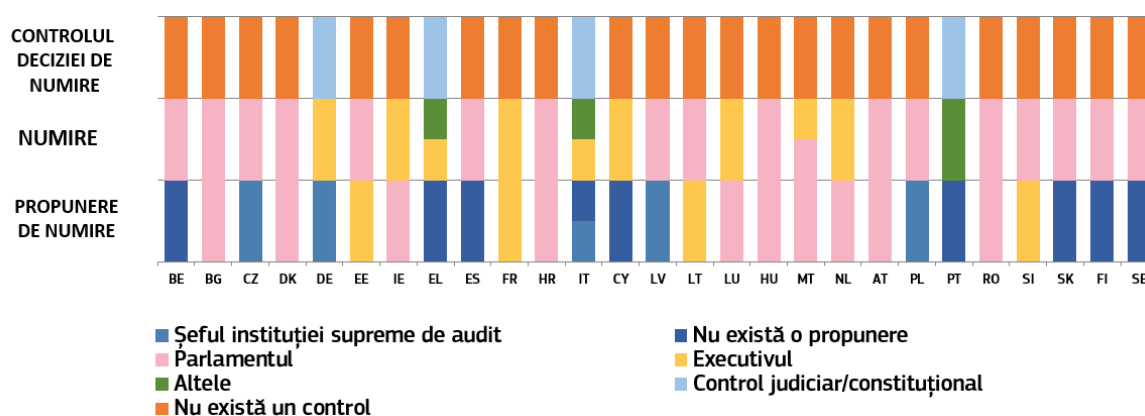
Instituțiile supreme de audit (ISA) sunt instituții de supraveghere publică însărcinate cu auditarea utilizării fondurilor publice. Principala lor sarcină este de a analiza dacă fondurile publice sunt cheltuite cu economie, în mod eficient și eficace, în conformitate cu normele și reglementările existente. Auditul eficace contribuie la consolidarea integrității finanțelor

publice și la combaterea corupției. Acesta conduce la detectarea utilizării ilicite a fondurilor și a corupției și contribuie la aducerea făptașilor în fața justiției. Instituțiile supreme de audit fac parte, de asemenea, din sistemele naționale de control și echilibru în ceea ce privește protejarea statului de drept. Cooperarea dintre instituțiile supreme de audit din UE și Curtea de Conturi Europene (CCE) are loc în principal în cadrul Comitetului de contact ⁽¹³⁸⁾.

Modul de organizare a instituțiilor supreme de audit variază în UE, neexistând un model uniform pentru toate statele membre. Instituțiile supreme de audit pot fi împărțite în două tipuri: organisme cu autoritate judiciară ⁽¹³⁹⁾ și organisme fără autoritate judiciară. Instituțiile supreme de audit sunt conduse fie de o singură persoană ⁽¹⁴⁰⁾, fie de un organism colegial ⁽¹⁴¹⁾. Instituțiile supreme de audit trebuie să fie independente din punct de vedere operațional și financiar. Standardele internaționale privind independența instituțiilor supreme de audit indică faptul că șeful instituțiilor supreme de audit și membrii instituțiilor colegiale trebuie să fie numiți, renumiți în funcție sau revocați din funcție printr-un proces care să asigure independența față de puterea executivă ⁽¹⁴²⁾.

Figurile 63 și 64 prezintă autoritățile implicate în numirea și revocarea din funcție a șefului instituției supreme de audit sau a membrilor săi, în funcție de statutul ISA, și anume dacă aceasta este condusă de o singură persoană sau de un organism colegial.

Figura .: Instituțiile supreme de audit: numire (*) (sursa: Comisia Europeană împreună cu Comitetul de contact privind instituțiile supreme de audit)

(*) **BE:** Organism colegial – Membrii Curții de Conturi sunt judecători. Aceștia sunt aleși în cadrul Curții de Conturi de către Camera Reprezentanților. **BG:** Organismul colegial – Vicepreședinții și membrii Biroului de audit sunt aleși de Parlament la propunerea președintelui Biroului de Audit. Președintele este ales de Parlament. **CZ:** Organismul colegial – Camera Deputaților alege cei 15 deputați pe baza propunerii făcute de președintele instituției supreme de audit. Președintele și vicepreședintele sunt numiți de Președintele Republicii pe baza unei propuneri din partea Camerei Deputaților. **DK:** Auditorul general este numit de președintele Parlamentului danez, la recomandarea Comisiei pentru finanțe publice a Parlamentului și cu aprobarea Comitetului pentru Regulamentul de procedură al Parlamentului. **DE:** Membrii instituției supreme de audit sunt numiți de președintele Republicii Federale Germania la propunerea președintelui instituției supreme de audit. Președintele este ales de cele două camere ale parlamentului la propunerea guvernului federal și este numit de președintele

¹³⁸ Structura Comitetului de contact este formată din Comitetul de contact însuși, alcătuit din șefii instituțiilor supreme de audit din UE și ai Curții de Conturi Europene, ofițerii de legătură, care asigură o rețea activă de contacte profesionale în întreaga Europă, precum și grupuri de lucru, rețele și grupuri operative pe teme de audit specifice.

¹³⁹ BE, FR, EL, IT, PT, ES.

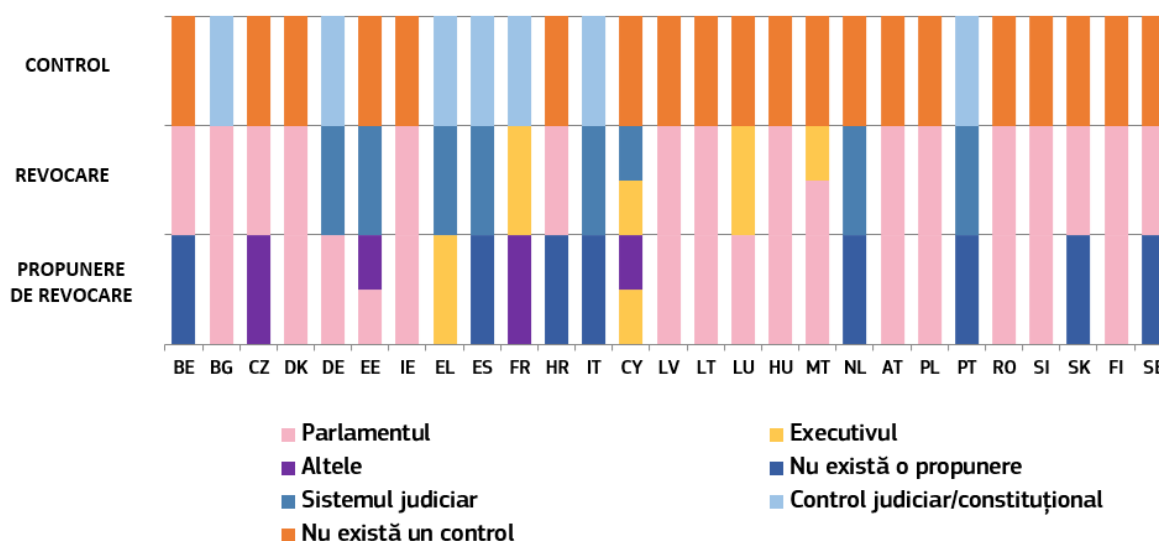
¹⁴⁰ AT, HR, CY, DK, EE, FI, HU, IRE, LT, MT, SK, SE.

¹⁴¹ BE, BG, CZ, FR, DE, EL, LV, LU, NL, PL, PT, RO, SI, ES.

¹⁴² INTOSAI (2019), Declarația Mexicului privind independența instituțiilor supreme de audit, principiul 2.

Republicii Federale Germania. **EE**: Propunere: Președintele Republicii (EE consideră că Președintele Republicii nu face parte din puterea executivă), Decizie: Parlamentul. **IE**: Organismul de control (Comptroller) și auditorul general sunt numiți de Președintele Irlandei la numirea Parlamentului. **EL**: Organismul colegial – Curtea de Conturi este Instanța Financiară Supremă. Membrii săi sunt judecători, numiți prin decret prezidențial în urma deciziei Consiliului Judiciar Suprem. Președintele și vicepreședinții acestuia sunt numiți prin decret prezidențial la propunerea Consiliului de Miniștri, în urma avizelor fără caracter obligatoriu ale Parlamentului și ale plenului Curții. Deciziile de numire a președintelui/vicepreședinților nu fac obiectul revizuirii. **ES**: Organismul colegial – consilierii sunt judecători, numiți de Parlamentul Spaniei (șase de către Congres și șase de către Senat). Președintele Curții de Conturi este numit de Regele Spaniei din rândul consilierilor Curții, la propunerea Plenului Curții. **FR**: Organismul colegial – Prim-președintele și președinții camerelor sunt magistrați, numiți printr-un decret al Președintelui Republicii emis de Consiliul de Miniștri. **HR**: Auditorul general este numit de Parlament pe baza unei propuneri a comisiei competente pentru selecție și numire, împreună cu avizul comisiei competente în materie de finanțe și bugetul de stat. **IT**: Organismul colegial. Curtea de Conturi are birouri centrale și regionale. Membrii săi sunt magistrați, recrutați prin concurs general. Guvernul are competența de a numi o cotă de magistrați ai Curții de Conturi, după consultarea Președinției Curții de Conturi. Președintele Curții este numit prin decret al Președintelui Republicii la propunerea Consiliului de Miniștri (care trebuie să consulte Consiliul Președinției Curții de Conturi). **CY**: Președintele Republicii numește auditorul general și auditorul general adjunct. Niciun alt organism nu participă la numire. **LV**: Organismul colegial. Membrii instituției supreme de audit sunt numiți de Parlament la recomandarea auditorului general. Auditorul general este numit de Parlament. **LT**: Propunere: Președintele Republicii; Numire: Parlamentul. **LU**: Organismul colegial, președintele și membrii instituției supreme de audit sunt numiți de Marele Duce la propunerea Parlamentului, care întocmește o listă cu candidați. **HU**: Președintele Biroului Național de Audit este ales cu o majoritate de două treimi din membrii Adunării Naționale, în urma unei propuneri a comisiei parlamentare permanente care se ocupă de chestiuni legate de biroul de audit. **MT**: Auditorul general este un funcționar al Camerei Reprezentanților și este numit prin decizia Președintelui Republicii, punând în aplicare rezoluția Camerei Reprezentanților (cu o majoritate de două treimi). Președintele nu dispune de nicio marjă de apreciere în această privință. **NL**: Organismul colegial. Membrii Curții de Conturi sunt numiți prin decret regal dintr-o listă de trei persoane întocmită de Camera Inferioară a Parlamentului. Președintele acesteia este numit dintre membrii săi de către șeful de stat, la recomandarea guvernului. **AT**: Președintele Curții de Conturi a Austriei este ales cu o majoritate de două treimi în Parlament, la propunerea comitetului său central. **PL**: Organismul colegial. Membrii sunt numiți de președintele Seimului (camera inferioară a Parlamentului) la cererea președintelui instituției supreme de audit. Președintele este numit de Seim cu acordul Senatului, la propunerea președintelui Seimului sau a unui grup format din cel puțin 35 dintre membrii acestuia. **PT**: Organismul colegial. Membrii Curții de Conturi sunt judecători, recrutați prin concurs public. Președintele este numit de Președintele Republicii la propunerea guvernului. **RO**: Organismul colegial Membrii și președintele Curții de Conturi sunt propuși și numiți de către legiuitor. **SI**: Organismul colegial. Membrii săi sunt președintele și doi vicepreședinți, numiți de Parlament (vot cu majoritate absolută) la propunerea Președintelui Republicii. **SK**: Șeful instituției supreme de audit este ales de Parlament. **FI**: Auditorul general este ales de Parlament. **SE**: Auditorul general și auditorul general adjunct sunt aleși și numiți de Parlament.

Figura .: Instituțiile supreme de audit: revocare (*) (sursa: Comisia Europeană împreună cu Comitetul de contact privind instituțiile supreme de audit)

(*) **CZ:** Membrii instituției supreme de audit pot fi revocați de Camera Deputaților în urma deciziei Camerei Disciplinare a instituției supreme de audit prin care se propune revocarea. Președintele și vicepreședintele instituției supreme de audit ar putea fi revocați de Președintele Republicii la propunerea Camerei Deputaților. **DK:** Auditorul general este revocat din funcție printr-o decizie a președintelui Parlamentului, în urma unei plângeri adresate Comisiei pentru finanțe publice și după consultarea vicepreședinților. **DE:** Nu există o procedură specifică de revocare; din cauza lipsei unei posibile realegeri, șeful instituției supreme de audit este revocat din funcție la sfârșitul mandatului său de 12 ani. Cu toate acestea, membrii instituției supreme de audit pot face obiectul unor proceduri disciplinare care pot duce la revocarea lor în anumite cazuri. Aceste proceduri se desfășoară în fața unui senat specializat al Curții Supreme Federale (denumită în continuare „Dienstgericht des Bundes”). Propunerea pentru o astfel de procedură ar urma să fie făcută de Președintele oricăreia dintre camerele Parlamentului. **EE:** Auditorul general poate fi revocat printr-o decizie a Curții Supreme în urma unei cereri din partea Cancelarului Justiției, cu aprobarea majorității din Parlament. **IE:** Auditorul general poate fi revocat din funcție printr-o decizie a Președintelui numai în urma rezoluțiilor adoptate de ambele camere ale Parlamentului prin care se solicită revocarea acestuia. **EL:** Membrii sunt judecători. Propunerea de revocare/Inițierea de măsuri disciplinare: Ministrul Justiției; Decizia de revocare: Consiliul Disciplinar Suprem. **ES:** Membrii Curții de Conturi pot fi revocați numai pentru o încălcare gravă a atribuțiilor lor în urma unor proceduri judiciare. **FR:** Autoritatea de numire decide cu privire la revocări din funcție la recomandarea Înalțului Consiliu al Curții de Conturi în formațiunea sa disciplinară. **HR:** Decizia de revocare este luată de Parlamentul croat.

IT: Magistratii Curții pot fi revocați numai în urma unor proceduri disciplinare sau penale în fața Consiliului Judiciar al Curții de Conturi. Președintele Curții nu poate fi revocat din funcție, pe care o părăsește ca urmare a demisiei voluntare sau a pensionării din cauza limitei de vârstă. **CY:** Auditorul general poate fi revocat din funcție pentru abatere disciplinară gravă numai în urma unei hotărâri a Curții Constituționale Supreme. Președintele Republicii și procurorul general pot depune o cerere de revocare. Președintele emite în mod oficial decizia de revocare a auditorului general, dar acesta este obligat să respecte hotărârea. **LV:** Auditorul general și membrii Consiliului Biroului Național de Audit pot fi revocați din funcție de Parlament numai pe baza unei hotărâri judecătorești pronunțate într-o cauză penală. **LT:** Parlamentul are competența de a-l elibera din funcție și de a-l revoca pe auditorul general. Motivele de eliberare din funcție și de revocare sunt enumerate în mod exhaustiv în legislație. **LU:** Revocare prin decret al Marelui Ducat la propunerea Parlamentului, cu avizul prealabil al instituției supreme de audit. **HU:** Președintele Biroului Național de Audit poate fi revocat din funcție printr-o decizie a Parlamentului. Procedura este inițiată de comisia parlamentară competentă. **MT:** Revocare pe motiv de incapacitate dovedită de a îndeplini funcțiile corespunzătoare postului ocupat sau de comportament necorespunzător dovedit. Propunere: Camera Reprezentanților (cu o majoritate de două treimi). Decizie: Președintele Republicii emite în mod oficial decizia, dar este obligat să respecte avizul Parlamentului. **NL:** Curtea Supremă poate revoca sau suspenda membrii instituției supreme de audit. **AT:** Decizia de revocare necesită o majoritate de două treimi în Consiliul Național. **PL:** Propunerea de revocare poate fi înaintată de mareșalul Seimului sau de un grup de cel puțin 35 de membri ai Seimului (camera inferioară a Parlamentului); decizia de revocare este luată de Seim și de Senat, care trebuie să aprobe revocarea de către Seim. **PT:** Membrii instituției supreme de audit nu pot fi revocați din funcție, cu excepția procedurilor disciplinare, desfășurate în cadrul

*instituției supreme de audit. O comisie permanentă, prezidată de Președinte și compusă din vicepreședinte și un judecător din fiecare cameră aleși de colegii lor, este responsabilă de exercitarea autorității disciplinare, un recurs fiind posibil în plenul general. Șeful instituției supreme de audit poate fi revocat de șeful de stat, la propunerea guvernului. În practică, nu s-a recurs niciodată la această posibilitate. **RO:** Membrii instituțiilor supreme de audit pot fi revocați doar de Parlament, la propunerea comisiilor permanente pentru buget, finanțe și bănci ale celor două camere ale Parlamentului. **SI:** Revocarea președintelui sau a vicepreședinților instituției supreme de audit poate fi propusă de cel puțin 15 membri ai Parlamentului. Hotărârea definitivă este luată de Parlament. **SK:** Parlamentul îl poate revoca din funcție pe Președinte/vicepreședinți în condițiile prevăzute de lege. **FI:** Parlamentul decide revocarea din funcție la propunerea Comisiei parlamentare (președinte, cei doi vicepreședinți și alți patru membri ai Parlamentului). **SE:** Parlamentul poate revoca un auditor general din funcție numai în cazul în care auditorul general nu mai îndeplinește cerințele aplicabile misiunii sale sau în cazul în care auditorul general a săvârșit o neglijență gravă (trei sferturi dintre membrii cu drept de vot și mai mult de jumătate dintre membrii Riksdag).*

3.2. Rezumatul indicatorilor relevanți pentru piața unică

Pe lângă instanțe, parchete și alte organisme judiciare, tabloul de bord din 2025 privind justiția prezintă pentru prima dată caracteristicile unei serii de alte autorități publice, care au sarcina de a aplica dreptul Uniunii în domenii specifice, cum ar fi combaterea corupției, achizițiile publice și concurența.

Figurile 59 și 60 prezintă percepția în rândul întreprinderilor asupra independenței organismelor de control jurisdicțional în materie de achiziții publice în primă instanță și a autorităților naționale din domeniul concurenței.

Tabloul de bord din 2025 privind justiția prezintă, de asemenea, caracteristici ale autorităților independente care sunt relevante pentru funcționarea pieței unice. Figura 61 prezintă modul în care membrii și/sau șefii organismelor de control jurisdicțional în materie de achiziții publice în primă instanță sunt numiți și revocați din funcție, în timp ce figura 62 prezintă același lucru pentru autoritățile naționale de concurență, iar figurile 63 și 64 prezintă autoritățile implicate în numirea și revocarea din funcție a șefilor instituțiilor supreme de audit sau a membrilor săi, în funcție de statutul său, și anume dacă aceasta este condusă de o singură persoană sau de un organism colegial.

4. CONCLUZII

Tabloul de bord din 2025 privind justiția în UE prezintă în continuare o imagine amplă a eficacității sistemelor de justiție în statele membre. Indicatorii prezintă eforturile permanente de îmbunătățire a eficienței, a calității și a independenței sistemelor de justiție. În plus, aceștia prezintă anumite aspecte structurale ale altor autorități publice însărcinate cu aplicarea dreptului Uniunii. Cu toate acestea, încă există provocări în ceea ce privește asigurarea încrederii depline a cetățenilor în sistemele de justiție ale tuturor statelor membre. Informațiile cuprinse în tabloul de bord privind justiția în UE contribuie la monitorizarea efectuată în contextul ciclului european privind statul de drept și sunt incluse în raportul anual privind statul de drept al Comisiei.